

5
Pekli jsme
pro Ukrajinu

10
Daňová podpora
výzkumu a vývoje

18
Pavla Trendová:
V elektronizaci
patříme mezi
evropskou špičku

36
Jindřich Vobořil:
Primárním
problémem
není závislost

54
První republika:
zlatý věk odborů

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

04 | 2022 – ROČNÍK 12

TÉMA

Na čem Češi ujíždějí

- Kuřáků přibýlo, kouří ale méně často
- Rizikových uživatelů konopí přibývá
- Drogy se drží při zemi

18,9 %

české populace se v roce 2020 nacházelo
v kategorii rizikové konzumace alkoholu.

Nadměrným dávkám alkoholu se alespoň jednou týdně
vystavuje 1 milion osob. Problémy s alkoholem má až třikrát
více mužů než žen.

Demografie

Odborný recenzovaný demografický časopis ČSÚ

4x ročně
tištěný
i on-line

v citačních
databázích
Scopus a ESCI

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 04/2022
ROČNÍK 12, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábojníková

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krumpová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
Fotky-foto.cz, Unsplash: lilartsy, Roberto Valdivia

TISK: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA & MY:
bit.ly/3ddicBp

Složité doba...

Milé čtenářky, milí čtenáři, jsem rád, že vás mohu opět uvítat u dalšího vydání našeho časopisu. Všichni jsme se těšili, že s nastupujícím jarem budou postupně ubývat problémy spojené s covidem a naše společnost se opět vrátí do původních kolejí s dobře rozjetou ekonomikou. Bohužel ruská invaze na Ukrajinu nám opět dokazuje, že doba hojnosti a růstu nemusí trvat věčně. My statistici predikce z dobrých důvodů neděláme, ale to neznamená, že bychom neměli obavy o vývoj tuzemské a evropské ekonomiky. V uplynulých letech byla Ruská federace naším významným obchodním partnerem, zejména v oblasti dovozu surovin, proto jsme se v několika článcích zaměřili na obchod s Ruskem a Ukrajinou podrobněji. S válkou na Ukrajině a také s dopady pandemie covidu-19 souvisejí nová čísla o inflaci, která v březnu meziročně dosáhla 12,7%, což byly hodnoty ještě před pár lety obtížně představitelné. Do našich životů se tak zásadním způsobem promítají ceny energií a paliv. I v této nelehké době zareagovali zaměstnanci ČSÚ spontánně na hrůzy války odehrávající se relativně nedaleko od našich hranic zorganizováním sbírky „pečeme pro Ukrajinu“. Získané finance jsme předali neziskové organizaci Člověk v tísni.

Statistika & My v tomto vydání přináší také velmi zajímavý rozhovor s ředitelkou sekce obecné metodiky a registrů Pavlou Trendovou. Ta se zmiňuje např. o elektronizaci státní správy, ke které ČSÚ nemalou měrou přispívá. Velký prostor věnujeme rovněž statistikám týkajícím se problematiky závislosti a drog, které doplňuje rozhovor s uznávaným odborníkem a koordinátorem protidrogové politiky Jindřichem Vobořilem. Vaší pozornosti doporučuji též příspěvek Zuzany Ptáčkové o mikro- a makrostatistice sektoru domácností, který navazuje na aktuální mezinárodní výzkum o sladěnosti těchto statistik. Kromě výše uvedeného najdete v tomto vydání časopisu řadu dalších zajímavostí ze světa podnikové statistiky, inovací a diseminace.

V uplynulém období neustále rostla aktivita ČSÚ na mezinárodním poli, neboť se připravujeme na předsednictví v Radě EU, které na Českou republiku připadne už za dva měsíce. Zároveň se snažíme vycházet vstříc mezinárodní statistické komunitě, v níž vinou covidové pandemie musela být zrušena či odložena řada připravovaných jednání. V této souvislosti stojí za zmínku naše intenzivní spolupráce se Severní Makedonií, která vyústila v podpis memoranda o porozumění. V uplynulém období jste jistě také zaznamenali publikaci dalších sad údajů ze SLDB 2021. A na závěr mi dovoluňte poděkovat za využívání a stahování naší mobilní aplikace a za pozitivní zpětnou vazbu.

Přeji vám klidné čtení a duševní pohodu v této složité době.

JAROSLAV SIXTA
místopředseda ČSÚ

16

Podíl tuzemských podniků kontrolovaných vlastníky z Běloruska, Ruské federace a Ukrajiny pozvolna roste. Jejich ekonomický význam je ovšem velmi malý.

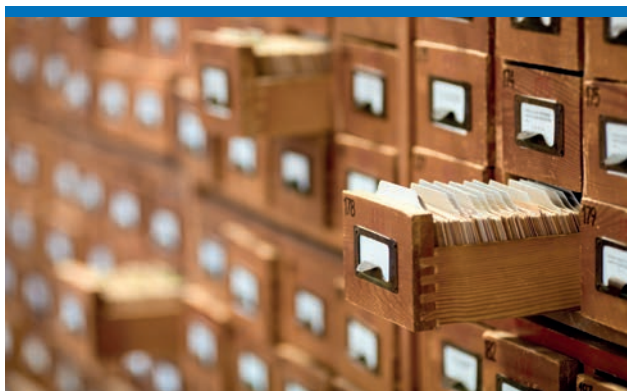
40

Ekonomická prosperita domácností sledovaná národními účty je odlišná od finanční situace domácností měřené sociálními statistikami. Ukazují to makroekonomické údaje o ekonomické situaci různých skupin domácností.

48

Důležitou součástí práce ČSÚ je poskytování informačních, konzultačních a poradenských služeb. Loni zaměstnanci útvarů informačních služeb vyřídili celkem 16 378 zákaznických požadavků.

TÉMA: NA ČEM ČEŠI UJÍŽDĚJÍ

- 22 Mužská doména
- 25 Kuřáků přibýlo, kouří ale méně často
- 27 Na internetu převážně hledáme informace
- 28 Rizikových uživatelů konopí přibývá
- 30 Drogy se drží při zemi
- 31 Také léky se zneužívají
- 32 Není hra jako hra
- 34 Drogy a ekonomika

UDÁLOSTI

- 5 Pekli jsme pro Ukrajinu
- 6 Makedonští statistici v Praze
- 6 Ponožky pro dobrou věc
- 6 Nová zastupitelstva ve čtyřech obcích
- 7 Svátky jara s jarmarkem
- 7 Pomoc ke zlepšení statistiky Chorvatska
- 7 Scanner data na postupu

ZE SVĚTA

- 8 Bohaté domácnosti bohatnou rychleji
- 9 Mezinárodní měřítko inflace slaví 25 let
- 9 Zdravotnictví si z veřejných financí zemí EU ukrojilo více
- 9 Australští pacienti hlásí pozitivní zkušenosti s telemedicírou

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10 Nejméně od roku 2012

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 13 Rusko patřilo k významným obchodním partnerům EU
- 14 Jak jsme obchodovali s Ruskem a s Ukrajinou

ANALÝZA

- 16 Vliv zemí východní Evropy na českou ekonomiku není velký
- 46 Divoký rok pro českou ekonomiku

ROZHOVOR

- 18 V elektronizaci patříme mezi evropskou statistickou špičku
- 36 Primárním problémem není závislost
- 50 Poskytujeme nejvčasnější a současně nejdetailnější informace o podnicích

METODIKA

- 40 Odlišné světy makro- a mikrostatistik

ÚHEL POHLEDU

- 48 Naše informace slouží všem

HISTORIE

- 54 První republika: zlatý věk odborů

Pekli jsme pro Ukrajinu

Zaměstnance a návštěvníky pražské centrály ČSÚ čekaly poslední březnové pondělí stoly s napečenými dobrotami.

**TEREZA
KOUTECKÁ**
oddělení
marketingu a PR

Nejednalo se ovšem o generálku na blížící se Velikonoce, ale o dobročinnou akci na podporu obětí ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Ti, kdo měli čas, chuť a odvahu, napekli přes víkend spoustu lahůdek, které pak nabídli za dobrovolný příspěvek kolegům. Nabídka byla opravdu široká, od nadýchaných kremrolů až po pečené maso, které s radostí uvítali hlavně pánové. Statisticky bylo vyhodnoceno, že zaměstnanci ČSÚ pečou nejčastěji bábovky. Sešlo se jich sedm. Každá byla jiná a všechny vynikající! Velký zájem vzbudily rovněž pěkně nazdobené cheesecaky a cupcaky. Řada zaměstnanců využila možnost nechat si připravit kávu od předsedy ČSÚ Marka Rojíčka, který se stal na několik desítek minut baristou.

Během akce se podařilo vybrat částku 56 830 Kč, která putovala na účet nevládní neziskové organizace Člověk v tísni. Poděkování patří skvělým pekařkám a pekařům, organizátorkám a organizátorům akce, a hlavně všem, kteří myšlenku pomoci Ukrajincům podpořili finančním příspěvkem.

KRÁTCE

Předseda ČSÚ Marek Rojíček nabídl předsedovi ukrajinského statistického úřadu možnost pomoci **formou stáže pěti zaměstnanců ukrajinské protistrany** v ČSÚ. Stáž bude zajištěna včetně možnosti ubytování a umístění dětí předškolního věku v dětské skupině. ČSÚ rovněž nabídl ubytování pro uprchlíky v rekreačním zařízení Lipno.

V březnu byla uzavřena dohoda mezi ČSÚ a Českou informační agenturou životního prostředí (CENIA) o **spolupráci při zajištění evropského magisterského studia** v oblasti oficiální statistiky EMOS.

Vedení ČSÚ **jedná s představiteli ICT Unie** o využití publikování dat v rámci projektu Národní plán obnovy.

ČSÚ uzavřel dohodu o **poskytnutí technické asistence** tureckému statistickému úřadu v oblasti vládní finanční statistiky.

V květnu budou v ústředí ČSÚ na Skalce a v objektu Krajské správy ČSÚ v Brně zahájeny stavební práce na realizaci energeticky úsporných **EPC projektů**.

Makedonští statistici v Praze

Zástupci makedonského statistického úřadu navštívili ČSÚ v rámci dlouhodobé spolupráce obou institucí.

Předmětem jednání byla statistika národních účtů a vládní statistika. Makedonští kolegové se zajímali zejména o rychlé odhady HDP, zaměstnanost, sektorové účty a datové zdroje pro vládní statistiku. Zástupci ČSÚ prezentovali model pro předběžný odhad HDP, který je publikován již 30 dní po skončení čtvrtletí. Experti dále probírali sezonní očistění ukazatelů, přecenění do srovnatelných cen a revizní politiku. Makedonští kolegové se rovněž zajímali o sestavování sektorových účtů za jednotlivé sektory ekonomiky včetně odhadů zaměstnanosti jak v počtu pracujících osob, tak i v odpracovaných hodinách. Na poli vládní statistiky se diskutovalo o datových zdrojích, o výdajích podle účelu a o spolupráci s ostatními producenty statistiky. Jednání byla obohacující pro obě strany a vzájemná spolupráce bude v nejbližší době pokračovat zejména v rámci mezinárodních projektů. ČSÚ hraje významnou

úlohu při poskytování metodické pomoci statistickým úřadům v zemích bývalého východního bloku.

Ponožky pro dobrou věc

Zaměstnanci ČSÚ podpořili Světový den Downova syndromu, který připadl na pondělí 21. března. Podporu osob s Downovým syndromem a jejich zapojení do společnosti symbolizuje tzv. ponožková výzva, při které si lidé oblékají na každou nohu jinou ponožku. Dvě ponožky patami k sobě znázorňují chromozom X, který mají lidé s Downovým syndromem navíc, a dvě různé ponožky podtrhují výjimečnost každého člověka. Ponožkový den pomáhá šířit povědomí o lidech s Downovým syndromem a tím usnadňovat jejich přijetí společností, přístup ke vzdělávání a možnost získat vhodné zaměstnání.

Nová zastupitelstva ve čtyřech obcích

O novém složení obecních zastupitelstev se v březnu rozhodovalo ve čtyřech obcích. Počet zastupitelů v nich totiž klesl pod zákonem stanovený limit nebo se zastupitelstva rozpadla. Pro nové volby bylo zaregistrováno celkem 10 kandidátních listin a volební

účast dosáhla 58,21 %. Nejvyšší zájem voličů zaznamenali v obci Trpík v okrese Ústí nad Orlicí, kde účast dosáhla 77,05 %. Zvolení zastupitelé budou svůj mandát vykonávat do termínu řádných obecních voleb, které se uskuteční na podzim tohoto roku.

Svátky jara s jarmarkem

Po delší přestávce vynucené pandemií byla v ČSÚ obnovena tradice dobročinných jarmarků. Ty se konají vždy před Velikonocemi a před Vánoce.

První dubnové úterý bylo ve vstupním atriu na pražské Skalce živěji než obvykle. Už od brzkých ranních hodin tu chystali svoje stánky prodejci, kteří dorazili z celé republiky.

ČSÚ dlouhodobě spolupracuje s dětskými domovy v Litoměřicích a v Ústí nad Labem a zaměstnanci se mohli přesvědčit, že děti z domovů od minulého setkání opravdu vyrostly. Přijeli také prodejci z jihočeského Domova svatě Anežky, v němž pomáhají lidem s handicapem začlenit se do společnosti. V chráněných dílnách vyrábějí keramiku, mýdla i produkty ze dřeva. A zúčastnil se i sociální podnik Pro-Charitu s řadou bylinných sirupů Camellus. Jeho sirupy pomáhají udržet zdraví, pohodu a veselou mysl, která panovala i na trhu. V rámci jarmarku bylo možné pořídit velikonoční dekorace, věnce, pomlázky, relaxační polštářky, ale třeba také ptačí budku. Podle ohlasů účastníků se akce velmi vydařila a všichni se těší, že se opět setkají v době adventu. Děkujeme všem, kteří přispěli dobrou náladou i nákupem.

Pomoc ke zlepšení statistiky Chorvatska

Na pracovní návštěvu ČSÚ dorazili do Prahy statistici z Chorvatska.

I když je Chorvatsko členem Evropské unie již od roku 2013, na poli statistiky stále čelí řadě nedeřešených metodických problémů. Cílem návštěvy pěti pracovníků, kteří mají na starosti chorvatské národní účty, bylo prodiskutovat zejména postupy při sestavování čtvrtletních sektorových účtů, čtvrtletních odhadů HDP, výsledků nezjištěné ekonomiky a tabulek dodávek a užití. Specialisté z odboru národních účtů ČSÚ svým kolegům poskytli potřebné metodické informace a seznámili je s fungováním systému národních účtů v České republice. Znalosti získané u nás pomohou chorvatským kolegům zvýšit kvalitu výstupů tamního statistického úřadu.

Scanner data na postupu

ČSÚ nadále rozšiřuje využívání scanner dat z pokladních systémů obchodních řetězců pro tvorbu cenové statistiky. V současné době probíhají úspěšná jednání o přebírání dat s hobby markety a testováním procházejí data poskytnutá řetězcem OBI. S využitím nových dat souvisí i rozvoj systému machine learningu, který napomáhá s automatickým zatřídováním tisíců položek neustále se měnícího produktového sortimentu řetězců.

KRÁTCE

Na Srí Lance se více než 87 % dívek a žen starších 10 let podílí na domácích pracích nebo se starají o dítě či mladšího sourozence. Průměrně tím denně stráví 5 hodin a 36 minut. Ze srílanských mužů je do těchto aktivit zapojeno 57 %, kteří v průměru pečují o dům, domácnost či děti stráví 1 hodinu a 30 minut každý den.

bit.ly/36mavcE

V lednu 2022 zaznamenala portugalská vnitrostátní letiště 2,1 milionu cestujících a 16,8 tisíce tun nákladu a pošty. To v mezinárodním srovnání představovalo nárůst o 177,4 %, resp. o 39,2 %. Avšak ve srovnání s lednem 2020 (měsíc před začátkem pandemie) se pohyb cestujících na vnitrostátních letištích snížil o 42,6 % a pohyb zboží a pošty poklesl o 2,8 %.

bit.ly/3i98HGM

V roce 2021 měla asi čtvrtina domácností na Islandu potíže vyjít s penězi. Přibližně 19 % domácností v nájemném bydlení hodnotilo své náklady na bydlení jako příliš vysoké. Mezi vlastníky nemovitostí považovala náklady na bydlení za příliš vysoké jen desetina.

bit.ly/3KRA307

Bohaté domácnosti bohatnou rychleji. I na Novém Zélandu.

Přestože medián čistého jmění novozélandských domácností se mezi lety 2015 a 2021 zvýšil, nedošlo k žádné významné změně v rozložení bohatství mezi domácnostmi.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Medián čistého jmění novozélandských domácností byl v roce 2021 odhadován na 397 tis. USD, což představovalo 21 % nárůst oproti poslednímu průzkumu z roku 2018 a 39 % změnu od roku 2015, kdy tamní statistický úřad zahájil sledování tohoto ukazatele. Stále ovšem platí, že 10 % novozélandských domácností drží přibližně 50 % celkového čistého jmění domácností.

A i když rozložení bohatství zůstalo od roku 2015 nezměněno, bohaté domácnosti zaznamenávají větší nárůst hodnoty svého bohatství. Zatímco medián čistého jmění nejbohatších 20 % novozélandských domácností se za poslední tři roky zvýšil o 313 tis. USD na 2,02 mil. USD, medián čistého jmění spodních 20 % domácností se ve stejném období zvýšil jen o 3 tis. USD na 11 tis. USD. Skutečnost, že 20 % nejbohatších domácností drží 69 % celkového čistého jmění domácností, odráží nerovnoměrné rozložení bohatství v zemi.

Zde je namístě připomenout, že medián rozděluje soubor na dvě stejně velké poloviny – polovina všech domácností tak má větší a druhá polovina menší čisté jmění, než je mediánová hodnota. Čistá hodnota vyjadřuje hodnotu aktiv domácnosti (nemovitosti, penzijní úspory a akcie) sníženou o dluhy (hypotéky, dluhy na kreditních kartách či studentské půjčky).

DO DŮCHODU S VĚTŠÍM MAJETKEM

Z výsledků šetření vyplývá, že nejbohatších 20 % Novozélandčanů vlastní 62 % celkových aktiv

domácností a 24 % celkových pasiv, přičemž nejchudších 20 % drží jen 1 % celkových aktiv domácností, ale 11 % celkových pasiv.

Jak sami novozélandští statistici poznamenávají, ekonomický průzkum domácností není určen k měření celkového bohatství, ale pomáhá porozumět rozdělení čistého jmění mezi populaci a také tomu, jak jsou místní obyvatelé finančně připraveni na odchod do důchodu.

Čisté jmění Novozélandčanů se obvykle zvyšuje s věkem a narůstá až do odchodu do důchodu. V roce 2021 měli nejnižší medián individuálního čistého jmění v úrovni 3 tis. USD mladí lidé ve věku 15–24 let, mediánová hodnota individuálního čistého jmění osob v tradičním důchodovém věku 65–74 let byla 433 tis. USD. Existují však rozdíly mezi etniky. Obyvatelstvo evropského původu, byť se jedná již o několikátou generaci žijící na Novém Zélandu, obvykle dosahuje důchodového věku s větším jměním.

EXTRÉMNE BOHATÍ JSOU MIMO

Přestože do průzkumu přispěly informace z více než 4,4 tisíce domácností, novozélandští statistici upozorňují, že je značně nepravděpodobné, aby mezi respondenty byla i nějaká velmi bohatá rodina. Výsledky tedy neposkytují reprezentativní obrázek o malém počtu extrémně bohatých obyvatel ostrovního státu.

bit.ly/3JcB2YL

Mezinárodní měřítko inflace slaví 25 let

Na jaře roku 1997 Eurostat poprvé oficiálně zveřejnil harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP).

Tento index měří inflaci, tedy změny cen spotřebního zboží a služeb nakupovaných domácnostmi v čase. Všechny země v EU se řídí společnou metodikou, která zajišťuje, že údaje za jednu zemi lze porovnávat s údaji za jinou a také je možné publikovat jeden údaj za eurozónu jako celek.

Uvedení HICP do praxe bylo vyústěním několikaletého vývoje, který byl nastartován požadavky Maastrichtské smlouvy z roku 1992. Od svého vzniku se HICP stal jednou z vlajkových lodí statistik Eurostatu a jedním z nejdůležitějších měřítek používaných v hospodářském a měnovém rozhodování EU, zejména na úrovni eurozóny. Evropská centrální banka (ECB) jej od počátku používala jako hlavní měřítko své politiky

cenové stability, když stanovila úrokové sazby s cílem udržet meziroční inflaci blízko, ale stále ještě pod úrovní 2 %.

Před zavedením eura v roce 2002, které letos slaví 20 let, ECB i finanční trhy požadovaly rychlejší dostupnost HICP. V reakci na to začal Eurostat počínaje listopadem 2001 vytvářet tzv. rychlý odhad HICP a od té doby jsou první spolehlivé údaje o míře inflace zveřejňovány zpravidla v poslední den každého měsíce.

Za 25 let své existence se HICP proměnil, na jeho zdokonalování se podílela Rada EU, Evropský parlament i Evropská komise. Členské státy mohly na jeho implementaci využít jak finanční dotaci, tak i metodickou podporu odborníků z EU, kteří pomáhají se zajištěním souladu s právními požadavky a se zkvalitňováním měření HICP v jednotlivých zemích.

 bit.ly/31daB3V

Zdravotnictví si z veřejných financí zemí EU ukrojilo více

Vládní výdaje na zdraví se ve srovnání s rokem 2019 zvýšily o jeden procentní bod a v roce 2020 činily 8,0 %.

V roce 2020 zůstalo zdraví po sociálních výdajích druhou největší položkou veřejných výdajů v zemích EU. Nárůst byl způsoben jak poklesem nominálního HDP, tak zvýšením vládních výdajů na zdravotnictví. Ty narostly především v souvislosti s pandemií

COVIDU-19 v celé EU meziročně o 95 mld. eur na celkových 1 073 mld. eur. Největší růst výdajů na zdravotnictví byl zaznamenán ve skupinách nemocniční služby, ambulantní služby a lékařské přístroje a zařízení.

V roce 2020 zaznamenaly mezi členskými státy EU nejvyšší poměr vládních výdajů věnovaných na zdravotnictví k HDP Česko a Rakousko (shodně 9,2 %) následované Francií (9,0 %). Nejnižší poměry pak byly vykázané

v Lotyšsku (4,8 % HDP), Polsku a Irsku (shodně 5,4 % HDP). Členským státem EU, který v roce 2020 zaznamenal největší meziroční nárůst poměru vládních výdajů na zdravotnictví k HDP, byl Kypr, kde se tyto výdaje zvýšily z 3,5 % HDP v roce 2019 na 5,9 % v roce 2020. Následovaly Malta (z 5,2 % na 7,2 %) a Maďarsko (ze 4,5 % na 6,4 %).

 bit.ly/3JffDho

Australští pacienti hlásí pozitivní zkušenosti s telemedicínou

Více než čtvrtina (29 %) dospělých obyvatel Austrálie absolvovala v minulém roce alespoň jednu konzultaci s lékařem ohledně svého zdraví jen telefonicky.

Nejvyšší podíl osob, které absolvovaly alespoň jednu zdravotní konzultaci po telefonu, byl ve skupině žen ve věku 65–74 let (38 %). Jistě nepřekvapí, že nejčastěji kontaktovanými lékaři byli praktici, jejich číslo vytočila téměř čtvrtina (24 %) respondentů, 8 % pak své zdravotní komplikace telefonicky řešilo s odborným lékařem.

Telemedicínu využívali spíše lidé s chronickými zdravotními problémy (40 %) než lidé, kteří svůj zdravotní stav označili jako dobrý (17 %). Poněkud překvapivě se uživatelé telemedicínských služeb častěji rekrutovali z obyvatel velkých měst (29 %) než z lidí žijících v odlehlých nebo velmi odlehlých regionech (23 %).

Naprostá většina klientů byla s přístupem lékařů spokojena: 84 % uvedlo, že lékaři vždy pozorně naslouchali, 87 % cítilo, že jim lékaři projevují dostatečný respekt, a především 83 % respondentů řeklo, že

lékaři měli na telefonický rozhovor dost času. Větší spokojenost projevovali spíše starší pacienti, osoby ve věku 75–84 let byly zhruba o 10 procentních bodů spokojenější než pacienti z věkové skupiny 25–34 let. Mezi respondenty, kteří měli zkušenost s telefonickou konzultací ohledně svého zdravotního stavu, 83 % uvedlo, že by tuto formu volili znovu, pokud by to bylo možné.

 bit.ly/37pmwPb

Nejméně od roku 2012

Daňová podpora výzkumu a vývoje v České republice zaznamenala meziroční pokles.

**EVA MYŠKOVÁ
SKARLANDTOVÁ**

vedoucí oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

**VÁCLAV
SOJKA**

oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

V roce 2020 vzrostly celkové výdaje na výzkum a vývoj v Česku meziročně o 1,8 mld. Kč a potřeby v řadě překonaly stomiliardovou hranici. Podniky, stát a EU do výzkumu a vývoje prováděného na území České republiky investovaly 113,4 mld. Kč. Stejně jako ve většině vyspělých zemí, i u nás hrají na tomto poli významnou roli podniky. Nachází se mezi nimi nejvíce subjektů, v nichž se výzkumná a vývojová činnost provádí, na činnosti ve VaV se v tomto sektoru vynakládá nejvyšší finanční částka a pracuje zde i nejvíce výzkumných a vývojových pracovníků.

Výzkum a vývoj se v roce 2020 prováděl ve více než 2 600 soukromých podnicích, v nichž do něj bylo zapojeno téměř 45 tisíc přepočtených osob. Ve veřejném sektoru bylo ve VaV zaměstnáno o zhruba 11 tisíc osob méně. Částka 66,8 mld. Kč investovaná do VaV v soukromých podnicích představovala 59 % z celkové částky, která byla v Česku v roce 2020 za VaV utracena napříč všemi sektory.

VĚTŠINOU Z VLASTNÍCH ZDROJŮ

Vlády všech vyspělých zemí firemní investice do VaV podporují. Vyšší firemní výdaje na VaV se snaží motivovat především prostřednictvím dotací, tedy tzv. přímou veřejnou podporou, nebo daňovými odpočty, označovanými jako nepřímá veřejná podpora. Zároveň se mohou firmy společně s veřejnými výzkumnými institucemi zapojit do kolaborativního výzkumu financovaného z veřejných zdrojů.

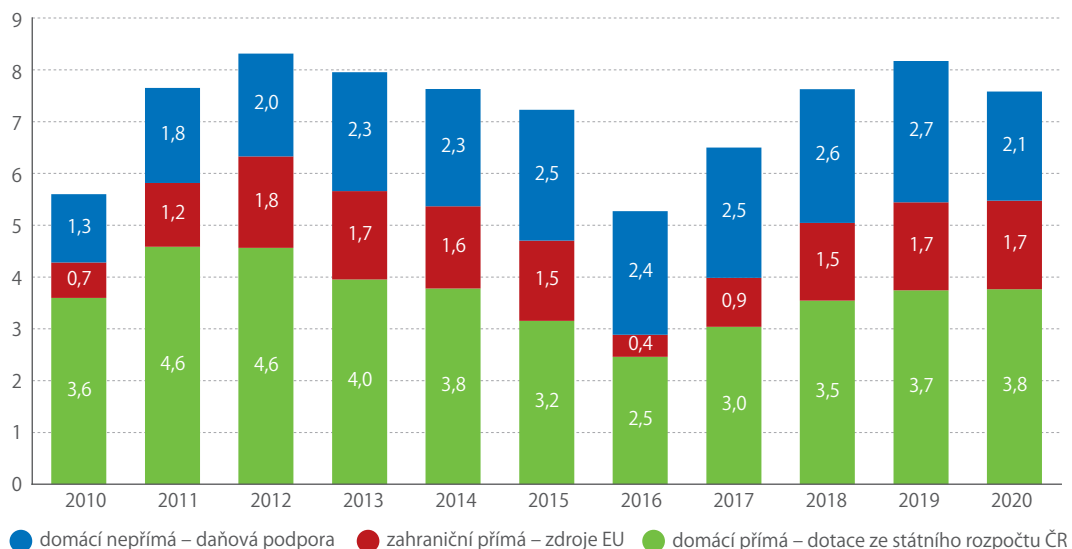
Daňové odpočty na VaV hrají v inovačních politikách stále významnější roli. V roce 2020 mohly

některou z možností daňové podpory výzkumu a vývoje využít podniky ve 21 zemích EU a v zemích OECD se nepřímá podpora podílela na celkových národních veřejných prostředcích vynaložených na podporu firemního VaV již z poloviny.

I přes podporu státu pocházela v Česku většina prostředků utracených za VaV v soukromých podnicích, konkrétně 61,3 mld. Kč, z jejich vlastních

VEŘEJNÁ PODPORA VaV V SOUKROMÝCH PODNICÍCH V ČESKU (mld. Kč)

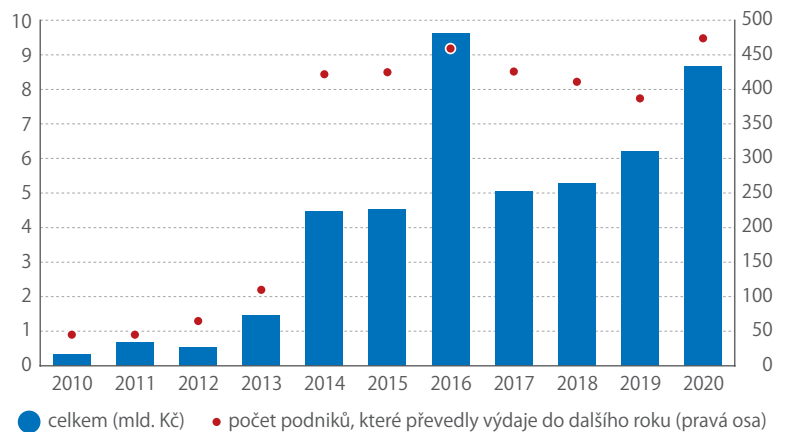
Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ – Šetření o VaV

Více informací o nepřímé veřejné podpoře VaV naleznete v publikaci ČSÚ bit.ly/3D9sj7t

zdrojů. Přímá veřejná podpora VaV činila 5,5 mld. Kč, z nichž většina šla na vrub přímých dotací ze státního rozpočtu České republiky. V roce 2020 takto firmy získaly 3,8 mld. Kč. Zdroje EU pokryly 1,7 mld. Kč. Díky uplatněným a uznaným daňovým odpočtům na výzkumné a vývojové projekty – nepřímé veřejné podpoře výzkumu a vývoje – ušetřily soukromé firmy v roce 2020 navíc 2,1 mld. Kč. Celkově tak přímá a nepřímá veřejná podpora směřující do VaV prováděného soukromými podniky v Česku dosáhla 7,6 mld. Kč. Oproti předchozímu roku se snížila o půl miliardy Kč a po třech letech růstu tak poprvé poklesla. Tento pokles byl způsoben snížením nepřímé podpory VaV v roce 2020 o 623 mil. Kč.

Možnosti daňové podpory VaV využilo v roce 2020 celkem 829 podniků, což bylo o 111 méně než v roce 2019. Nejvyšší zájem o daňový odečet na VaV projevíly firmy v roce 2015, kdy o tuto formu podpory požádalo 1 306 soukromých podniků, v dalších letech pak již počet takto podpořených firem plynule klesal. V roce 2020 se však, prvně od roku 2016, snížil také objem odečtených výdajů, a sice na hodnotu 11,1 mld. Kč. Tím klesla i konečná daňová podpora. Podniky ovšem nemusejí své výdaje na výzkum a vývoj uplatnit v daňovém přiznání za rok, kdy jim tyto výdaje vznikly, ale mohou odečet uplatnit později, maximálně však do 3 let. V roce 2020 převedlo část výdajů na VaV k pozdějšímu uplatnění 474 podniků, což je nejvíce od roku 2007. Lze to připsat na vrub nepříznivé situaci spojené s nemocí covid-19, kvůli které se některým podnikům značně snížil daňový základ, nebo se dokonce dostaly do ztráty, a rozhodly se proto odložit uplatnění výdajů do dalších let. Neuplatněná výše výdajů na VaV tak dosáhla 8,7 mld. Kč a oproti roku 2019 narostla o 2,5 mld. Kč. Rekordní výše výdajů na VaV převedených k pozdějšímu uplatnění (9,6 mld. Kč) však byla zaznamenána v roce 2016.

NEUPLATNĚNÝ ODEČET VÝDAJŮ NA REALIZACI PROJEKTŮ VaV Z DANĚ Z PŘÍJMŮ SOUKROMÝCH PODNIKŮ

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

VÍCE BEROU VELČÍ

Výzkum a vývoj na území Česka provádí výrazně více domácích podniků než podniků pod zahraniční kontrolou, a tak samozřejmě i mezi příjemci nepřímé veřejné podpory VaV dominovaly domácí podniky. V roce 2020 tvořily 72 % příjemců této daňové podpory v Česku. Ve finančním objemu nepřímé podpory jsou na tom ale jednoznačně lépe firmy pod zahraniční kontrolou, které v roce 2020 získaly 60 % z celkové nepřímé veřejné podpory VaV. Průměrně čerpal formou nepřímé podpory VaV jeden podnik pod zahraniční kontrolou částku 5,4 mil. Kč, kdežto domácí podnik 1,4 mil. Kč.

Téměř tři čtvrtiny peněz utracených za výzkum a vývoj v Česku v roce 2020 byly proinvestovány ve velkých podnicích, čemuž do jisté míry odpovídal i objem nepřímé podpory VaV, která do těchto podniků směřovala. Bylo tomu tak i přesto, že nejvíce

LEDEN 2022

PRŮMYSL

Průmyslová produkce v únoru 2022 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně klesla o 0,3 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziročně nižší o 2,4 %.

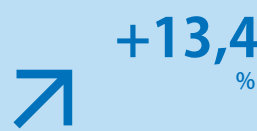
MALOOBCHOD

Tržby v maloobchodě očištěné od kalendářních vlivů se v únoru reálně meziročně zvýšily o 4,6 %. Tržby za nepotravinářské zboží a pohonné hmoty rostly, naopak za potraviny klesly.

STAVEBNICTVÍ

Stavební produkce v únoru reálně meziročně vzrostla o 18,9 %. Po vyloučení sezonních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 4,8 %.

SLUŽBY

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů v únoru meziročně vzrostly o 13,4 %. Meziroční růst neočištěných tržeb vykázala všechna odvětví služeb.

CESTOVNÍ RUCH

V únoru se počet přenocování hostů v hotelech všech kategorií meziročně zvýšil o 745,3 % a počet příjezdů do těchto ubytovacích zařízení vzrostl desetinásobně.

podniků uplatňujících daňový odečet pocházelo z kategorie malých podniků, protože ty neuplatňovaly nijak výrazné částky. Za pokles výše veřejné nepřímé podpory mezi lety 2019 a 2020 tak mohou hlavně velké podniky, u nichž se daňová podpora VaV snížila meziročně o 558 mil. Kč. Výše podpory poklesla i v případě malých a středních podniků, ale nikoliv tak razantně jako u velkých podniků.

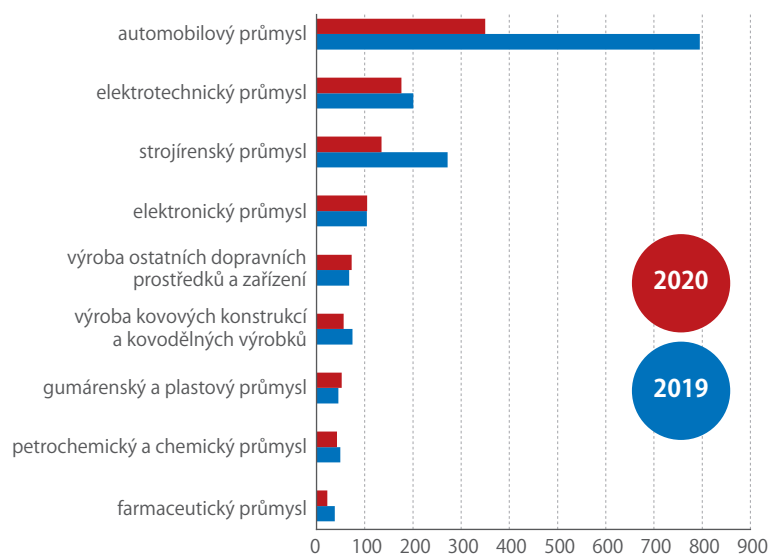
I PŘES POKLES VEDE AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL

Více než polovina podniků (57%), které v roce 2020 využily nepřímou podporu pro svou činnost ve VaV, působila ve zpracovatelském průmyslu. V této skupině podniků byla uplatněna nepřímá podpora VaV ve výši 1,2 mld. Kč, nejvyšší částku uplatnily podniky působící v automobilovém průmyslu, jichž bylo 29 a rozdělily si mezi sebou 350 mil Kč. Je ovšem třeba zmínit, že v tomto odvětví byl oproti roku 2019 zaznamenán velmi výrazný pokles nepřímé podpory VaV o 445 mil. Kč. Mezi odvětvími zpracovatelského průmyslu získaly v roce 2020 nepřímou podporu VaV vyšší než 100 mil. Kč také podniky strojírenského, elektrotechnického a elektronického průmyslu. V případě strojírenského průmyslu došlo, stejně jako u podniků z automobilového průmyslu, k výraznému meziročnímu poklesu objemu nepřímé podpory VaV o téměř 140 mil. Kč. Daňová podpora VaV je kromě zpracovatelského průmyslu důležitá také pro soukromé podniky působící v oblasti informačních a komunikačních činností. Z nich využilo v roce 2020 daňové zvýhodnění VaV 151 podniků, které získaly nepřímou veřejnou podporu VaV 484 mil. Kč.

NEJVYŠŠÍ PODPORA JDE PODNIKŮM Z PRAHY

Z celkové částky nepřímé veřejné podpory VaV získané soukromými podniky v ČR připadlo 42%

NEPŘÍMÁ VEŘEJNÁ PODPORA VaV V SOUKROMÝCH PODNÍCÍCH VE VYBRANÝCH ODVĚTVÍCH ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU (mil. Kč)

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GfR

(887 mil. Kč) podnikům sídlícím v hlavním městě Praze. Hranici 500 mil. Kč nepřekonal již žádný další kraj. Ve Středočeském kraji podniky získaly 345 mil. Kč, v Jihomoravském 193 mil. Kč, úroveň 100 mil. Kč přesáhly ještě podniky v krajích Libereckém, Zlínském a Moravskoslezském. Nejnižší objem nepřímé podpory zaznamenáváme v krajích Ústeckém (13 mil. Kč) a Karlovarském (18 mil. Kč). Ve všech krajích mimo Prahu získaly nejvyšší nepřímou podporu VaV podniky působící ve zpracovatelském průmyslu, pro Prahu je charakteristické silné zastoupení firem provádějících výzkum a vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií.

BŘEZEN 2022

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Celková důvěra mezi podnikateli se meziměsíčně snížila, důvěra spotřebitelů se propadla. Souhrnný indikátor důvěry klesl na hodnotu 96,6.

-2,6
bodu

-4,4
bodu

PRŮMYSL

Důvěra podnikatelů v průmyslu se mezi měsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 4,4 bodu na hodnotu 93,9. Meziročně je důvěra v průmyslu také nižší.

-5,1
bodu

STAVEBNICTVÍ

V odvětví stavebnictví se důvěra v březnu snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl na hodnotu 123,8. Ve srovnání s úněm 2021 je ale důvěra ve stavebnictví vyšší.

-1,5
bodu

OBCHOD

Důvěra v odvětví obchodu se meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 1,5 bodu na hodnotu 101,9. V meziročním srovnání je ale důvěra v obchodu stále vyšší.

+2,5
bodu

SLUŽBY

Ve vybraných odvětvích služeb se důvěra podnikatelů zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 2,5 bodu na hodnotu 102,3. Meziročně je důvěra ve službách také vyšší.

-9,3
bodu

SPOTŘEBITELÉ

Důvěra spotřebitelů se v březnu výrazně snížila. Indikátor důvěry meziměsíčně poklesl o 9,3 bodu na hodnotu 82,4. Oproti březnu loňského roku je důvěra spotřebitelů také nižší.

Rusko patřilo k významným obchodním partnerům EU

Do Ruska míří relativně malá část exportu z EU, jde ale o klíčového dodavatele energetických surovin.

KAROLÍNA ZÁBOJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

Podle nejnovějších údajů Eurostatu export Evropské unie do Ruska v roce 2021 představoval 4,1 % z celkového vývozu mimo hranice EU a dosáhl ekvivalentu 89 mld. eur. Rusko bylo pro Unii pátým nejvýznamnějším mimounijním exportním trhem, více se vyváželo do USA, Spojeného království, Číny a Švýcarska. Co se týká struktury exportu do Ruska, největší podíl měl loni vývoz strojů a zařízení (17,8 %), chemikálií a chemických produktů (11,5 %) a motorových vozidel (10,7 %). Výraznou část tvořily i základní farmaceutické produkty a přípravky (9,5 %) a počítače, elektronické a optické přístroje (7,4 %).

Co se týká jednotlivých zemí EU, podíl Ruska na celkovém

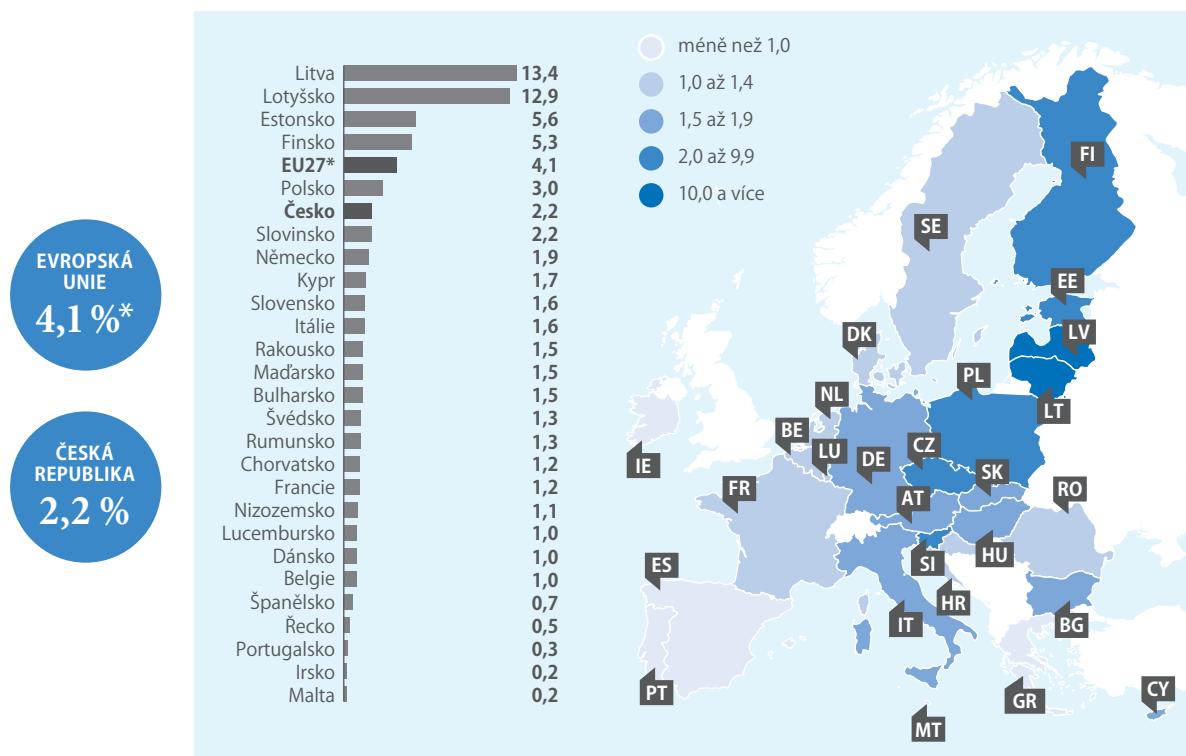
vývozu se u nich značně liší. Největší vztahy s ruskou ekonomikou měly v roce 2020 sousedící země – z Litvy mířilo do Ruska 13,4 % exportu, z Lotyšska 12,9 %, z Estonska 5,6 % a z Finska 5,3 %. Zbytek zemí EU měl od těchto států větší odstup. Nejmenší podíl vývozu do Ruska na celkovém vývozu měly Malta (0,2 %), Irsko (0,2 %) a Portugalsko (0,3 %). Tyto podíly se v posledních letech zásadněji neměnily.

Dlouhodobě je ale pro EU klíčový dovoz z Ruska. Ten v roce 2021 dosáhl 158 mld. eur a tvořil 7,5 % z celkového importu zvnějšku do EU. Rusko bylo třetím největším mimounijním dodavatelem po Číně a USA. Důležitá je hlavně struktura dovozu do EU. Ze 41,8 % tvořily dovoz z Ruska

ropa a zemní plyn. Koks a rafinované ropné produkty představovaly 15,1 % a základní kovy 10,8 %. Podle Eurostatu odpovídal dovoz z Ruska 28,4 % mimounijního dovozu ropy a ropných produktů.

Největší podíl dovozu z Ruska na celkovém dovozu měly v roce 2020 Finsko (9,8 %), Litva (8,8 %) a Estonsko (8,3 %). Naopak nejmenší podíl dovozu z Ruska měly Lucembursko (0,1 %), Malta (0,3 %) a Irsko (0,3 %). Import z Ruska je ale velmi citlivý na změny cen surovin. Právě v roce 2020 došlo k velkému propadu cen ropy a zemního plynu, a v roce 2019 byl proto podíl dovozu z Ruska u největších importérů výrazně vyšší – u Litvy to bylo 14,5 % a u Finska 13,6 %.

PODÍL VÝVOZU DO RUSKA NA CELKOVÉM VÝVOZU ZEMÍ EU (% , rok 2020)

* Podíl vývozu do Ruska na celkovém vývozu mimo EU

Zdroj: Eurostat

Jak jsme obchodovali s Ruskem a s Ukrajinou

Ukrajina i Ruská federace patřily k poměrně významným obchodním partnerům České republiky v rámci států mimo Evropskou unii.

MILUŠE KAVĚNOVÁ
ředitelka odboru statistiky zahraničního obchodu

Ukrajina se v českém zahraničním obchodu se zbožím v roce 2021 zařadila s obratem 69,7 mld. Kč na 21. místo v pořadí jednotlivých zemí. Ruská federace v roce 2021 dosáhla obratu zahraničního obchodu s Českou republikou 217,1 mld. Kč, avšak ve srovnání s roky 2012 a 2013, kdy byl vzájemný obchod za poslední desetiletí nejvyšší, došlo k výraznému poklesu zhruba o pětinu a Rusko se v žebříčku českých obchodních partnerů propadlo z 5. místa v letech 2012 a 2013 až na místo 10.

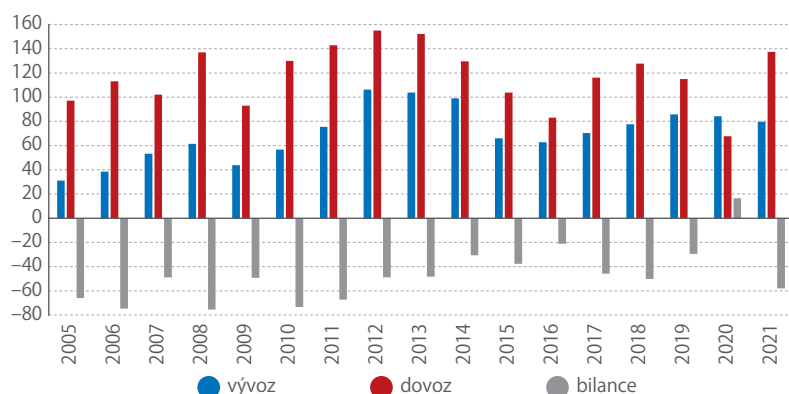
S oběma zeměmi byl mezi lety 2020 a 2021 zaznamenán nárůst obchodní výměny, s Ukrajinou o 25,3 %, s Ruskem dokonce o 42,9 %. Bylo to způsobeno především nízkou srovnávací základnou v roce 2020, v němž byly ekonomické aktivity utlumeny pandemií koronaviru, a také zvyšováním cen v průběhu roku 2021.

Z RUSKA HLAVNĚ ROPA A PLYN

Do Ruska se od nás vyvážely převážně výrobky zpracovatelského průmyslu, k nám putovaly zejména suroviny.

Dovoz má významnější postavení než vývoz, a to jak z hlediska podílu na vzájemném obchodu (63,3 % v roce 2021), tak z hlediska zabezpečení strategických surovin. Po propadu v roce 2020 o více než 40 % se v roce 2021 dovoz z Ruska do České republiky zvýšil dvojnásobně na 137,5 mld. Kč a loni se Rusko stalo šestým nejvýznamnějším dovozním partnerem. V roce 2020 bylo přítom až dvanácté. Podíl dovezeného zboží z Ruska na celkových dovozech do České republiky sice není příliš vysoký, tvoří jen 3,5 %, ale z pohledu druhů komodit je značně koncentrovaný.

ZAHRAJNIČNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM S RUSKOU FEDERACÍ (mld. Kč)

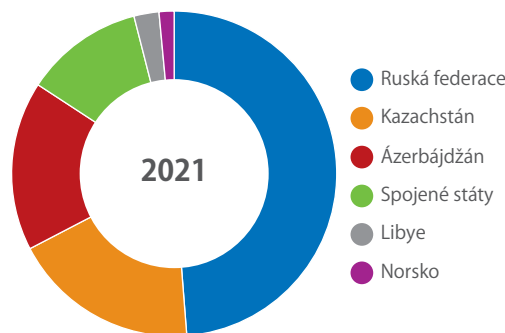
Zdroj: ČSÚ

DOVOZ ROPY DO ČR

celkem 49,2 mld. Kč

celkem 78 mld. Kč

Zdroj: ČSÚ

Více než dvě třetiny z něj dlouhodobě tvoří ropa a zemní plyn. V roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem, v němž byly vlivem pandemie covidu nižší ceny, se hodnota dovozu těchto komodit zvýšila téměř dvaapůlkrát na 99,4 mld. Kč. Narostl také podíl dovozu ruské ropy na celkově dovezené ropě do Česka ze 44,9 % na 48,6 %.

Druhou nejvýznamnější zbožovou skupinou s podílem 9,3 % na celkovém ruském dovozu byly základní kovy, kterých se loni z Ruska dovezlo za 12,8 mld. Kč, tedy o 64,8 % více než v předchozím roce. Největší zastoupení měly nelegovaná ocel v ingotech, hliník a surové železo.

Další důležitou dovozní komoditou jsou chemické látky a přípravky, kterých se loni dovezlo za 11,8 mld. Kč a jež tvořily 8,6 % z celkového

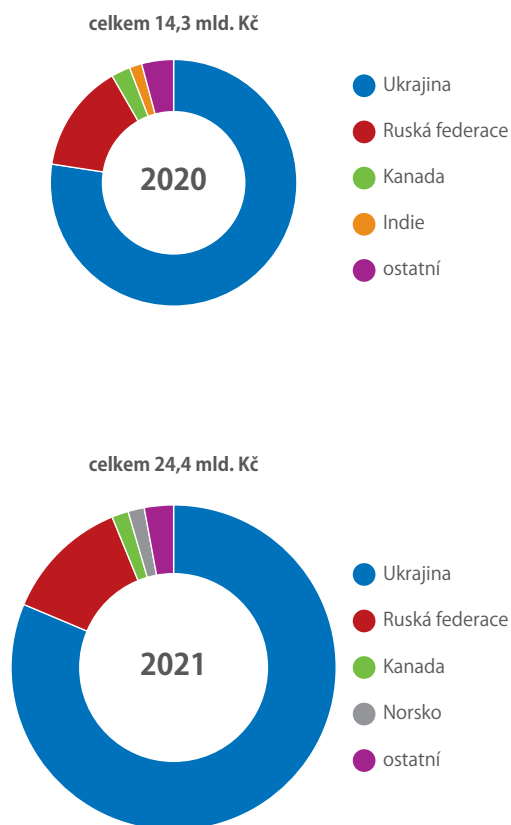
importu z Ruska. Šlo především o palivové články pro jaderné reaktory, oxidy, metaloidy a syntetický kaučuk.

Vývoz zboží z Česka do Ruska v roce 2021 dosáhl hodnoty 79,6 mld. Kč, což bylo o 5,5 % méně než v předchozím roce a asi o čtvrtinu méně než v roce 2012, kdy Rusko představovalo našeho sedmého nejdůležitějšího vývozního partnera. V roce 2021 se jeho pozice propadla na 13. místo a jeho podíl na celkovém českém vývozu klesl z 3,9 % na 2,0 %.

Největší díl, zhruba čtvrtinu, našeho celkového exportu do Ruska loni tvořila motorová vozidla a jejich díly. Vývoz těchto komodit klesl ve srovnání s předchozím rokem přibližně o pětinu na 20,6 mld. Kč, což odpovídalo 2,1 % z celkového českého exportu motorových vozidel a jejich dílů. Na hotová auta přitom připadlo necelých 15 %, zbytek tvořily díly a příslušenství pro motorová vozidla.

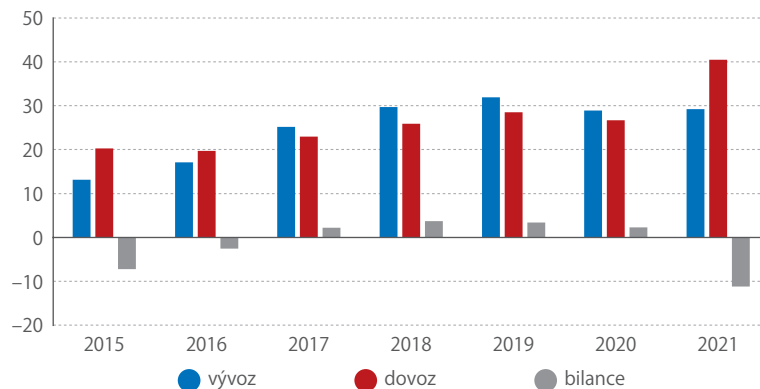
Druhou nejvýznamnější exportní položkou do Ruska byly stroje a zařízení, které se na vývozu do této země podílejí 15,8 %. Jejich vývoz v roce 2021 dosáhl 12,6 mld. Kč a zahrnoval nejčastěji motory (vyjma motorů pro automobily a letadla), turbíny a jejich díly, zemědělské a lesnické stroje a průmyslová klimatizační a chladicí zařízení. Významný podíl na vývozu měly loni také počítače, elektronické

DOVOZ RUD DO ČR

Zdroj: ČSÚ

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM S UKRAJINOU (mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ

ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČESKA SE ZBOŽÍM (mld. Kč, 2021)

	obrat zboží	vývoz zboží	dovoz zboží	bilance zboží
svět celkem	7 877	3 936	3 940	-4
Ruská federace	217	80	138	-58
Ukrajina	70	29	40	-11

Zdroj: ČSÚ

a optické přístroje (12,9 %), elektrická zařízení (8,8 %), pryžové a plastové výrobky (6,3 %).

Z UKRAJINY ZEJMÉNA RUDY

Dovoz zboží z Ukrajiny v roce 2021 dosáhl rekordních 40,4 mld. Kč, což představovalo 1 % celkového importu do České republiky. Skoro polovina česko-ukrajinského dovozu připadá na rudy, a to hlavně na železnou rudu. Čtyři pětiny zásob této suroviny na našem území v roce 2021 pocházely právě z Ukrajiny. Nárůst hodnoty dovozu byl z velké části způsoben prudkým zvýšením světové ceny železné rudy počátkem minulého roku.

Mezi další důležité položky českého dovozu z Ukrajiny patří izolované dráty a kabely pro automobily, etylalkohol, válcované výrobky ze železa, titanové rudy, ovoce a dřevo.

Celková roční hodnota vývozu zboží na Ukrajinu loni vyšplhala na 29,2 mld. Kč a meziročně se nepatrně zvýšila. Podíl na celkovém českém vývozu činil 0,7 %, což bylo výrazně méně než v případě dovozu. Na Ukrajinu od nás putovaly především telefonní přístroje, počítače, osobní automobily a jejich díly, inventory, nákladní vozidla, hygienické potřeby, léky a zbraně.

LOŇSKÁ BILANCE V ZÁPORU

Obchodní bilance s Ruskou federací je dlouhodobě záporná, výjimku tvořil pouze rok 2020, kdy v důsledku citelného poklesu dovozu dosáhla bilance kladné hodnoty 16,5 mld. Kč. Loni skončila opět v hlubokém deficitu -58,0 mld. Kč.

Obchodní bilance s Ukrajinou je dlouhodobě vyrovnaná, loni však skončila poprvé od roku 2017 v záporu dosahujícím -11,2 mld. Kč. Důvodem byl hlavně výrazný růst cen vstupních materiálů.

Vliv zemí východní Evropy na českou ekonomiku není velký

Podíl tuzemských podniků kontrolovaných vlastníky z Běloruska, Ruské federace a Ukrajiny pozvolna roste. Jejich ekonomický význam je ovšem velmi malý.

JAN ZEMAN

oddělení metodiky podnikových statistik

Údaje statistiky IFATS za rok 2019 ukázaly, že podíl počtu podniků v České republice kontrolovaných ze zemí východní Evropy, které jsou v současnosti středem pozornosti v souvislosti s válečným konfliktem na území Ukrajiny, sice pomalu roste, avšak v klíčových ukazatelích tyto podniky stále výrazně zaostávají i za zeměmi s nižší mírou angažovanosti v naší ekonomice.

Stejně jako v předchozích letech, také v roce 2019 drželo prvenství ve všech klíčových ukazatelích Německo, jehož podíl na počtu zahraničních podniků v Česku dosáhl 16,8%. V časové řadě se však jednalo o mírný pokles, neboť v roce 2017 činil podíl

německých podniků 20,5% a v roce 2018 to bylo 18%. Snižování podílu firem ovládaných z Německa bylo způsobeno zejména rychlejším růstem nově vzniklých podniků kontrolovaných z území Slovenska (17% nově vzniklých podniků) a z území Ukrajiny (11,1%). Počty nových podniků kontrolovaných z Ruské federace (2,4%) a Běloruska (1,3%) si držely stabilní pozice a nevykazovaly významné změny.

Přestože z geografického hlediska se v případě Ruské federace, Ukrajiny a Běloruska jedná o blízké země, o blízkosti nelze mluvit z pohledu převažující ekonomické činnosti jimi kontrolovaných podniků na území ČR. Ukrajinské podniky dominovaly

PODÍLY TUZEMSKÝCH PODNIKŮ NA VŠECH PODNICÍCH POD ZAHRANIČNÍ KONTROLOU PODLE ZEMĚ SÍDLA VRCHOLOVÉHO VLASTNÍKA (%)

země vrcholového vlastníka	přidaná hodnota v metodice podnikových statistik			hrubé investice do hmotných aktiv			počet pracujících osob		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
země zapojené do válečného konfliktu na Ukrajině									
Bělorusko	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01
Ruská federace	0,74	0,87	0,96	0,54	0,65	0,87	0,77	0,88	0,89
Ukrajina	0,06	0,13	0,24	0,13	0,11	0,20	0,20	0,34	0,60
tři nejvýznamnější země z pohledu českých podniků kontrolovaných ze zahraničí									
Německo	37,27	36,05	35,24	34,82	36,5	39,91	32,67	32,86	32,78
Spojené státy americké	12,72	13,15	13,94	11,04	9,09	8,46	12,83	13,01	12,88
Francie	6,24	5,99	5,95	6,19	5,99	6,34	5,81	5,90	5,94

Zdroj: ČSÚ

svým počtem zejména v odvětví stavebnictví (sekce F klasifikace CZ-NACE, 21,1% podíl na všech zahraničních podnicích), avšak nejvíce přidané hodnoty (2,2%) vytvořily a nejvíce osob (4,7%) zaměstnávaly v odvětví administrativních a podpůrných činností (sekce N), a to zejména v činnostech souvisejících se zaměstnáváním (oddíl 78). Ruské podniky měly největší zastoupení v odvětví ubytování, stravování a pohostinství (sekce I, podíl 11,2%). Zde se také podílely nejvíce na investicích (3,8% ze všech zahraničních podniků) a na počtu pracujících osob (téměř 5%, přičemž v samotném oddílu 55 – ubytování dosáhl podíl více než 13%). Nejvíce přidané hodnoty vytvořily ruské firmy v informačních a komunikačních činnostech (sekce J, téměř 5%), a to převážně ve vydavatelských činnostech (oddíl 58). Podniky kontrolované Běloruskem vytvořily nejvíce přidané hodnoty v odvětví velkoobchodu a maloobchodu (sekce G), bylo to však pouze 0,06%. V tomto odvětví také nejvíce investovaly (0,04%). V dopravě a skladování (sekce H), kde se těchto podniků angažovalo nejvíce (podíl 0,74% ze všech zahraničních podniků), zaměstnávaly i nejvíce pracujících osob (podíl 0,1%).

Ačkoliv hodnoty klíčových ukazatelů za referenční rok 2020 nejsou zatím k dispozici, z údajů o počtech nově vzniklých podniků je patrné, že množství podniků kontrolovaných ze zemí na východ od nás rostlo

METODICKÉ OKÉNKO

Statistika vnitřních zahraničních afilací (IFATS) pokrývající tržní činnosti klasifikované do sekcí B–N a oddílu S95 dle klasifikace CZ-NACE (s výjimkou sekce K) monitoruje ekonomickou aktivitu zahraničních afilací, tj. rezidentských podniků České republiky kontrolovaných institucionálními jednotkami (podniky nebo fyzickými osobami), jež nejsou tuzemskými rezidenty. Koncept vrcholového vlastnictví je klíčový k určení země, odkud je prováděna kontrola konkrétního podniku.

Více informací naleznete na:

 bit.ly/340sJmP

Tabulky IFATS publikované na webu ČSÚ naleznete na:

 bit.ly/340snN1

i v tomto roce. Svědčí o tom fakt, že přibližně třetina nově vzniklých podniků byla kontrolována ze Slovenska (32,4%) a téměř pětina z Ukrajiny (17,2%), což bylo čtyřikrát, resp. dvakrát více než podniků kontrolovaných z Německa.

SafeCentrum

Služby v oblasti mikrodat

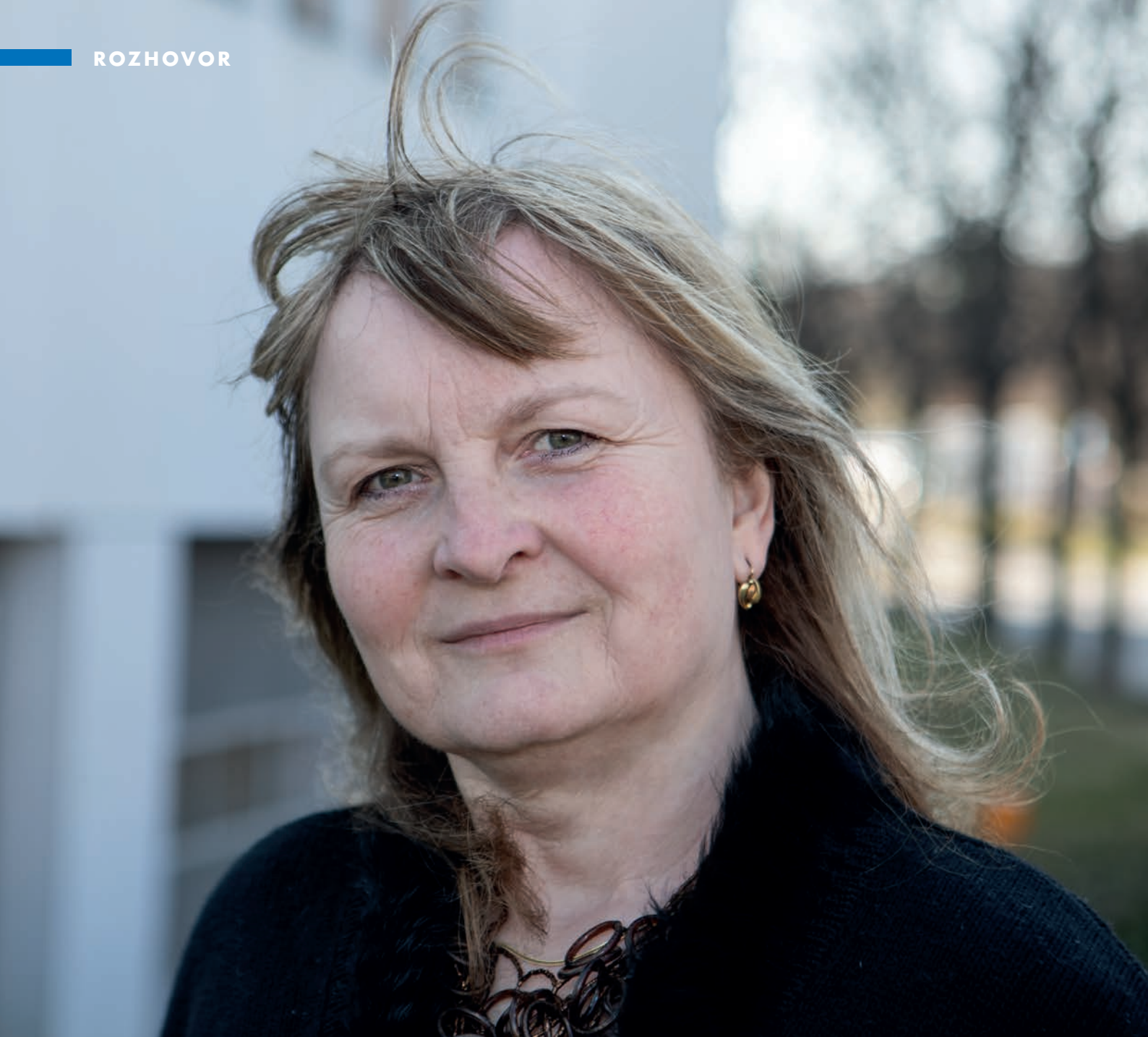
pro výzkumné
a vědecké
institute

pro studenty
vysokých
škol

safecentrum@czso.cz

V elektronizaci patříme mezi evropskou statistickou špičku,

říká ředitelka sekce obecné metodiky a registrů ČSÚ Pavla Trendová.

Foto: Tereza Koutecká

Můžete čtenářům prozradit, co se skrývá za názvem sekce obecné metodiky a registrů?

Název naší sekce vypadá pro laiky asi tajemně, ale lidé zde vykonávají spoustu praktických činností, které jsou nezbytné pro správný chod úřadu a pro výkon státní statistické služby. Statistický proces začíná určením toho, co chtějí uživatelé, jaké vyžadují statistické

informace. My v této fázi pomáháme kolegům zajistit zdroje pro výčet těchto informací – mapujeme, jaká administrativní data jsou k jednotlivým uživatelským požadavkům k dispozici nebo zda již neprobíhá nějaké statistické šetření, jehož výsledky by bylo možné využít. Pokud žádný využitelný zdroj není k dispozici, koordinujeme přípravu nového statistického

zjišťování a jeho zařazení do vyhlášky o Programu statistických zjišťování. Vyhláška poměrně podrobně popisuje všechna statistická zjišťování na příští rok a musí být zveřejněna ve Sbírce zákonů nejpozději v listopadu. Do této vyhlášky se rovněž promítají změny, kterými procházejí již zavedená a opakující se zjišťování.

Jak často k takovým změnám nebo zařazení nových zdrojů dat dochází?

Ještě před sedmi lety se, byť drobně, měnila každý rok skoro třetina zjišťování, v posledních letech jsou už zjišťování poměrně stabilizovaná. Ke změnám dochází hlavně v případech, když se rozhodneme využívat nový administrativní zdroj dat a nechceme duplicitně sbírat údaje, které již máme k dispozici. Pro příští rok se například zruší zjišťování o odpadech, které bude nahrazeno daty přebíranými z Ministerstva životního prostředí. Letos přistupujeme k významné redukci obsahu výkazu P 5-01 pro podnikatelské subjekty, protože jsme získali další data od Generálního finančního ředitelství.

Kdo vlastně nejčastěji přichází s požadavky na zjišťování nových údajů nebo na využívání nových zdrojů dat?

Standardně se na nás obrací ministerstva nebo další orgány státní statistické služby. Ty, pokud chtějí zjišťování zařadit do vyhlášky na příští rok, musejí své požadavky podat do konce února. Další požadavky dostáváme z oddělení informačních služeb, které eviduje, s jakými dotazy se uživatelé na ČSÚ obracují a jaké informace jsou hodně žádané. Velmi často přicházejí požadavky na nové statistiky z evropských a mezinárodních organizací a institucí, ale jsme otevření i podnětům třeba z akademické sféry nebo od jiných odborných institucí. S každým, kdo nás osloví, jeho poptávku konzultujeme a snažíme se najít vhodné řešení. Samozřejmě zdaleka ne všechny požadavky nakonec vyústí v nová statistická zjišťování. Vždy je třeba posuzovat adekvátnost a efektivnost takového rozhodnutí: co by výsledky přinesly a s jakými náklady by byly spojeny.

Když jsou všechna statistická zjišťování připravena a zveřejněna ve vyhlášce, tak vaše práce končí?

To určitě ne. Hned po zveřejnění vyhlášky začínáme připravovat oznámení posílaná všem ekonomickým subjektům, které mají pro daný rok zpravodajskou povinnost. Prostřednictvím oznámení jim s předstihem sdělujeme, co a v kterých termínech je čeká, kde najdou příslušné výkazy, kam se mohou obrátit o pomoc s vyplněním a podobně. Také každoročně připravujeme další zlepšení v oblasti komunikace. Pro letošní rok jsme například významně rozšířili obsluhu virtuální ústředny a zavedli chatbota pro vyřizování dotazů.

V průběhu roku také vytěžujeme data ze zhruba padesáti administrativních zdrojů, která začleňujeme

do statistického zpracování. Snažíme se tím odlehčit respondentům a zároveň zkvalitnit statistické výstupy, a to díky velkému pokrytí těchto administrativních dat.

V sekci máte na starosti také registry. Které to jsou?

V prvé řadě je Český statistický úřad správcem Registru osob (ROS), který je jedním ze čtyř základních registrů státu. Evidují se v něm podnikající fyzické a právnické osoby a orgány veřejné moci. Naším úkolem je zajišťovat, aby údaje v něm byly aktuální, dostupné všem, kteří k tomu mají oprávnění, a zabezpečené před poškozením, ztrátou nebo zneužitím.

Vedle toho využíváme a spravujeme také soustavu statistických registrů, do níž patří Registr ekonomických subjektů (RES) a Registr sčítacích obvodů a budov (RSO). Tyto dva registry slouží především jako opory výběru pro naše zjišťování, ale vytvářejí se z nich i statistické výstupy. Z RES například výstupy pro organizační statistiku a demografii podniků. Celý RES publikujeme na webových stránkách úřadu, a to i ve formátu otevřených dat. Zájemci se také mohou obrátit na informační servis, který nabízí možnost objednat si kompletní databázi nebo výběr z této databáze podle vlastního specifického požadavku.

Jakou další agendu má vaše sekce ještě na starosti?

Ve výčtu určitě nesmíme zapomenout na oddělení klasifikací, číselníků a statistického metainformačního systému. To udržuje neustále v aktuálním stavu zhruba šedesát klasifikací, které se v ČSÚ používají, a spousty dalších informací ve formě číselníků a metadat. V současné době se například na půdě Eurostatu jedná o dost razantních změnách klasifikace ekonomických činností NACE. My návrhy připomínáme a pomáháme hledat takové řešení, které na jedné straně umožní přizpůsobit klasifikaci změnám, k nimž od poslední rekonstrukce na trhu došlo, na druhé straně řešení, které co nejméně zkomplikuje zpracování a publikování dat. Každá změna klasifikace nebo číselníku se promítá zejména do dlouhodobých časových řad, ale má i další, na první pohled ne tak zřejmé souvislosti. Některé klasifikace se kromě statistiky využívají i v jiných oblastech, třeba pro daňové účely, a změna struktury by pak měla být zohledněna i tam.

Vaše sekce se také podílí na budování eGovernmentu České republiky. Které jeho části se vás týkají?

Za výkladní skříň eGovernmentu bych určitě označila Registr osob. Je součástí systému základních registrů, které evidují referenční údaje. To znamená, že tyto údaje musejí ostatní orgány veřejné moci ve svých agendách používat, aniž by je znovu ověřovaly od svých klientů. To vede ke snížení zátěže klientů veřejné správy, k větší flexibilitě při vyřizování jejich záležitostí a k efektivnějšímu provozu agend. Společně s ostatními základními registry tak ROS

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

První elektronické formuláře zavedl ČSÚ už v roce 1996.

Ing. Pavla Trendová

sehrává klíčovou roli při tvorbě digitálních služeb a výměně dat v rámci veřejné správy nebo při realizaci dalších projektů zaměřených na digitalizaci nebo eGovernment.

Mezi evropskou špičku patříme také v elektronickém sběru dat v rámci šetření podnikatelských subjektů. První elektronické formuláře jsme zavedli už v roce 1996 a dnes mohou respondenti využít buď chytré pdf, nebo webovou aplikaci Dante Web. Tu zvláště doporučuji, protože v ní má každá zpravodajská jednotka přehledně uložené všechny výkazy, které se jí v daném roce týkají. Tyto výkazy navíc obsahují předvyplněné údaje a řadu logických kontrol, které klienta navádějí, aby všechny údaje vyplnil správně. Na konci vyplnění stačí kliknout na tlačítko odeslat a tím je zpravodajská povinnost splněna. Žádné papírování, žádné chození na poštu... Do budoucna ještě připravujeme přebírání dat přímo z podnikových informačních systémů, takže práce s prepisováním údajů úplně odpadne.

Dalším evropským statistickým unikátem je náš statistický metainformační systém. Jsou v něm uloženy nezbytné informace k jednotlivým statistickým údajům, které se do systému dostávají už od okamžiku, kdy se dané zjišťování začne připravovat také odborníci, kteří s daty pracují, mají neustále přehled o všech důležitých souvislostech. Celé zpracování a diseminace jsou pak metadatově řízeny.

Když mluvím o elektronizaci, nesmím opomenout zpracování volebních výsledků, které má ČSÚ rovněž v agendě. V devadesátých letech jsme na přebíracích místech začínali s papíry a disketami a dnes

všechno běží online. Téměř ve stejném okamžiku, kdy se data na přebíracím místě zkontrolují, ověří a zašlou do systému, objeví se výsledky za daný okrsek na webu volby.cz. Systém je přitom velmi robustní, kyberneticky zabezpečený a co nejlépe chráněný proti případnému kybernetickému napadení.

Čeká vás letos nějaký zvláštní úkol, kterému se běžně nevěnujete?

Ano, letos bude těch zvláštních úkolů hned několik, například realizace Národního plánu obnovy, kde jsme věcným gestorem u pěti z celkem osmi projektů, které ČSÚ připravuje. Důležitou roli budeme sehrávat také při budování geoportálu pro diseminaci údajů ze SLBD 2021 a v souvislosti s přípravou nové rámcové smlouvy na zajištění podpory a rozvoje ROS. Zvlášť upozornit bych ale chtěla na úkol vyplývající ze spolupráce s Eurostatem a všemi členskými státy EU. V prvním čtvrtletí roku 2023 se bude podrobně hodnotit plnění Kodexu evropské statistiky. Hodnocení probíhá jednou za pět až sedm let, naposledy my jsme ho absolvovali v roce 2015. Kodex má patnáct zásad a ke každé musíme doložit, co konkrétního děláme pro její naplnění, jak se nám to daří, jak se chceme zlepšovat a co můžeme nabídnout jako příklad dobré praxe. Tento proces se nazývá peer review a my se mu budeme intenzivně věnovat prakticky celý letošní rok. Kromě ČSÚ se budou hodnotit ještě další tři orgány státní statistické služby, které produkují evropskou statistiku. Aktivitu koordinuje výbor kvality, ale naše sekce se tématu věnuje významnou měrou.

Vystudovala VŠE, obor ekonomická statistika. Ještě před ukončením studia začala spolupracovat s Výzkumným ústavem sociálně ekonomických informací, kam následně nastoupila. Když v roce 1993 ústav zanikl, přešla do ČSÚ, kde pracovala postupně v oddělení metadat a koordinace statistických zjišťování, poté v pozici vedoucí oddělení a ředitelky. Od roku 2015 zastává i post ředitelky sekce obecné metodiky a registrů. Zaměřuje se zejména na modernizaci statistických procesů, registry a koordinaci státní statistické služby. Je členkou mezirezortního koordinačního výboru KOVIN zřízeného pro implementaci evropské směrnice INSPIRE a členkou skupiny ředitelů metodik při Eurostatu (DIME).

Nezkrácený rozhovor najdete na: bit.ly/3EjeCDD

TÉMA

NA ČEM ČEŠI UJÍŽDĚJÍ

2,1 mil. osob

v Česku denně nebo
téměř denně kouří
cigarety.

29,3%

šestnáctiletých studentů
vyzkoušelo nějakou
nelegální drogu.

1 581

osob zemřelo v roce
2019 na alkoholické
onemocnění jater.

Mužská doména

V rizikové konzumaci alkoholu mají u nás muži výrazně navrch. Počty denních pijáků se zvyšují.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Alkohol v posledních 12 měsících v Česku konzumovalo celkem 80,1 % respondentů, mezi muži to bylo 88,0 % a z žen 72,5 %. Téměř polovina respondentů (46,8 %) pila alkohol s frekvencí alespoň jednou týdně nebo častěji, 5,4 % si dopřávalo alkohol téměř denně a 4,5 % denně. Mezi každodenními nebo téměř každodenními pijáky výrazně převažovali muži (17,1 %) nad ženami (3,1 %).

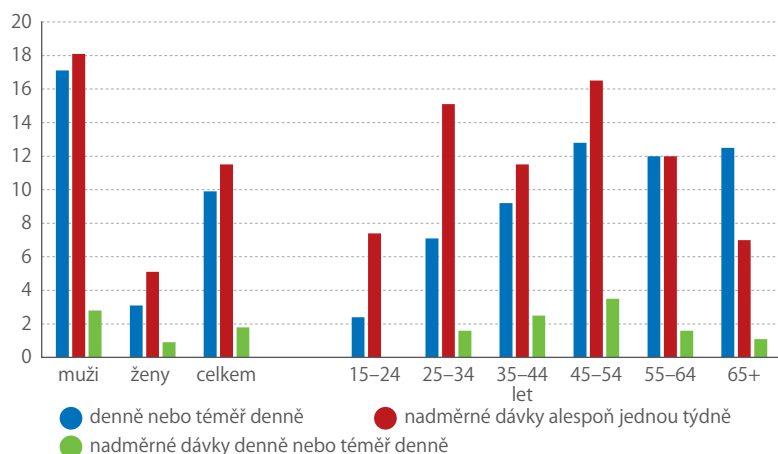
CELEK SE NEZMĚNIL, FREKVENCE ROSTE

Pravidelnou i denní konzumaci alkoholu uváděli častěji respondenti ve starších věkových skupinách, nejčastěji ve věku 65 a více let, z nichž 12,5 % konzumovalo alkohol téměř denně nebo denně. Konzumaci

nadměrných dávek alkoholu, tedy 5 a více sklenic alkoholu* při jedné příležitosti, uváděli naopak častěji respondenti ve věku 45–54 let.

Celkové množství osob, které deklarovaly konzumaci alkoholu v posledních 30 dnech, se mezi roky 2012–2020 výrazně nezměnilo, ovšem zdvojnásobil se podíl těch, kteří konzumovali alkohol denně nebo téměř denně. Jejich zastoupení narostlo z 5,2 % na 9,9 %. Pravidelná konzumace alkoholu se zvýšila u mužů i u žen a k nárůstu došlo ve všech věkových skupinách s výjimkou té nejmladší 15–24 let, kde zůstává na relativně nízké úrovni. Dlouhodobě mírně klesající trend můžeme sledovat u výskytu pití nadměrných dávek alkoholu s frekvencí alespoň jednou týdně nebo častěji, ke ztlačnějšímu poklesu míry konzumace alkoholu došlo ve věkových kategoriích 15–24 let a 35–44 let.

KONZUMACE ALKOHOLU (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

PIVO JE V ČELE

Nejčastěji konzumovaným alkoholem bylo pivo, jeho konzumaci v posledních 30 dnech uvedlo 49,8 % respondentů. Následovalo víno nebo šampaňské (38,7 %) a lihoviny (29,9 %). Muži uváděli nejčastěji konzumaci piva (73,1 %) a lihovin (43,9 %), ženy konzumaci vína nebo šampaňského (48,4 %), případně piva (27,5 %).

V roce 2020 byla v rámci národního výzkumu poprvé sledována také konzumace podomácku vyráběného alkoholu, alkoholu zakoupeného v zahraničí (nebo přivezeného ze zahraničí), případně alkoholu, který není určen ke konzumaci. Konzumaci takového alkoholu v posledních 12 měsících uvedlo 24,0 %

JAK BY SE MOHLA ČI MĚLA ZMĚNIT PREVENCE, ABY V ČESKU VZNIKALO MĚNĚ ZÁVISLOSTÍ NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH NEBO ČINNOSTECH?

FRANTIŠEK TRANTINA

předseda pacientského sdružení Recovery

Řeč čísel je neradostná a za každou jednotlivou položkou ve statistice se často skrývá osobní tragédie přímo závislých nebo jejich nejbližších. Dostupnost alkoholu je v České republice vysoká, jeho propagace masivní. Pacienti po léčbě mají velký problém vyhnout se spouštěčům v podobě reklamy, která nám tvrdí, že jedině s alkoholem zažijete pořádné zážitky a sexuální dobrodružství. Závislé osoby už nemusejí čekat před obchodem, až ráno otevře, rozvážková služba alkohol doručí rychle v kteroukoliv noční hodinu k vám domů. Jak tedy změnit prevenci? Snížit dostupnost alkoholu časovým i místním omezením prodeje, omezit a přísně regulovat reklamu na alkoholické nápoje. Provést regulaci cenou, alkohol průběžně zdražovat stejně, jako se zdražují cigarety.

Počet úmrtí způsobených alkoholickým poškozením jater dlouhodobě vzrůstá. Nejvyšší nárůst je u žen, zejména v Praze a Moravskoslezském kraji. Léčba alkoholické jaterní cirhózy je velmi nákladná, u tohoto druhu onemocnění je také nejdelší průměrná doba hospitalizace a nejčastější úmrtí s podílem 13,1%.

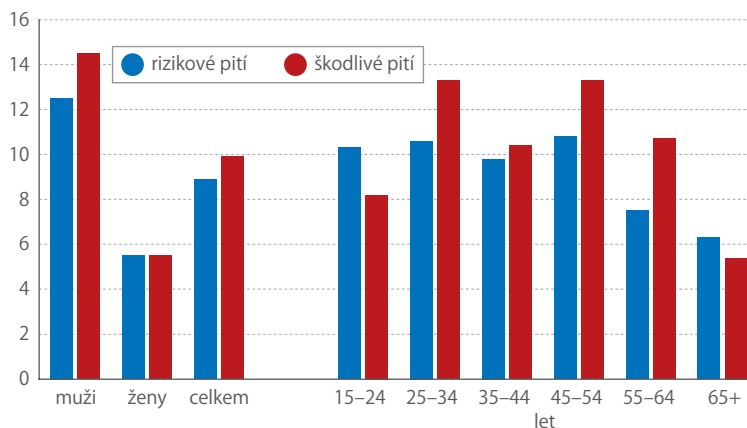

respondentů (32,8% mužů a 15,6% žen), z toho 5,4% jednou a 18,6% respondentů opakovaně. Nejčastěji se jednalo o domácí pálenku (20,6%) nebo alkohol přivezený ze zahraničí (6,0%). Doma vařené pivo nebo domácí víno konzumovala v posledních 12 měsících 4,0% respondentů, 0,5% uvedlo konzumaci alkoholu, který není primárně určen k požití, a 0,2% konzumaci jiného alkoholu, který nepodléhá zdanění v ČR.

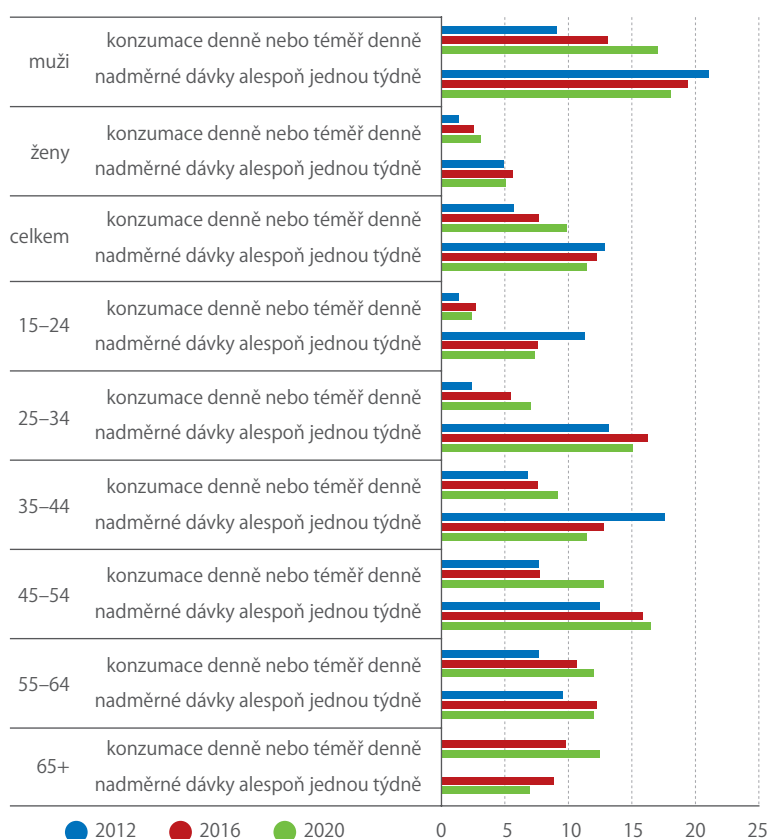
PROBLÉM MÁ 1,7 MILIONU OSOB

Výsledky screeningové škály CAGE používané pro hodnocení výskytu rizikového a škodlivého nebo problémového pití alkoholu v obecné populaci naznačují,

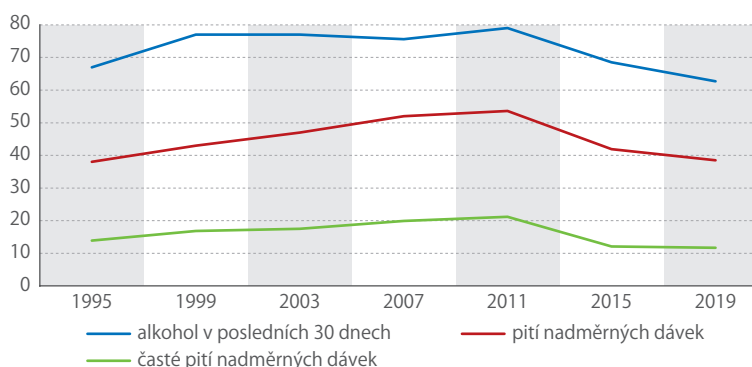
ODHAD VÝSKYTU RIZIKOVÉ KONZUMACE ALKOHOLU (%)

ZMĚNY V KONZUMACI ALKOHOLU (%)

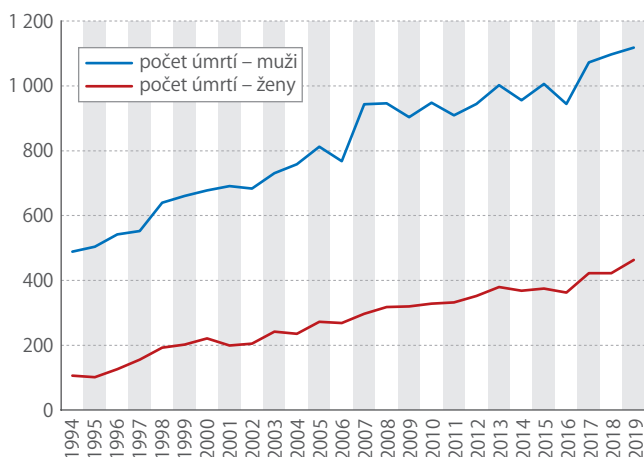

KONZUMACE ALKOHOLU ŠESTNÁCTILETÝMI (%)

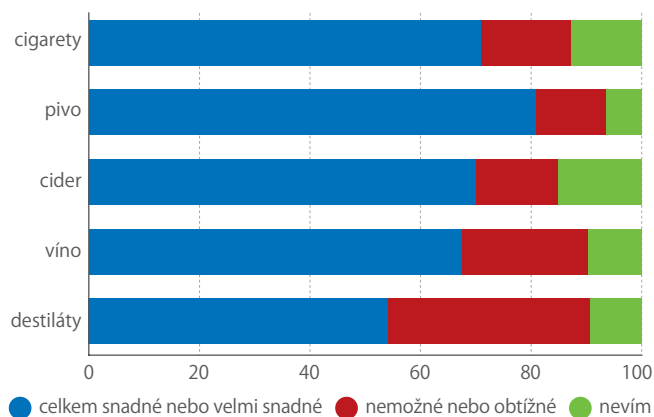
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

POČET ÚMRTÍ NA ALKOHOLICKÉ ONEMOCNĚNĚNÍ JATER

Zdroj: ČSÚ, Recovery sdružení pacientů s diagnózou závislosti

SUBJEKTIVNĚ VNÍMANÁ DOSTUPNOST CIGARET A ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ ŠESTNÁCTILETÝMI (%)

Zdroj: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

VÝSLEDKY ČESKÉ ČÁSTI EVROPSKÉ ŠKOLNÍ STUDIE O ALKOHOLU A JINÝCH DROGÁCH (ESPAD) Z ROKU 2019

Studie se zaměřuje na užívání návykových látek a další formy rizikového chování u mládeže ve věku 16 let.

- 95,1 % šestnáctiletých studentů ochutnalo v životě alkohol
- 62,7 % pilo alkohol v posledních 30 dnech
- 38,5 % pilo v posledních 30 dnech 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti
- 11,7 % pije nadměrné dávky alespoň jednou týdně
- 41,5 % z těch, co pili alkohol v posledních 30 dnech, konzumovalo alkohol v restauraci
- 41,3 % si alkohol koupilo v obchodě
- 91,3 % pilo někdy v životě energetické nápoje
- 40,4 % pilo energetické nápoje v kombinaci s alkoholem
- 13,1 roku je průměrný věk konzumace první sklenice alkoholu
- 54,0 % šestnáctiletých studentů někdy v životě kouřilo cigarety
- 23,6 % kouřilo v posledních 30 dnech
- 2,8 % kouří denně 11 a více cigaret
- 60,4 % užilo v životě e-cigarety
- 3,1 % užívá e-cigarety denně nebo téměř denně
- 12,8 % zkusilo kouřit tzv. zahříváný tabák
- 12,9 roku je průměrný věk první zkušenosti s cigaretou
- 29,3 % studentů vyzkoušelo v životě nějakou nelegální drogu
- 28,4 % vyzkoušelo konopné látky
- 6,6 % studentů se nachází v riziku v souvislosti s užíváním konopných látek
- 3,6 % vyzkoušelo extázi, 3,5 % LSD a halucinogeny
- 2,5 % vyzkoušelo halucinogenní houby
- 1,5 % vyzkoušelo pervitin
- 1,6 % vyzkoušelo kokain
- 14,5 roku je průměrný věk první zkušenosti s konopnými látkami
- 10,0 % studentů užívalo někdy v životě léky na uklidnění na doporučení lékaře
- 14,4 % uvedlo zneužití psychoaktivních léků
- 21,9 % studentů hraje denně digitální hry
- 74,2 % tráví čas denně na YouTube nebo na sociálních sítích
- 10,5 % studentů hrálo v posledních 12 měsících hazardní hry
- 2,3 % ze šestnáctiletých jsou v riziku vzniku problémového hráčství

že v kategorii rizikové konzumace alkoholu se v roce 2020 nacházelo 18,9 % populace ve věku 15 a více let. Opět to byl problém spíše mužů, z nichž se týkal 27,1 %, než žen, které postihoval v 11,1 %. Do kategorie středního rizika spadalo 8,9 % respondentů (12,6 % mužů, 5,5 % žen) a do vysokého rizika, tedy škodlivého pití alkoholu 9,9 % (14,5 % mužů, 5,6 % žen).

Při extrapolaci výsledků na celou populaci ČR ve věku 15 a více let se ukázalo, že v ČR je odhadem 890 tisíc denních nebo téměř denních konzumentů alkoholu a přibližně 1 milion osob se pravidelně alespoň jednou týdně vystavuje nadměrným dávkám alkoholu, když vypije 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti. Nadměrné dávky alkoholu s denní nebo téměř denní frekvencí pak konzumuje přibližně 160 tisíc osob. Podle screeningové škály CAGE vykazuje známky rizikové konzumace alkoholu celkem 1,7 milionu osob a z nich 890 tisíc spadá do kategorie velmi vysokého rizika. Při srovnání s roky 2012 a 2016 je patrné zvýšení podílu populace, která vykazuje známky rizikové konzumace alkoholu. V roce 2012 to bylo 17,0 %, v roce 2016 pak 16,8 % a v roce 2020 už 18,9 %.

MLADÍ SE K ALKOHOLU DOSTANOU SNADNO

Jak zjistila Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách, jejíž zatím poslední vlna u nás probíhala v roce 2019, alkohol i cigarety jsou v Česku poměrně snadno dostupné mládeži ještě před dosažením dospělosti. Ze šestnáctiletých žáků a studentů si 81 % dokáže celkem snadno nebo velmi snadno obstarat pivo a více než polovina destiláty. Cigarety si snadno nebo velmi snadno dokáže obstarat 71 % dotázaných. Konopné látky považuje za snadno získatelné 47 % šestnáctiletých, extázi 22 % a pervitin 11 %. Pozitivní zprávou je, že v posledních deseti letech dostupnost návykových látek pro mladistvé klesá.

*Pozn.: Jedna sklenice alkoholu odpovídá 0,5 litru alkoholického piva, 2 dcl vína nebo 4 cl destilátu, do celkové konzumace se započítávají i kombinace více druhů alkoholu.

Kuřáků přibylo, kouří ale méně často

Kouření v naší společnosti stále zůstává závažným fenoménem, napřímo se týká třetiny populace.

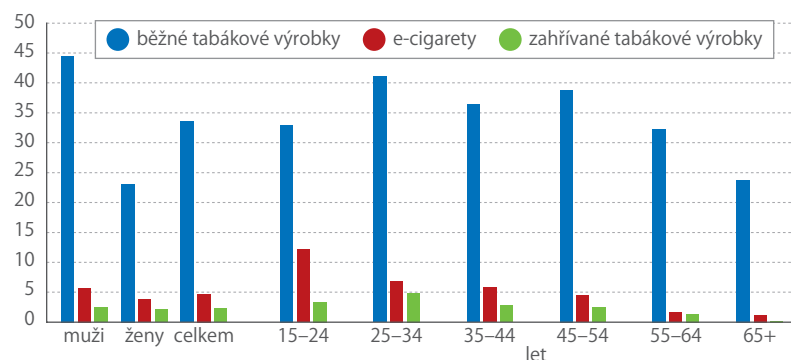
PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

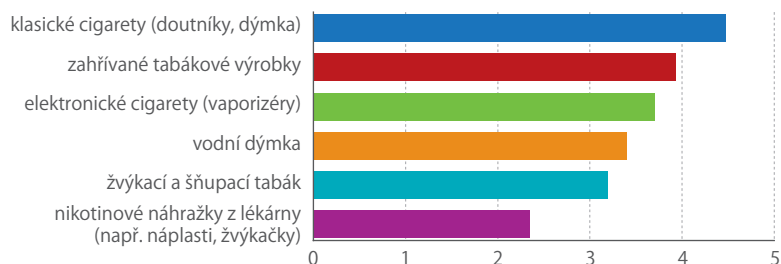
Ve srovnání s výsledky šetření z roku 2016 se do roku 2020 mírně zvýšila prevalence kuřáctví v posledních 30 dnech z 29,1 % na 33,6 %. Zároveň ale klesla míra denního kouření z 25,3 % na 23,9 % denních či téměř denních kuřáků. K výraznému snížení denního kuřáctví došlo v nejmladší věkové skupině 15–24 let, a sice z 22,5 % na 14,8 %, a naopak ke zvýšení mezi respondenty ve věku 55–64 let.

Zkušenost s e-cigaretami zůstává v obecné populaci na přibližně stejné úrovni, potvrdilo ji 18,3 % respondentů v roce 2012, 19,2 % v roce 2016 a 18,3 % v roce 2020. Významně ovšem vzrostlo užívání e-cigaret mezi nejmladší věkovou skupinou. Respondenti v nejmladších věkových skupinách také uvádějí relativně časté zkušenosti se zahřívávanými tabákovými výrobky, míra jejich denního užívání však zůstává na nižší úrovni než užívání e-cigaret.

KOUŘENÍ V POSLEDNÍCH 30 DNECH (%)

VNÍMÁNÍ ŠKODLIVOSTI JEDNOTLIVÝCH TYPŮ TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ S OBSAHEM NIKOTINU (1 = nejméně rizikové, 6 = nejvíce rizikové)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

KRABÍČKA NA DEN VĚTŠINOU STAČÍ

Kouření tabáku ve formě cigaret, doutníků nebo pomocí dýmky či vodní dýmky alespoň jednou v životě uvedlo 62,4 % respondentů, v posledních 30 dnech kouřilo 33,6 % dotázaných. Denně nebo téměř denně (5–7krát týdně) kouřilo 23,9 % dotázaných, pravidelné denní kouření uvedlo 22,3 % respondentů (30,6 % mužů a 14,3 % žen). Míra denního kouření je relativně vyrovnaná ve věkových skupinách 25–64 let a výrazně nižší mezi respondenty ve věku 15–24 let a 65 a více let.

Denní kuřáci uváděli nejčastěji kouření 11–20 cigaret denně (55,8 %), 22,1 % denních kuřáků kouřilo více než 20 cigaret denně. Mezi silnějšími kuřáky bylo více mužů, k nejsilnějším kuřákům s více než 30 cigaretami denně patřili především respondenti ve věku 45–54 a 35–44 let. Denní kuřáci si svou první cigaretu nejčastěji zapálí do 30 minut po probuzení (61,9 %), přitom 15,6 % vykouří první cigaretu dokonce do 5 minut od probuzení (častěji muži a respondenti ve věku 35–44 let).

DŮVODY PRO ALTERNATIVY

Zkušenost s e-cigaretami v životě uvedlo celkem 18,3 % respondentů (22,4 % mužů a 14,3 % žen),

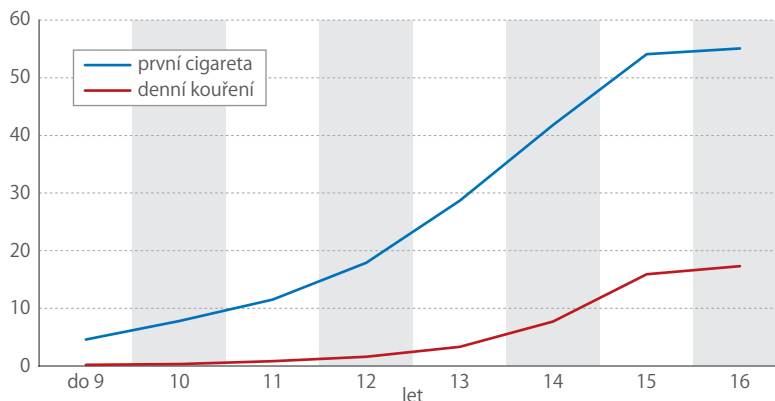
jejich užívání v současnosti, tj. v posledních 30 dnech, uvedlo celkem 4,7 %.

Zahřívané tabákové výrobky typu IQOS nebo GLO zkusilo alespoň jednou v životě 7,1 % respondentů (9,2 % mužů a 5,1 % žen), v posledních 30 dnech je užila 2,3 % respondentů. Užívání e-cigaret a zahřívaných tabákových výrobků v posledních 30 dnech uváděli o něco častěji muži (i když rozdíl není tak výrazný jako u kouření běžných cigaret) a respondenti v mladších věkových skupinách (15–24 a 25–34 let). Míra užívání e-cigaret nebo zahřívaných tabákových výrobků zůstává ve srovnání s denním kouřením běžných tabákových výrobků na velmi nízké úrovni.

Více než polovina osob (60,5 %) patřila v době první zkušenosti s e-cigaretami k pravidelným kuřákům běžných cigaret, 31,1 % kouřilo příležitostně. Obdobně to platí i pro zahřívané tabákové výrobky. Jen 8,4 % osob, které zkusily e-cigarety, nikdy předtím běžné cigarety nekouřilo, ovšem ve věkové skupině 15–24 let to bylo 20,5 % dotázaných.

Celkem 30,1 % současných uživatelů e-cigaret je užilo poprvé proto, že jsou okolím více tolerovány a mohou je užívat i tam, kde jinak není dovoleno kouřit. Další 22,3 % je vnímalo jako nový trend a chtěli je vyzkoušet, 21,7 % je zkusilo proto, že je považují za méně škodlivé ve srovnání s běžným tabákem. Obdobné důvody k užití uváděli i současní uživatelé zahřívaného tabáku: 30,5 % ho užilo kvůli tomu, že jde o nový trend, který chtěli vyzkoušet, 26,8 % proto, že považují zahřívané tabákové

VĚK PRVNÍ ZKUŠENOSTI S KOUŘENÍM A POČÁTEK DENNÍHO UŽÍVÁNÍ CIGARET (% kumulativně)

Zdroj: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

výrobky za méně škodlivé než běžný tabák, 20,7 % z důvodu, že je užívání těchto výrobků více tolerováno, a shodně 20,7 % chtělo přestat s kouřením běžného tabáku.

PŘESTAT ZVLÁDLA JEN TŘETINA

V populaci bylo celkem 5,3 % dotázaných, kteří s kouřením úspěšně přestali v posledních 12 měsících, dalších 11,9 % zkusilo přestat, ale neúspěšně (14,6 % mužů a 9,3 % žen). S kouřením se častěji podařilo přestat respondentům ve věku 25–34 let, nejvyšší podíl neúspěšných pokusů byl ve věkové skupině 45–54 let.

CO JE DOBRÉ VĚDĚT

Nikotin

Látka, která způsobuje fyzickou závislost na kouření. Po dobu spánku se většinou z krve vyloučí, a proto bývá silné nutkání zapálit si zejména po ránu. Zdraví ale poškozují jiné látky, především ty vznikající při spalování, tedy obsažené v kouři.

Závislost na nikotinu se odvíjí od velikosti dávky a rychlosti vstřebání – čím víc a čím rychleji se nikotin vstřebá, tím silnější závislost způsobuje. Velmi rychle se vstřebává z klasických cigaret (po potažení z cigarety dorazí do mozku za pouhých 6–10 vteřin), ze zahřívaného tabáku i z některých elektronických cigaret.

Jedna klasická cigareta obsahuje zhruba 15 mg nikotinu, z něhož při kouření většina shoří. Do organismu se obvykle vstřebají 1 až 3 mg.

Vodní dýmky

V klasické vodní dýmce se zapaluje uhlík na tabákové placce, kouř se vdechuje přes vodu. Tam se bohužel nepročistí, jen ochladí, a proto se snáze vdechne. Vzhledem k nízké teplotě hoření je kouř velmi koncentrovaný, obsahuje zejména mnoho dehtových látek a oxidu uhelnatého. I při měněném náustku se mezi uživateli snadno šíří infekce.

E-cigarety

Zařízení, v nichž se zahřívá hydrofilní tekutina (roztok) na teplotu kolem 100 °C za vzniku aerosolu. Neprodukují žádný kouř, proto

se nekouří, ale vapují. Představují významně menší zdravotní riziko v porovnání s kouřením.

Vapování

Vdechování výparů zahřívaných substancí. Může se jednat o elektronické cigarety, ale např. i o vapování olejnatých látek s výtažky marihuany.

Nikotinové sáčky

Vkládají se do úst a neobsahují tabák. Jejich zdravotní riziko je malé, mohou ale způsobovat, udržovat či prohlubovat závislost na nikotinu.

Zahřívaný tabák

Tyto výrobky (např. IQOS, GLO, PLOOM a další) na rozdíl od elektronických cigaret obsahují tabák a významně se tak podobají klasickému kouření. Vysoká je i míra zdravotního rizika. Tyčinky s tabákem podobné cigaretě se vkládají do pouzdra, v němž se zahřejí na teplotu kolem 350 °C, tedy těsně pod teplotu hoření. Vznikající výpary obsahují víc toxických látek než aerosol z e-cigaret.

Zdroj: Společnost pro léčbu závislosti na tabáku

Na internetu převážně hledáme informace

Více než polovina respondentů ale také uvedla, že využívají sociální sítě nebo přes internet nakupují a prodávají zboží.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Podle národního výzkumu užívání návykových látek mělo v roce 2020 u nás přístup k internetu 89,7 % osob ve věku 15 a více let. Až do věku 54 let má přístup k internetu naprostá většina populace, od 55 let se pomalu zvyšuje podíl lidí bez přístupu k internetu a výrazný skok nastává ve věkové skupině 65 a více let.

MUŽI JSOU NA INTERNETU ČASTĚJI

V běžný pracovní den tráví respondenti na internetu v průměru 135 minut (144 minut muži a 126 minut ženy), o víkendu 161 minut (175 minut muži a 145 minut ženy). Nejčastější uváděnou aktivitou je čtení a vyhledávání informací, kterému se věnovalo 71,4 % respondentů. Pro komunikaci na sociálních sítích využívalo internet 60,3 % respondentů, prohlížením, nákupem a prodejem zboží se zabývalo 51,8 % a digitální hry hrálo 23,4 % osob. Muži významně častěji trávili čas hraním digitálních her, na online seznamkách a na pornografických stránkách, ženy byly o něco častěji přítomny na sociálních sítích. Ve všech dotazovaných činnostech na internetu s výjimkou nákupu a prodeje zboží byli neaktivnější respondenti ve věkové skupině 15–24 let, online obchodování se nejčastěji věnovali respondenti ve věku 25–34 let. Celkem 12,6 % dotázaných starších 15 let uvedlo, že mimo práci nebo studium netráví čas na internetu.

Hraním digitálních her tráví respondenti v průměru 80 minut v běžný pracovní den a 113 minut

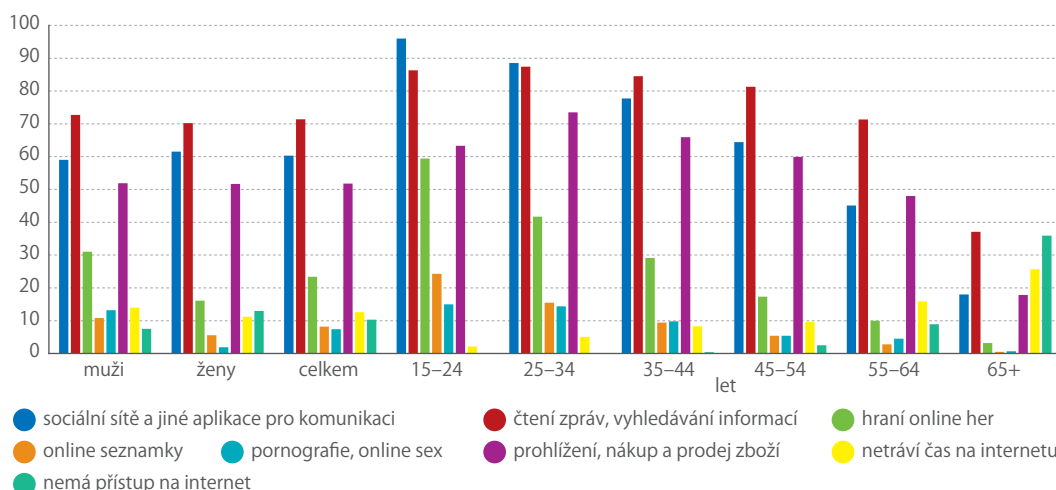
o víkendu, na sociálních sítích tráví 74 minut v běžný pracovní den a 96 minut o víkendu. Muži tráví o víkendu o 40 minut více času hraním her a o 21 minut více na sociálních sítích než v běžný pracovní den, ženy tráví o víkendu o 21 minut více času hraním her a o 22 minut více na sociálních sítích. Významný rozdíl v množství času stráveného na internetu mezi běžným pracovním dnem a víkendem uváděli respondenti ve věku 15–24 let, kteří o víkendu trávili hraním her o 55 minut a na sociálních sítích o 31 minut více než v pracovní den.

I VÍC NEŽ ČTYŘI HODINY DENNĚ

Čtyři nebo více hodin denně věnovalo ve svém volném čase internetu 10,7 % respondentů, o víkendu pak 14,2 %. Na sociálních sítích trávili 4 a více hodin denně v běžný pracovní den 2,4 % dotázaných a o víkendu 4,2 %, hraním her 0,7 % respondentů v běžný den a 2,7 % o víkendu. Ve věkové skupině 15–24 let se o víkendu vyšší podíl respondentů zabýval intenzivním hraním digitálních her než aktivitami na sociálních sítích.

V šetření nebylo dotazováno sledování filmů, seriálů, divadelních a hudebních představení na internetu ani online poslouchání hudby, protože tyto aktivity by vzhledem k jejich významnému rozšíření v populaci zásadně zkreslovaly množství času stráveného na internetu. Online hraní hazardních her a sázení se věnovala jiná část výzkumu, jejímž výsledkům se věnujeme v článku na str. 32.

AKTIVITY NA INTERNETU (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Rizikových uživatelů konopí přibývá

Zkušenosti s užíváním konopí má u nás více než pětina dospělé populace. Polovina z uživatelů začala před dosažením věku 18 let.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Alespoň jednou v životě užilo nějakou nelegální drogu 27,2% obecné populace ve věku 15 a více let. Převahu opět mají muži, z nichž si drogu vyzkoušelo 35,7%, zatímco žen 19,1%. Konopné látky v životě zkusilo celkem 23,8% dotázaných – 31,8% mužů a 16,2% žen starších 15 let, v posledních 12 měsících pak 12,8% mužů a 4,6% žen. Nejvyšší míru zkušeností s konopnými látkami v životě uváděli respondenti ve věkové skupině 25–34 let, nejvyšší míru užívání v posledních 12 měsících pak respondenti ve věku 15–24 let. Více než tři čtvrtiny (77,4%) z těch, co užili konopné látky v posledních 12 měsících, je užily opakovaně.

MLADÍ A SPOLEČNĚ

Dvě třetiny respondentů, kteří užívali konopné látky v posledních 12 měsících, uvedly, že tak činili několi-krát za měsíc nebo méně často, třetina užívala konopí jednou týdně nebo častěji.

Polovina těch, co užili konopné látky, s nimi měla zkušenost do 18 let věku. Respondenti nejčastěji uváděli, že první zkušenost s konopím získali mezi 15. a 17. rokem (36,7% těch, kteří v životě užili konopné látky), případně mezi 18. a 20. rokem (32,2%). Zkušenost před 15. narozeninami uvedlo celkem 6,1% dotázaných, obdobně bylo zastoupení těch, kteří konopné látky užili až po 40. roce života.

Více než polovina uživatelů konopných látek je sdílela s ostatními (54,0%). Dvě pětiny (41,5%) uživatelů dostaly konopí zadarmo, 37,6% je koupilo za peníze. Nejčastěji kouřili respondenti marihuanu samotnou (73,6%), případně v kombinaci s tabákem (37,9%).

Ve srovnání s roky 2012 a 2016 došlo k nárůstu prevalence užívání konopných látek v posledních 12 měsících, a to jak u mužů, tak u žen. K významnému zvýšení míry užívání konopných látek došlo

ve věkové skupině 15–24 let, nicméně nárůst byl zaznamenán ve všech věkových skupinách s výjimkou kategorie 55–64 let.

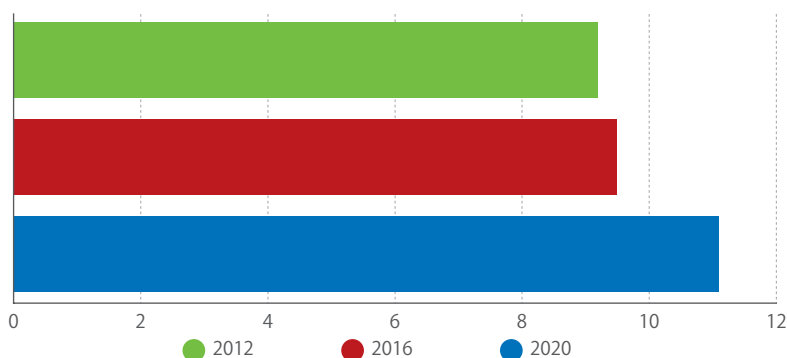
LÉČÍME SE SAMI

Konopí k léčebným účelům užilo alespoň jednou v životě 16,4% osob starších 15 let, přičemž poměr pohlaví se v tomto případě vyměňuje. Alespoň jednou v životě užilo konopí k léčebným účelům 18,7% žen a 14,0% mužů, v posledních 12 měsících to bylo 11,9% žen a 9,8% mužů. Užívání léčebného konopí uváděli častěji respondenti ve starších věkových skupinách 55–64 let a zejména 65 a více let. Mezi uživateli výrazně převažovala samoléčba (15,8%), užití na základě doporučení lékaře uvedlo pouze 0,7% respondentů.

Jako nejčastější důvody užití konopí pro léčebné účely uváděli respondenti bolest (53,8%) a kožní problémy (47,4%), dále ztuhlost (18,6%), třes a křeče (6,4%) a nechutenství nebo hubnutí (1,7%). Vzhledem k důvodům užití konopí uváděli respondenti nejčastěji užití ve formě masti (78,4%).

Rozsah užívání konopí pro léčebné účely zůstává v populaci stabilní. V roce 2012 uvedlo užití léčebného konopí 17,1% žen a 15,8% mužů.

UŽÍVÁNÍ KONOPNÝCH LÁTEK V ČESKU V POPULACI 15 AŽ 64 LET (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

JAK JE NA TOM ČESKÁ REPUBLIKA V OBLASTI ZÁVISLOSTÍ A UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK VE SROVNÁNÍ S JINÝMI EVROPSKÝMI ZEMĚMI?

PAVLA CHOMYNOVÁ

vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

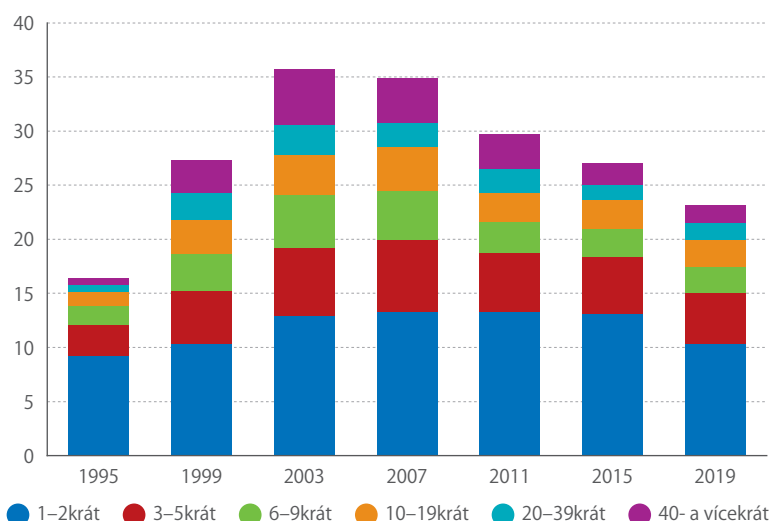
Míra kouření cigaret v Česku je mírně nad průměrem evropských zemí, na rozdíl od většiny zemí Evropy však dlouhodobě neklesá. Spotřeba alkoholu, denní pití i výskyt epizodické konzumace nadměrných dávek alkoholu u nás patří mezi nejvyšší na světě. Míra zkušeností s užitím nelegálních drog je zde vysoká, nadprůměrná je především u konopných látek a extáze. Problémové užívání drog je na úrovni evropského průměru, Česká republika však vykazuje nadprůměrnou míru injekčního užívání. V mezinárodním kontextu je pro nás charakteristický vysoký výskyt problémového užívání pervitinu. Výskyt závažných dopadů spojených s užíváním drog (předávkování, výskyt infekčních onemocnění) je v Česku ve srovnání s evropskými zeměmi na velmi nízké úrovni.

OHROŽENĚJŠÍ JSOU MUŽI

Výsledky screeningové škály CAST pro hodnocení výskytu intenzivního užívání konopných látek

FREKVENCE UŽÍVÁNÍ KONOPNÝCH LÁTEK ŠESTNÁCTILETÝMI V POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH (%)

Zdroj: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

v populaci naznačují, že v kategorii rizika se nacházelo celkem 4,5% populace ve věku 15 a více let. Ohroženější byli muži, z nichž rizikových bylo 7,7%, zatímco žen jen 1,5%. Do kategorie mírného rizika spadalo 3,8% mužů a 0,7% žen a do kategorie vysokého rizika 3,9% mužů a 0,8% žen. Z těch, kteří užili konopné látky v posledních 12 měsících, se v kategorii rizikového užívání pohybovalo 59,9% mužů a 32,1% žen, vysokému riziku přitom čelilo 30,6% mužů a 16,7% žen.

V celé české populaci ve věku 15 a více let najdeme odhadem 27 tisíc denních nebo téměř denních uživatelů konopných látek a přibližně 180 tisíc osob, které užívají konopné látky pravidelně alespoň jednou týdně. Mezi rizikové uživatele konopných látek spadá 407 tisíc osob, z nichž se 207 tisíc nachází v kategorii vysokého rizika.

Srovnání s roky 2012 a 2016 ukazuje postupný nárůst podílu osob v riziku a především ve vysokém riziku v souvislosti s užíváním konopí. Zvýšení je patrné zejména u mužů a ve věkové skupině 25–34 let, nicméně došlo k němu u všech věkových skupin.

VÝSLEDKY NÁRODNÍHO VÝZKUMU UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK Z ROKU 2020

- 23,9% osob ve věku 15 a více let, tedy přibližně 2,1 milionu osob, denně nebo téměř denně kouří cigarety
- 9,9% osob ve věku 15 a více let, tedy přibližně 890 tisíc osob, denně nebo téměř denně pije alkohol
- 11,5% osob ve věku 15 a více let konzumuje alespoň jednou týdně nadměrné dávky alkoholu
- 18,9% osob ve věku 15 a více let spadá do kategorie rizikové konzumace alkoholu
- 14,9% osob ve věku 15 a více let, tedy přibližně 1,35 milionu osob, vykazuje známky nadužívání psychoaktivních léků
- 27,2% osob ve věku 15 a více let někdy vyzkoušelo nelegální drogu
- 8,6% osob ve věku 15 a více let užilo konopné látky v posledních 12 měsících
- 7,9% osob ve věku 15 a více let hrálo v posledních 12 měsících hazardní hry (mimo loterie)
- 10,7% osob ve věku 15 a více let tráví ve všední den na internetu více než 4 hodiny svého volného času
- 6,2% osob ve věku 15 a více let vykazovalo zvýšené riziko úzkostně-depresivní poruchy a u dalších 5,7% byla tato porucha pravděpodobně přítomna

Drogy se drží při zemi

Podíl osob užívajících drogy není v české populaci vysoký, ale pomalu narůstá.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

V rámci výzkumu byly kromě konopných látek podrobně sledovány zkušenosti s užitím extáze, pervitinu a amfetaminů, kokainu, heroinu, LSD a halucinogenních hub (lysohlávek). Do studie byly zařazeny rovněž nové psychoaktivní látky (tzv. nové rostlinné nebo syntetické drogy). Výskyt zkušeností s hlavními typy drog byl sledován ve třech časových horizontech: jako zkušenost celoživotní, zkušenost v posledním roce a v posledním měsíci.

Po konopných látkách byla druhou nejčastěji užitou nelegální drogou extáze, kterou někdy v životě okusilo 7,0 % respondentů. Halucinogenní houby vyzkoušelo 5,9 % dotázaných, pervitin 2,7 %, LSD a kokain shodně 2,1 %. Zkušenost s užitím poppers uvedlo 1,8 % respondentů, s halucinogeny vyjma LSD a halucinogenních hub 1,2 %, s novými syntetickými drogami 1,2 % a s rostlinnými drogami 2,9 %. Celkem 3,2 % dotázaných vyzkoušelo těkavé látky, 2,9 % anabolické steroidy. Injekčně užilo drogy někdy v životě 1,0 % respondentů.

HLAVNĚ MLADÍ MUŽI

V horizontu posledních 12 měsíců byl výskyt užívání nelegálních drog v obecné populaci relativně nízký, s výjimkou konopných látek, které užilo 8,6 % dotázaných. Vyšší prevalenci zkušeností v posledních 12 měsících uváděli muži a respondenti ve věkových skupinách 15–24 a 25–34 let. Užití konopných látek, extáze, pervitinu, kokainu a LSD deklarovali častěji respondenti ve věku 15–24 let, užití halucinogenních hub, jiných halucinogenů (psychedelik) a nových psychoaktivních drog, především rostlinných, se týkalo častěji respondentů ve věku 25–34 let.

Užívání nelegálních drog v posledních 30 dnech je v populaci ve věku 15 a více let na minimální úrovni a s výjimkou konopných látek nepřesahuje hranici 0,5 %. Ve věkové skupině 15–34 let se nad hranici 0,5 % pohybovala prevalence užití extáze

(1,3 %), poppers (0,9 %) a pervitinu nebo amfetaminů (0,6 %).

Mezi roky 2016 a 2020 prevalence užívání nelegálních drog v obecné populaci ve věku 15–64 let mírně vzrostla. Nárůst celoživotní prevalence z 26,6 % na 29,9 % byl zaznamenán v případě zkušeností s konopnými látkami, s extází (ze 7,1 % na 9,1 %), s kokainem (z 1,4 % na 2,7 %) a halucinogenními houbami (z 5,4 % na 7,5 %). V případě užívání v posledních 12 měsících je patrný nárůst zejména v případě konopných látek a kokainu.

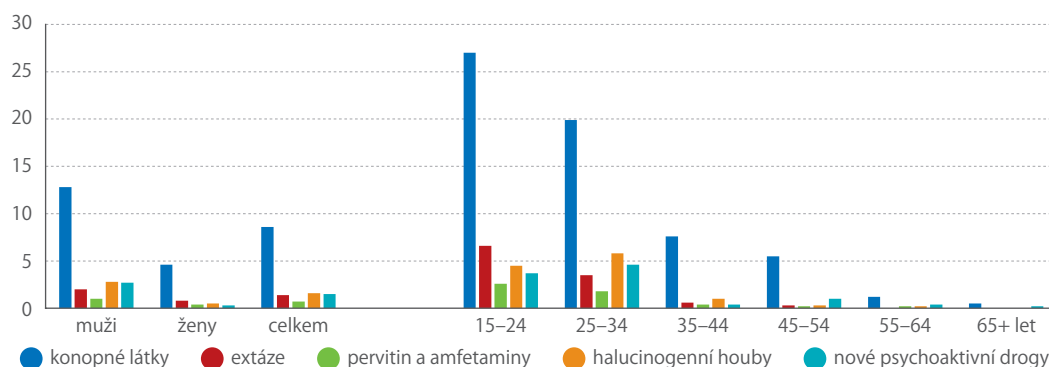
I ŠESTNÁCTILETÍ PREFERUJÍ KONOPÍ

Při výzkumu mezi šestnáctiletými studenty v Česku uvedlo alespoň jednu zkušenost s užitím nelegálních drog v životě 29,3 % dotázaných. Nejčastěji se jednalo o konopné látky, tedy marihuanu nebo hašiš, alespoň jednou v životě je zkusilo celkem 28,4 % studentů. Jako jednorázový experiment svou zkušenost s konopnými látkami označilo 10,6 % studentů, třikrát nebo častěji už tyto látky užilo 17,8 %. Od roku 2007 dochází v populaci šestnáctiletých k postupnému poklesu užívání konopných látek.

Nejméně zkušeností s konopím uváděli žáci 9. tříd základních škol (21,7 %), naopak nejvíce studenti 1. ročníků odborných učilišť (42,3 %). Většina zkušeností pochází z období posledních 12 měsíců, v posledních 30 dnech užilo konopné látky 11,6 % šestnáctiletých.

Užití jiné nelegální drogy než konopných látek uvedlo celkem 7,6 % z populace šestnáctiletých. Nejčastěji uváděnou nelegální drogou byla extáze (3,6 %), následovalo LSD spolu s jinými halucinogeny (3,5 %) a halucinogenní houby (2,5 %). Užití pervitinu někdy v životě uvedlo 1,5 % šestnáctiletých, kokainu 1,6 %. Heroin nebo jiné opiáty vyzkoušelo méně než 1 % respondentů, těkavé látky vdechovalo 4,9 % studentů a 0,7 % uvedlo zkušenost s anabolickými steroidy.

UŽÍVÁNÍ NELEGÁLNÍCH DROG V POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Také léky se zneužívají

Se závislostí na lécích bojují zejména ženy. V posledních letech ale problematických uživatelů ubývá.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Psychoaktivní léky získané na lékařský předpis i bez předpisu užilo v posledních 12 měsících celkem 15,8 % dotázaných. Výrazně aktivnějšími uživateli byly ženy, z nichž tyto léky bralo 20,9 %, zatímco mužů jen 10,4 %. Z psychoaktivních léků se častěji užívají léky na uklidnění nebo nespavost (tj. sedativa nebo hypnotika), které uvedlo 12,6 % dotázaných (17,6 % žen a 7,3 % mužů), než léky na bázi opioidů (17,6 % žen a 7,3 % mužů), než léky na bázi opioidů užívané proti bolesti, jejichž konzumaci deklarovalo 7,8 % žen a 5,7 % mužů.

NEJMLADŠÍCH UŽIVATELŮ UBYLO

Užívání psychoaktivních léků se mění s věkem respondentů – zatímco v mladších věkových kategoriích převažuje užívání opioidních analgetik, ve věkových kategoriích nad 35 let získávají navrch léky na uklidnění a na nespavost.

Nejčastější frekvence užívání psychoaktivních léků je několikrát za měsíc, uvedlo ji téměř 30 % uživatelů. Jednou nebo dvakrát týdně užívá tyto léky zhruba 20 % uživatelů a denní nebo téměř denní užívání deklaruje 17 % uživatelů.

Respondenti nejčastěji získali psychoaktivní léky na lékařský předpis, nicméně podíl těch, kteří se k lékům dostali jiným způsobem, není zanedbatelný. Bez lékařského předpisu získalo svůj lék 12,3 % uživatelů sedativ a 12,4 % uživatelů opioidních analgetik. Mimo lékařský předpis si lidé opatřují léky nejčastěji od známých (cca 5,5 %) nebo v lékárně bez předpisu (cca 3,5 %). Přes internet si léky pořídilo zhruba 1 % uživatelů. Podíl uživatelů psychoaktivních léků, kteří je získali jinak než na lékařský předpis, výrazně klesá s věkem respondentů.

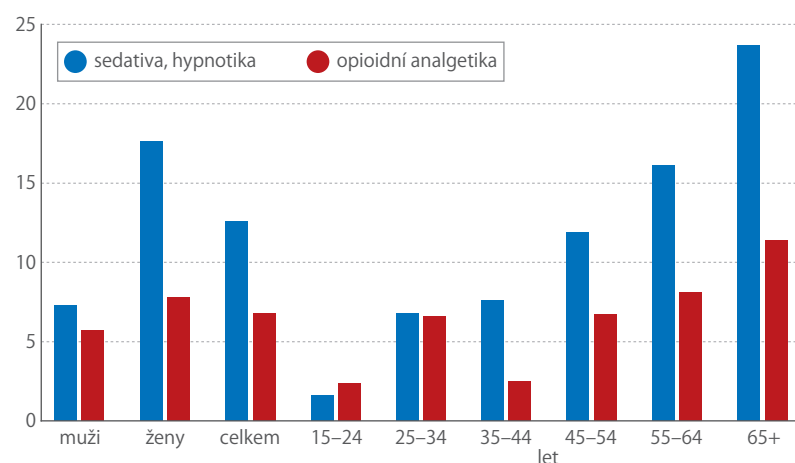
Ve srovnání s rokem 2016 došlo v roce 2020 k mírnému snížení podílu osob, které užívaly psychoaktivní léky v posledních 12 měsících, z 19,8 % na 15,8 %. K významnému poklesu míry užívání psychoaktivních léků z 10,2 % na 3,4 % došlo ve věkové skupině 15–24 let. Značně se snížil i podíl uživatelů psychoaktivních léků, kteří léky získali jinak než na lékařský předpis.

PROBLÉMY MÁ 15 % DOSPĚLÉ POPULACE

Na základě několika otázek položených respondentům, kteří užili sedativa, hypnotika nebo opioidní analgetika v posledních 12 měsících, lze odhadnout problematickou spotřebu, resp. míru zneužívání či nadužívání psychoaktivních léků spadajících do těchto kategorií v obecné populaci. Do kategorie problematických byli zařazeni respondenti, kteří pravidelně užívali léky po dobu delší než 6 týdnů, uvedli, že měli pocit, že v posledních 12 měsících užívali léky ve větším množství, než by měli, nebo léky získali jinak než na lékařský předpis.

V případech léků na uklidnění nebo nespavost spadalo do kategorie problematických uživatelů 12,1 % dospělé populace (17,0 % žen a 7,1 % mužů) a u opioidních analgetik 6,1 % dospělé populace (7,1 % žen a 5,1 % mužů). Celkem za oba typy léků je problematických 14,9 % dospělých osob starších 15 let (19,7 % žen a 9,9 % mužů). Po extrapolaci výsledků na celou populaci žije v České republice 1,3 milionu osob vykazujících známky problémového užívání psychoaktivních léků, z nich je 900 tisíc žen a 430 tisíc mužů. Sedativa a hypnotika užívá problémově 780 tisíc žen a 310 tisíc mužů a opioidní analgetika 330 tisíc žen a 220 tisíc mužů.

UŽÍVÁNÍ PSYCHOAKTIVNÍCH LÉKŮ V POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

NEJČASTĚJI UŽÍVANÉ PSYCHOAKTIVNÍ LÉKY

Sedativa a hypnotika

Lexaurin
Neurol
Diazepam
Stilnox
Xanax

Léky na bolest na bázi opioidů

Tramal
Tramadol
Dolsin
Doreta
Zaldiar

Není hra jako hra

Hazardním hrám stále ještě dominují kamenné provozovny. Velmi významné riziko vzniku závislosti však představuje hraní online.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Zkušenost s hraním hazardních her někdy v životě uvedlo 52,1 % mužů a 37,2 % žen (celkem 44,5 % respondentů ve věku 15 a více let). Nejčastěji měli lidé zkušenost s loteriemi, kterých se někdy v životě zúčastnilo 39,0 % respondentů, dále s hraním her typu automaty v prostředí kamenných provozoven (15,0 %) a kurzovými sázkami v sázkových kancelářích (12,8 %). Výrazně vyšší zkušenosti s hraním všech typů her, a to jak v kamenných provozovnách, tak online, uváděli muži. Po vyloučení loterií hrálo některou z hazardních her v kamenné provozovně celkem 34,3 % mužů a 8,0 % žen, některou z online hazardních her 11,5 % mužů a 1,5 % žen. Nejvyšší zkušenosti s hraním her uváděli respondenti ve věkové kategorii 25–34 let, a to zejména v případě online her.

Podle výzkumu provedeného Agenturou pro sociální začleňování v roce 2020 mají větší sklony k hraní online her než běžná populace obyvatel vyloučených lokalit. Zatímco v kamenných provozovnách jich nějakou hru v posledních 12 měsících hrálo 15 %, online hraní se zúčastnilo 21 %.

HRÁČŮ MÍRNĚ UBYLO

V posledních 12 měsících hrálo některou hazardní hru 26,5 % mužů a 16,1 % žen (21,2 % z populace 15+ celkem). Účast na loteriích v posledních 12 měsících uvedlo 17,3 % respondentů a hraní jiné hazardní hry v posledních 12 měsících 7,9 %. Po loteriích uváděli respondenti nejčastěji kurzové sázky v sázkových kancelářích, live sázky a hraní technických her typu automaty.

Více než polovina osob, které hrály hazardní hry, tak činila několikrát za měsíc nebo méně často, vyšší frekvenci hraní uváděli ti, co se účastnili kurzových a live sázek v kamenných provozovnách a technických her typu automaty na internetu. Denní hraní deklarovali spíše respondenti v prostředí kamenných provozoven.

V prostředí kamenných provozoven trávilo 83,5 % respondentů hrou méně než 1 hodinu denně, ale 3,9 % hráčů hrálo 3 a více hodin denně. Při online hraní překročila limit 1 hodiny denně více než polovina dotázaných a 7,5 % hráčů trávilo hraním 3 a více hodin denně.

Ve srovnání s rokem 2016 došlo v roce 2020 k mírnému poklesu účasti osob starších 15 let na hazardním hraní v posledních 12 měsících, a to z 24,9 % na 21,2 %. Snížil se podíl jak účastníků loterií z 19,3 % na 17,3 %, tak i hráčů hazardních her mimo loterie z 9,8 % na 7,9 %. Velký vliv na to mělo zejména několikaměsíční přerušení provozu heren, kasin a sázkových kanceláří v rámci opatření proti šíření nemoci covid-19. Míra hraní online her zůstala poměrně stabilní a v uvedených letech se snížila jen z 3,6 % na 3,2 %.

PROBLÉMY MAJÍ HLAVNĚ MUŽI

V kategorii rizika se v souvislosti s hraním hazardních her nacházelo celkem 2,4 % populace ve věku 15 a více let. Mužů bylo ohroženo 4,7 % a žen 0,3 %. Do kategorie mírného rizika spadalo 2,1 % mužů a 0,3 % žen, vysokému riziku bylo vystaveno 2,6 % mužů a žádná žena. Nejvyšší podíl rizikových hráčů byl ve věkové skupině 15–24 let. S nejvyšší mírou

VNÍMÁTE E-CIGARETY A UŽÍVÁNÍ NAHRÍVANÉHO TABÁKU SPÍŠE JAKO POZITIVNÍ JEV, KTERÝ POMÁHÁ SNIŽOVAT ŠKODLIVÉ NÁSLEDKY KOUŘENÍ, NEBO JE TO VÍC „DÁBLŮV ADVOKÁT“, JENŽ USNADNÍ VZNIK A TRVÁNÍ ZÁVISLOSTI NA KOUŘENÍ U LIDÍ, KTERÍ BY KOUŘIT NEZAČALI, NEBO BY SE SNAŽILI PŘESTAT?

E-cigarety a zahřívání tabáku jsou dvě zcela rozdílné kategorie s různou mírou zdravotního rizika i rizika závislosti. Přes kontroverzní publikace je při pečlivém čtení metodiky zřejmá účinnost e-cigaret při odvykání kouření, pokud se nepodařilo uspět s klasickou léčbou první linie (psychobehaviorální intervence a léky k potlačení abstinčních příznaků). Ve Spojeném království jsou dokonce nejčastěji užívanou pomůckou, s níž tam přestaly kouřit už asi

”

EVA KRÁLÍKOVÁ
předsedkyně
Společnosti pro
léčbu závislosti
na tabáku

3 miliony kuřáků. Zahřívání tabáku ale rozhodně nedoporučujeme, zdravotní riziko je bližší kouření.

Žádnou formu nikotinu nelze doporučit nekuřákům včetně dětí. Určitá část dospívajících se však vždy chová rizikově. V populacích, kde se zvyšuje vapování e-cigaret mladými, zároveň úměrně klesá prevalence jejich kouření, a to není negativní. Nepotvrdilo se ani to, že vapování e-cigaret vede ke kouření.

“

SLEDUJETE NĚJAKÉ ZMĚNY V TRENDĚCH VZNIKU A PRŮBĚHU ZÁVISLOSTÍ NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH V SOUVISLOSTI S EPIDEMIÍ COVIDU-19?

**BARBORA
ORLÍKOVÁ**

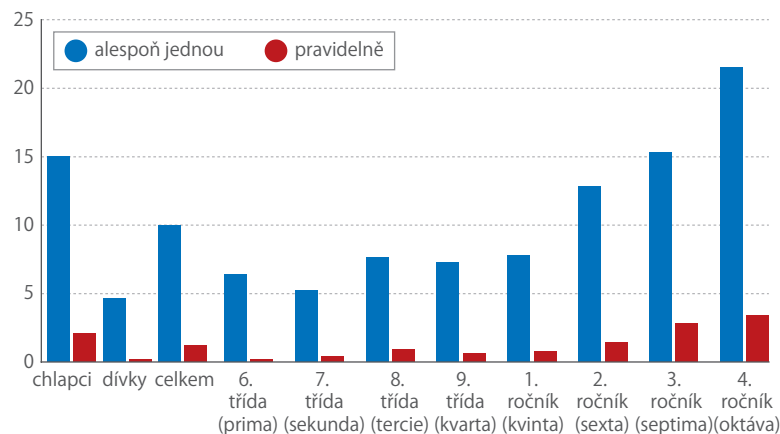
Centrum
epidemiologického
a klinického výzkumu
závislostí, Národní ústav
duševního zdraví

Celkově se v České republice průměrná spotřeba alkoholu a dalších látek v průběhu pandemie snížila. Ovšem lidé, kteří užívali návykové látky intenzivně již před pandemií, míru jejich užívání zvýšili. Skupina, která byla riziková před pandemií, se tedy stala ještě více rizikovou. Mírně vzrostl počet osob, které uváděly časté pití nadměrných dávek alkoholu (tj. 5 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti jednou týdně nebo častěji), a to ze 4,1 % v roce 2017 na 6,4 % v roce 2020, tedy v první vlně pandemie. Poradenská a léčebná zařízení fungovala i v průběhu pandemie, byť s některými omezeními a přechodem k většímu využití online intervencí. Lze očekávat, že poptávka po léčbě závislostí po epidemii covidu-19 vzroste.

HRANÍ HAZARDNÍCH HER ŽÁKY A STUDENTY V POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH (%)

Zdroj: Pražské centrum primární prevence

rizika jsou spojeny hry typu automaty v kamenných provozovnách, z jejichž hráčů je 39,6 % rizikových. Co se týká prostředí, je rizikovější hraní online, v němž se pohybuje 37,1 % rizikových hráčů, než hraní v kamenných provozovnách s 30,9 % rizikových hráčů. Nejméně rizikové jsou číselné a okamžité loterie.

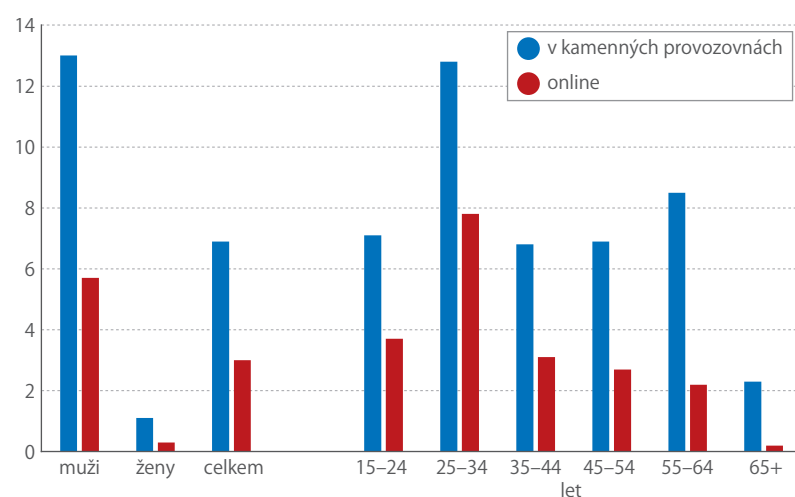
Problémy způsobuje hraní her v Česku zhruba 218 tisícům osob ve věku 15 a více let, z nichž převážnou většinu (205 tisíc) tvoří muži. V kategorii vysokého rizika je 114 tisíc mužů a žádná žena.

HRAJÍ (SI) I STUDENTI

Výsledky průzkumu rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze prováděného Pražským centrem primární prevence v prosinci 2020 ukázaly, že hraní hazardních her se nevyhýbá ani mladistvým. Hraní na výherních automatech a kurzové sázení včetně sázení na internetu v posledních 12 měsících potvrdilo 15,0 % chlapců a 4,6 % dívek, opakovaně, tedy několikrát za rok, hrálo 6,3 % chlapců a 0,7 % dívek. Skoro každý týden, téměř denně nebo denně, hrálo 1,2 % studentů, denně 0,5 %. K největšímu nárůstu hraní hazardních her dochází ve 2. ročníku střední školy a následně ve 4. ročníku, kdy již řada studentů dosáhne 18 let a hraní je tedy pro ně již legální aktivitou.

Výzkum také zjistil, že 19,4 % žáků a studentů alespoň jednou v posledních 12 měsících utratilo na internetu více peněz, než si mohli dovolit. Jednalo se zejména o nákupy ve hře, nákupy hudby nebo různých aplikací pro mobilní telefony. Chlapců bylo takto postiženo 26,7 %, dívek 11,8 %. Opakovaně mělo s utrácením peněz nad rámec svých možností problém 8,8 % studentů. Výskyt tohoto jevu roste s ročníkem studia, zaznamenaný byl u 15,1 % žáků 6. tříd základních škol, ale u 24,2 % studentů 4. ročníků středních škol. Zvyšuje se také závažnost problému v čase, v roce 2016 mělo potíže s utrácením peněz na internetu nad rámec svých možností 13,7 % studentů, v roce 2020 to již bylo 19,4 %.

HRANÍ HAZARDNÍCH HER V POSLEDNÍCH 12 MĚSÍCÍCH (%)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

Drogy a ekonomika

I nelegální obchod s drogami je zdrojem přidané hodnoty.

**JIŘÍ
VOPRAVIL**
ředitel odboru
šetření
v domácnostech

Z ekonomického pohledu na drogový trh provádí ČSÚ každoročně odhady, které pak zahrnuje do systému národních účtů. Tyto odhady se provádějí pravidelně již od roku 1998 a v rámci revize národních účtů byl proveden i zpětný odhad pro časovou řadu od roku 1995. Hlavním zdrojem dat pro tyto odhady je Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice, kterou vydává Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS) z odboru protidrogové politiky Úřadu vlády ČR.

METODIKA ODHADU TRHU S NELEGÁLNÍMI DROGAMI

Odhad drogového trhu má tři kroky:

1. odhad spotřeby drog,
2. odhad, odkud se spotřebované drogy vzaly,
3. výpočet finančních ukazatelů.

První dva kroky představují odhady v naturálních jednotkách (g, ks apod.), třetí krok ohodnocuje tyto odhady velkoobchodními a maloobchodními cenami a výsledky zahrnuje do systému národních účtů. Odhady se provádějí pro jednotlivé kategorie nejčastěji užívaných nelegálních drog (konopné drogy, pervitin, heroin, kokain, extáze a LSD).

ODHAD SPOTŘEBY DROG

Odhad spotřeby drog se provádí ze strany poptávky, to znamená počet uživatelů krát počet užití za rok krát průměrná spotřeba při jednom užití. Počet uživatelů se vypočítává z prevalencí užívání konopných

drog a ostatních nelegálních drog v posledních 12 měsících podle pohlaví, věkových skupin a frekvence užívání. Zdrojem dat jsou primárně výsledky Národního výzkumu užívání návykových látek, které realizuje NMS každé 4 roky (2012, 2016 a 2020). Doplněním jsou pak každoroční průzkumy realizované NMS na menším výběrovém vzorku. Ze stejných zdrojů dat pak pochází i frekvence užívání (1× za rok, 2–11× za rok, 1× za měsíc, 2–3× za měsíc, 1–2× za týden, 3–4× za týden a 5–7× za týden) podle jednotné metodiky European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) sídlícího v Lisabonu. Průměrné spotřeby při jednom užití vycházejí ze studie Further insights into aspects of the EU illicit drugs market realizované nizozemským institutem pro mentální zdraví Trimbos, jejíž údaje pravděpodobně nejlépe odpovídají české realitě. Velmi významné množství nelegálních drog spotřebovávají tzv. problémoví uživatelé drog, což jsou dle metodiky EMCDDA injekční a/nebo dlouhodobí a pravidelní uživatelé drog opiátového a/nebo amfetaminového a/nebo kokainového typu. Tato skupina osob se též označuje jako skrytá populace, která se neúčastní populačních průzkumů, a proto jsou odhady spotřeby za ni prováděny zvlášť. Odhad počtu problémových uživatelů provádí NMS multiplikační metodou za použití dat o počtu klientů nízkoprahových programů. Jejich průměrnou týdenní spotřebu odhadlo opět NMS na základě studie s klienty v léčebných programech na návykové látky.

LZE V POSLEDNÍCH LETECH SLEDOVAT NĚJAKÉ VÝZNAMNÉ ZMĚNY TÝKAJÍCÍ SE ZÁVISLOSTÍ V ČESKU?

V oblasti adiktologické zátěže v rámci populace České republiky můžeme v současnosti pozorovat následující jevy a trendy:

U dospívající mládeže je již několik let patrný ústup od užívání nelegálních návykových látek, naopak přibývá chlapců a dívek se znaky závislostního chování ve vztahu k sociálním sítím, pobytu na internetu a k hernímu prostředí obecně. Období pandemie navýšilo v populaci počet osob majících potíže s konzumací alkoholu a zároveň se změnil vzorec konzumace u stávajících konzumentů. Konzumaci alkoholu na veřejnosti nahradila rizikovější konzumace alkoholu o samotě, v domácím prostředí. Pandemie způsobila uzavření zavedených provozoven pro patologické

**MARTIN
SVOBEDA**
Česká asociace
adiktologů

hráče – heren, kasin, poboček sázkových kanceláří. Osoby s touto adiktologickou komplikací se přesunuly do anonymního a hůře regulovatelného online prostředí. Provozovatelé z oblasti herního průmyslu se situaci přizpůsobili a začali nabízet webové aplikace simulující tradiční výherní automaty. I v současnosti se můžeme setkat s tím, že lidé nadužívají látky, které mají psychotropní potenciál a jsou prozatím legální a relativně dostupné – např. CBD či kratom. Lze predikovat, že aktuální celospolečenská nejistota spojená s probíhajícím válečným konfliktem přinese zvýšenou konzumaci návykových látek, a to zejména látek majících potenciál mírnit úzkosti – tedy alkoholu či psychofarmak ze skupiny BZD.

JAK SE PROJEVILA EPIDEMIE COVIDU-19 NA SITUACI V OBLASTI VZNIKU A LÉČBY ZÁVISLOSTÍ?

MONIKA HOFFMANN
adiktoložka

Doba covidová se v našem soukromém sanatoriu projevila velkým zvýšením počtu klientů téměř o čtvrtinu průměru předchozích let. Zaznamenala jsem prudký nárůst závislosti na alkoholu a závislosti na alkoholu v kombinaci s návykovými léky, tedy s řadou léků na rychlé zklidnění a na spaní. Doba covidová (práce z domova, žádné kontakty, stres, nejistota, strach) byla pro mnohé lidi startem do závislosti na některé z návykových látek. U lidí, kteří byli na začátku závislosti, se v tento čas závislost rozvinula do plných rozměrů. Zaznamenala jsem zvýšení závislosti mladých lidí mezi 15 a 18 lety na marihuaně, alkoholu, sociálních sítích a mobilních telefonech. Bohužel se s tím pojí absence sociálních kontaktů v době covidové a dlouhý čas trávený s počítačem. Lidé řeší dnešní nespokojenost i útekem k návykové látce, tudíž s tímto problémem jich přichází stále více.

ODKUD SE DROGY VZALY?

Po odhadu spotřeby nelegálních drog nastává fáze odhadu, odkud se spotřebované drogy vzaly (z tuzemské výroby, nebo z dovozu) a co se s nimi na trhu stalo – některé typy nelegálních drog (pervitin, heroin a kokain) jsou totiž následně ředěny dalšími lacinými látkami pro dosažení většího objemu a tím i vyšších zisků. Pervitin se již od 70. let minulého století tradičně vyrábí v České republice a dle databáze záchytů nelegálních drog Národní protidrogové centrály (NPC) se i částečně vyváží. Heroin a kokain se do Česka dovážejí a jejich ředění zde se již označuje za tuzemskou produkci. U těchto tří typů nelegálních drog je pak nutné znát jejich čistotu na velkoobchodní (při výrobě/dovozu) a maloobchodní (při prodeji konečnému uživateli) úrovni. Hranice mezi velkoobchodem a maloobchodem s nelegálními drogami je založena na množství a vychází opět z databáze záchytů nelegálních drog NPC. U konopných drog a zbývajících nelegálních drog (extáze a LSD) se ředění již nebere v potaz. Extáze a LSD se do Česka

Společenské náklady užívání legálních návykových látek (tabáku a alkoholu) a nelegálních drog podle studie z r. 2007 činily 56,2 mld. Kč, což odpovídalo 1,6% HDP. Jde o přímé i nepřímé náklady užívání návykových látek, popř. nehmotné náklady v oblastech zdravotnictví, vymáhání práva, prevence, výzkumu apod.

Zdroj: Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

dovážejí, konopné drogy se zde primárně pěstují (způsobem outdoor i indoor), ale zároveň se také dovážejí a část tuzemské výroby se i vyváží.

0,1 % HDP

činil výkon
drogového trhu
v Česku
v roce 2019.

ODHAD DROGOVÉHO TRHU

Poslední fáze odhadu drogového trhu pracuje již s cenami, a to opět na velkoobchodní a maloobchodní úrovni za jednotlivé typy drog. Zdrojem jsou data od NMS doplněná o údaje z United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Tržní produkce a dovoz jsou oceněny velkoobchodními cenami, produkce pro vlastní užití, konečná spotřeba a vývoz jsou oceněny maloobchodními cenami. Obchodní marže (tedy vlastně nezdaněný zisk drogových dealerů) se vypočítá jako dovoz + tuzemská tržní produkce + vývoz oceněné rozdílem maloobchodních a velkoobchodních cen. Drogy vyrobené v Česku pro vlastní užití (konopné drogy a pervitin) se v rámci národních účtů označují jako samozásobení, zbytek spotřebovaných drog jsou výdaje na konečnou spotřebu domácností. U tuzemské výroby konopných drog (indoor) a pervitinu byly odhadnuty i náklady na jejich výrobu a začleněny jako mezispotřeba. Přidaná hodnota z drogového trhu se pak vypočítá jako produkce – mezispotřeba. Pro srovnání, výkon drogového trhu vyjádřený přidanou hodnotou v roce 2019 činil přibližně 0,1 % HDP.

DROGOVÝ TRH V ČR V ROCE 2019 (mil. Kč)

produkce	11 678
– z toho tržní produkce	7 654
– z toho tuzemská produkce	4 840
– z toho obchodní marže*	2 814
tržby za prodej zboží	10 096
náklady vynaložené na prodej zboží	7 282
– z toho produkce pro vlastní užití	4 024
dovoz zboží a služeb	2 442
konečná spotřeba domácností	13 559
– z toho samozásobení	4 024
– z toho výdaje na KSD	9 535
vývoz zboží a služeb	561
mezispotřeba	2 296
hrubá přidaná hodnota	9 382

* nezdaněný zisk drogových dealerů

Zdroj: ČSÚ

Primárním problémem není závislost

Národní protidrogový koordinátor Jindřich Vobořil prosazuje spíše cestu zmírňování škod než boj proti uživatelům drog samotným.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Jak jsme na tom v Česku se závislostmi v porovnání s jinými zeměmi?

V oblasti problémového užívání nelegálních drog patříme posledních 25 let k lepšímu průměru v Evropské unii a Evropská unie je na tom výrazně lépe než zbytek světa.

V užívání látek, které nezpůsobují výrazné problémové chování nebo nemají zásadní zdravotní dopady, jako je třeba konopí, jsme v rámci EU mezi nejhorsšími. Máme tu velmi vysoké počty stávajících i nových uživatelů, ale to se nepropisuje do problémového užívání.

K němu mnohem výrazněji vede užívání alkoholu dětmi do 16 let. Velkým problémem je, že česká mladá generace se dlouhodobě drží na špici v pravidelném nebo nadměrném užívání alkoholu a v každodenním kuřáctví. Řada studií naznačuje, že ti, kdo do věku 16 let pravidelně excesivně užívají alkohol, se vystavují až osmkrát vyššímu riziku vzniku závislosti na legálních i nelegálních drogách a jejich problémového užívání. Alkohol a mladiství, to je zásadní problém, na který je u nás potřeba se zaměřit, přitom však do této oblasti směřuje nejméně peněz.

Proč se Evropa dokáže vypořádávat s drogovými závislostmi lépe než zbytek světa?

Evropa opustila americko-rusko-asijskou strategii nulové tolerance a namísto tvrdé represe se zaměřila víc na zdravotní aspekt. Ukázalo se totiž, že vysoké procento problémových uživatelů drog představují jedinci s primárně duševním onemocněním a zbytek jsou lidé sice původně duševně zdraví, ale zpravidla s náročnějším životním příběhem. Komplikovaný život se pak odráží na psychice, která v případě poruchy zvyšuje potenciál člověka stát se závislým.

Lidí, kteří někdy experimentovali s drogou, je zhruba desetkrát více než těch, kteří ji začínou užívat pravidelněji, a jenom méně než dvě procenta se stanou problémovými uživateli. V tom, kteří to budou, hraje významnou roli duševní zdraví.

Evropa se vydala cestou dekriminální – za to, že někdo užívá drogy, ho nezavíráme do vězení, ale spíš mu nabízáme pomoc, aniž by byl stigmatizován. Díky tomu jsme schopni zachytit potenciálně problémové uživatele mnohem dřív, než se začnou motat v cyklu vyloučení ze společnosti – kriminalita – vězení – vyloučení ze společnosti. Říkáme tomu včasná detekce a výrazně to mění situaci. V České republice máme navíc vybudovanou síť kontaktních center v každém okresním městě, což činí pomoc závislým ještě dostupnější.

Svou roli hraje také to, že Evropa je bohatá, téměř všechny děti chodí do školy, odpoledne na kroužky a zájmové aktivity a nemají na drogy tolik čas. A úplně bez významu samozřejmě nejsou ani různé programy a akce ze strany policie.

Kdy v historii vlastně začaly být závislosti pro lidskou společnost problémem?

To je velmi dávné téma, vyjadřuje se k němu třeba i bible. V islámu zavedl prorok Mohamed úplnou

prohibici alkoholu, protože viděl, jak dokáže společnost ničit. V historických záznamech se můžeme dočíst, že když toto nařízení vstoupilo v platnost, ulicemi arabských měst tekly potoky vína, jak ho lidé vylévali, aby se ho rychle zbavili.

Z devatenáctého století známe opiové války v Číně, které tato země vedla proti Britům a přišla při nich mimo jiné o Hongkong. Na začátku dvacátého století vyhlásily Spojené státy prohibici a před druhou světovou válkou německá říše zakázala opium, kokain a hašiš. Ale vždycky to mělo stejný dopad. Když se zakázala jedna látka, stoupla spotřeba nějaké jiné. V Německu například do konce války čtyřnásobně narostl problém s alkoholem.

Je možné závislost na návykových látkách úplně vymýt?

Návykových látek je mnohem víc než jen ty, které označujeme za drogy. Některé, například cukr, nám také způsobují závažné zdravotní problémy. Konzumace návykových látek v nás ale vzbuzuje příjemné pocity a já si myslím, že potřeba udělat si dobře je přirozená a vlastně i zdravá. Chtít po lidech, aby se chovali jako roboti, aby si nedopřáli nějaké potěšení, není správné. Bohužel je to spojeno s tím, že určité procento lidí má dispozice stát se závislými. Jak už jsem řekl, týká se to zejména těch, kteří jsou nějak psychicky narušení.

Jaký je tedy cílový stav, kterého bychom měli v boji proti závislostem dosáhnout?

Snahou je přejít od abstinenciho přístupu vyjádřeného hesly typu Společnost bez drog, Společnost bez tabáku k přístupu minimalizace škodlivých dopadů známému pod názvem harm reduction. Konkrétním krokem je třeba nahrazení návykové látky její slabší alternativou. Například tam, kde jsou dostupné opiové tinktury, nebývá tak vysoká spotřeba heroínu. Naopak, když se omezí přístup k tinkturám, stoupne konzumace heroínu nebo morfinu, když se vytlačí heroin, zaplní jeho místo amfetamin, což je ještě tvrdší syntetická droga.

V České republice jsme před rokem 2010 měli asi 14 tisíc uživatelů heroínu. Dnes jich jsou maximálně 4 tisíce, protože většina přešla na Subutex, což je léčivo obsahující látky, které v těle obsadí receptory pro opioidy, takže člověk nemá takovou potřebu brát jinou drogu, ale zároveň se cítí střízlivě. Tento lék nezpůsobuje předávkování a dá se sehnat na lékařský předpis, případně na černém trhu. Lidé při jeho užívání mohou normálně fungovat, chodit do práce a nemusejí se zapojovat do trestné činnosti, aby si na něj vydělali, protože je výrazně levnější než heroin.

Určitě to je pozitivní posun, jenže policie to vidí tak, že přece nemůžeme tolerovat, nebo dokonce podporovat něco, co se prodává na černém trhu. Na to já odpovídám: tak to zlegalizujeme.

V současné době se u nás vedou debaty o legalizaci konopí. Jaký je váš názor na tuto problematiku?

Potřeba udělat si dobře je přirozená a vlastně i zdravá.

Jsem určitě pro. Častý argument, že legalizace povede ke zvýšení spotřeby a dostupnosti konopí pro mladistvé a děti, vyvracejí každoročně oficiální statistiky ze států, které konopí během posledních let legalizovaly. Například ve Spojených státech dlouhodobě klesá počet dětí ve věku 12 až 17 let, které za poslední měsíc užily alespoň jednu konopí, a přitom během sledované doby více než polovina amerických států legalizovala konopí pro léčebné využití a čtyři dokonce i pro rekreační účely. Údaje z těchto čtyř států také potvrzují, že spotřeba mezi mládeží zůstává po legalizaci buď stejná, nebo dokonce klesá. Důvodem je jednak to, že legalizace odebírá konopí punc zakázaného, a tedy o to lákavějšího ovoce, a jednak to, že legální prodejny samozřejmě musejí podle zákona kontrolovat věk nakupujících, což se v případě pouličních dealerů ve státech, kde platí prohibice, nedělo, neděje a dít ani nemůže. Tam, kde funguje regulovaný trh, je pro mladistvé stále těžší konopí sehnat.

V souvislosti s legalizací jste zmínil regulovaný trh. Jak konkrétně by ta regulace měla vypadat?

Já namísto legalizace raději používám termín kontrolovaná dostupnost. Jedná se o přísnější regulaci, než známe třeba dnes u alkoholu. Danou látku je možné koupit pouze ve specializovaném obchodě, který je daleko od obytných zón, kupující se musí zaregistrovat a tedy také prokázat, že je plnoletý. Kontrola plnoletosti je extrémně přísná, vstup může být zabezpečen třeba s pomocí biometrických údajů.

V roce 2018 jsem byl v Uruguayi, kde takové prodejny na konopné produkty fungují. Když je zaváděli, panovala obava, že lidé z černého trhu se nebudou chtít registrovat. Během dvou let se ale zaregistrovalo 70 procent odhadovaných uživatelů, což je úžasný úspěch. Většina lidí nechce mít problémy a volí jednodušší cestu.

Ani takto přísná regulace ale asi úplně nezamezí tomu, aby se konopí dostalo k nezletilým...

K mladistvým se droga samozřejmě vždycky nějak dostane, ale u regulovaného trhu je riziko mnohem menší. Podstatné je oddálit věk první zkušenosti. Nebezpečí, že návyková látka způsobí pozdější problémy, se výrazně snižuje od 16 let. Do té doby je lidská psychika ještě velmi málo odolná.

Drogy tedy lze řešit náhradou za méně škodlivé alternativy a regulovaným trhem. Jak ale omezit závislost na alkoholu a tabáku, v nichž patříme mezi evropské premianty?

Tady je důležité důsledně vymáhat zákon. Při kontrolních nákupech nemají patnáctiletí figuranti problém téměř ve všech obchodních řetězcích koupit cigarety nebo alkohol. Pokladní, protože jsou penalizovány za to, když se tvoří fronta, raději zboží rychle vydají, než by se zdržovaly kontrolou a dohadováním, jestli je kupující zletilý.

Velký dluh máme také v oblasti práce s veřejností, například s rodiči. Je přímo alarmující, že 96 procent

dětí mladších 16 let zkusí alkohol poprvé z rukou rodičů a děje se to kolem třináctého, čtrnáctého roku. Často se to bagatelizuje, ale hranice 16 let je opravdu zásadní.

V případě kouření vidím velkou naději v nových substitučních alternativách cigaret. Samotný nikotin není karcinogenní. Je to sice návyková látka, ale s podobnými účinky jako kofein. Díky elektronickým cigaretám nebo nikotinovým sáčkům je možné ho užívat, a nevystavovat se přitom zdravotním rizikům vyplývajícím z kouření tabáku. Příkladem může být Švédsko, kde je už jenom 5 procent kuřáků cigaret, protože většina lidí přešla na nikotinové sáčky, z nichž se nikotin uvolňuje rozpouštěním v ústech. Současně s tím výrazně poklesl i výskyt kardiovaskulárních chorob. To je cesta, kterou bychom se měli vydat i u nás, i když se mnozí úředníci brání, protože nikotin je přece návyková látka. Ale to pak zakážeme i kofein nebo čokoládu? Primárním problémem není závislost, primárním problémem jsou dopady, které bychom měli minimalizovat. A pokud existují alternativy, tak je využijme.

Existuje nějaká alternativa k alkoholu?

Mnohé studie ukazují, že zajímavou substitucí pro alkohol může být konopí. Třeba v Coloradu, kde zlegalizovali konopí, klesl počet problémových alkoholiků a snížil se počet násilných trestných činů ve spojení s alkoholem nebo počet autonehod pod vlivem. Tyto údaje korelují s nárůstem počtu lidí, kteří přešli na konopí. Riziko u konopí je přitom menší než u alkoholu.

Jaká je šance vrátit problémového uživatele návykových látek do normální společnosti?

U těch, kteří se dostanou do nějakého léčebného programu, je to padesát na padesát. Mnohem účinnější než léčba silně závislých je včasná detekce a takzvaná sekundární prevence. Užívání drog se většinou děje společně ve skupinách a problémový uživatel na sebe obvykle nabaluje další. Čím víc problémových nebo potenciálně problémových lidí tedy zachytíme včas, ještě na začátku jejich problémového období, tím méně dalších k závislosti strhnou.

V tom nám v případě drog hodně pomáhají kontaktní centra, která máme ve většině okresních měst v celé republice. Ta pracují s aktivními uživateli a slouží jim jako pomyslné dveře ke službám, které uživatelům pomáhají snižovat různá rizika. Probíhají tam například velmi úspěšné programy prevence přenosných nemocí – HIV, žloutenek, syfilidy nebo tuberkulózy. Díky tomu u nás máme třeba jenom jedno procento HIV pozitivních nitrožilních uživatelů a dvanáct procent infikovaných žloutenkou typu C. Naproti tomu na Ukrajině je HIV pozitivních 20 procent, v Rusku kolem 40 procent, žloutenku C má na Ukrajině 50 procent, v Rusku dokonce 80 procent a v západní Evropě kolem 30 procent nitrožilních uživatelů. My jsme na tom výrazně lépe.

Ale nesmírně mě mrzí, že nemáme žádnou síť včasné detekce a sekundární prevence u alkoholu.

Mnohé studie ukazují, že zajímavou substitucí pro alkohol může být konopí.

Jindřich Vobořil

Pro alkoholiky máme jen léčebná zařízení, kam se dostávají lidé, až když bývají opravdu ve velkém problému, což je už dost pozdě. Přitom alkohol u nás způsobuje větší škody než tvrdé drogy. Ve finančním vyčíslení společenských nákladů je na druhém místě za tabákem, ale v sociálních nákladech jednoznačně vede. Málo se také ví, že na předávkování alkoholem u nás zemře 300 až 500 lidí za rok. Bývají to nejen mladí dospělí, kteří nemají tolik zkušeností a přeznou to, ale třeba i tátové, kteří jdou zapít novorozeného syna a po tahu do nich někdo ještě naleje absint. Za všechny nealkoholové návykové látky včetně toluenu naproti tomu máme 30 až 50 úmrtí ročně. I o tom je třeba mluvit.

Jak velké finance vynakládá český stát na prevenci a léčbu závislostí?

Na léčebně preventivní účely vydávají města, kraje a stát dohromady ročně zhruba 700 milionů korun, což odpovídá setinám procenta HDP. Ve většině západních zemí to bývají desetiny procenta. Navíc téměř tři čtvrtiny z celkové částky u nás míří do represivního systému, tedy na činnosti policie, soudů a vězení.

Ze zdravotního pojištění jde přibližně 400 milionů na specializovaná léčebná lůžková zařízení a něco přes miliardu na závislostní diagnózy F10 až F19. Nejčastěji se ale hradí jednorázová necílená intervence psychiatra, nikoliv specializovaná dlouhodobá léčba.

Patří mezi přední odborníky na drogovou problematiku. Řadu let pracoval v oblasti komunitních služeb drogové prevence, léčby a rehabilitace a podílel se na přípravě komunitních protidrogových strategií. V letech 2010 až 2018 působil jako národní protidrogový koordinátor, výkonný místopředseda Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a ředitel odboru protidrogové politiky Úřadu vlády ČR. Letos v únoru byl do funkce národního protidrogového koordinátora jmenován znovu.

Webová prezentace ČSÚ

Hledáte statistické informace?
Navštivte sekci Statistiky
nebo Katalog produktů.

czso.cz/statistiky
czso.cz/statistics

czso.cz/katalog-produktu
czso.cz/catalogue-of-products

10 mil.
zobrazení stránek
za rok

.....

www.czso.cz

3 mil.
návštěv
za rok

Odlišné světy makro- a mikrostatistik

Ekonomická prosperita domácností sledovaná národními účty je odlišná od finanční situace domácností měřené sociálními statistikami.

ZUZANA PTÁČKOVÁ
odbor národních účtů

Letos v únoru byly poprvé v České republice uveřejněny údaje o distribuci disponibilního důchodu a výdajů na konečnou spotřebu mezi vybrané skupiny domácností v národních účtech. Hlavním důvodem sestavení makroekonomických údajů o ekonomické situaci různých skupin domácností bylo poukázat na příjmové nerovnosti ve společnosti a na ekonomickou zranitelnost určitých skupin domácností, které se nemusejí nutně projevit pouze v rovině peněžních příjmů či výdajů.

Podrobné rozdělení zejména peněžních příjmů a výdajů soukromých domácností je sledováno sociálními statistikami (mikrostatistikami). Jedná se zejména o statistiku životních podmínek domácností (EU-SILC) a statistiku rodinných účtů. Ačkoliv distribuce výstupů národních účtů za domácnosti závisí na kvalitě vstupních údajů z mikrostatistik, výstupy obou systémů (makro- i mikrostatistik) se liší v úrovni i trendech pro jednotlivé ukazatele ekonomického chování domácností.

MAKRO- MIKRO- MEZERY

Výsledkem posouzení vzájemné provázanosti výstupů národních účtů a sociálních statistik je identifikace makro- mikro- mezer pro jednotlivé komponenty disponibilního důchodu a výdajů na konečnou spotřebu domácností, a to na stejném vzorku domácností (soukromé domácnosti hospodařící v bytech).

Příčiny existence těchto makro- mikro- mezer hledáme už ve vstupních informacích, se kterými oba systémy pracují. Zatímco národní účty kombinují různé zdroje dat včetně administrativních zdrojů a expertních odhadů, sociální statistiky jsou postaveny na výběrových šetřeních u domácností, a některé

aktivity (například nelegální činnosti osob) tak nemohou být prostřednictvím nich dostatečně vyšetřeny. Rovněž sledování finanční situace nejbohatších domácností může být pro mikrostatistiky obtížné.

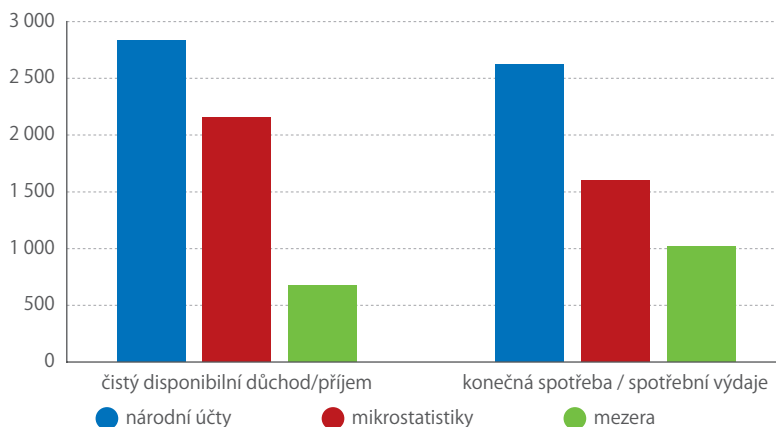
MAKRODŮCHOD NENÍ JEN MIKROPŘÍJEM

Ekonomická situace domácností popsaná jejich disponibilními zdroji nabývá jiné úrovně v případě sledování disponibilního důchodu v národních účtech a disponibilního příjmu mikrostatistikou EU-SILC. V roce 2019 dosáhl čistý disponibilní příjem soukromých domácností měřený statistikou EU-SILC úrovně 76 % čistého disponibilního důchodu soukromých domácností v národních účtech. Velikost makro- mikro- mezer na straně zdrojů domácností přesáhla v roce 2019 hodnotu 677 mld. Kč.

Rozsah této mezery vysvětlují ze 65 % specifické složky disponibilního důchodu domácností v národních účtech, které nejsou součástí disponibilního příjmu domácností ve statistikách EU-SILC. Týká se to započítání imputovaného nájemného a individuální bytové výstavby, podchycení nelegální ekonomiky, výpočtu FISIM a sledování vybraných důchodů z investic a mezd bohatých skupin domácností. Celková hodnota těchto makroekonomických jevů v roce 2019 činila 439 mld. Kč. Pokud imputujeme specifické složky makrodůchodu soukromých domácností k mikropříjmu EU-SILC, zvýšíme míru pokrytí makrodůchodu ze strany mikropříjmu na 92 %. Zbýlá makro- mikro- mezer důchodu soukromých domácností (8 % nepokrytí) je dána zejména rozdílným pojetím zaměstnanosti v obou systémech, koncepčními úpravami v národních účtech a v neposlední řadě pak rozdílnými vstupními zdroji informací obou systémů.

Odlišné koncepty makro- a mikrostatistik sledujících ekonomické chování soukromých domácností

MAKRO- MIKRO- MEZERY DISPONIBILNÍHO DŮCHODU A SPOTŘEBY SOUKROMÝCH DOMÁCNOSTÍ (mld. Kč, běžné ceny, 2019)

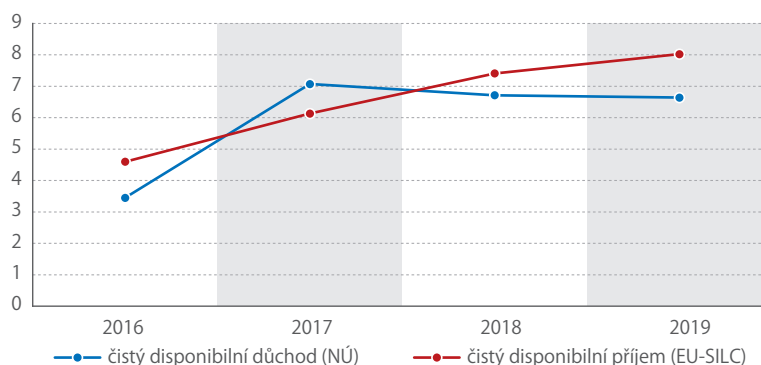
Zdroj: ČSÚ

se promítají ve vývoji čistého disponibilního důchodu a čistého disponibilního příjmu domácností v čase. Zatímco mikropříjem EU-SILC vykazuje v čase plynulý rostoucí trend, v případě makrodůchodu soukromých domácností můžeme pozorovat skokový nárůst mezi roky 2016 a 2017 a mírně klesající trend v dalším období. U makrodůchodu je tento vývoj silně ovlivněn výší důchodů z investic do kapitálového majetku.

JINÉ ÚROVNĚ EKONOMICKÉ DISPARITY

Nesmíme zapomenout, že distribuce čistého disponibilního důchodu mezi vybrané skupiny domácností v národních účtech se úplně neshoduje s výší čistých disponibilních příjmů stejných skupin domácností v mikrostatistikách. Jevy nepodchycené mikrostatistikami mají v národních účtech na jedné straně tlumící účinek na nerovnosti v příjmech skupin domácností (imputované nájemné, vybrané sociální transfery), na druhé straně ale také nerovnosti zvyšují (důchody z vlastnictví kapitálového majetku). Při měření celkové ekonomické disparity ve společnosti získáme jiné úrovně nerovností mezi domácnostmi s nejvyššími příjmy a domácnostmi s nejnižšími příjmy v závislosti na použití makrodůchodu, nebo mikropříjmu a záleží na uživateli, zda se rozhodne

MEZIROČNÍ NOMINÁLNÍ RŮST ČISTÉHO DISPONIBILNÍHO DŮCHODU A ČISTÉHO DISPONIBILNÍHO PŘÍJMU SOUKROMÝCH DOMÁCNOSTÍ (%)

Zdroj: ČSÚ

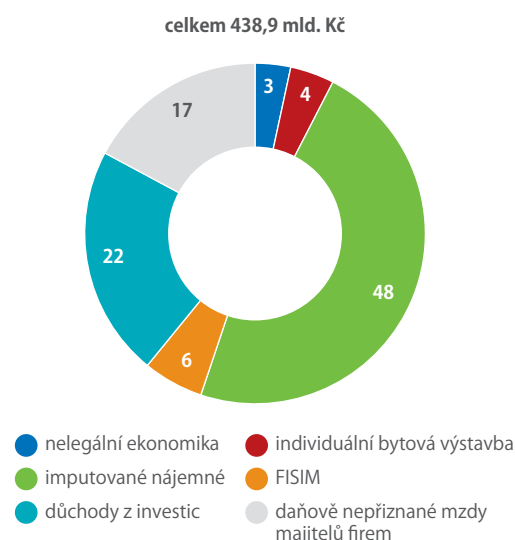
hodnotit finanční situaci domácností (mikrostatistiky), nebo ekonomické postavení domácností, které je v souladu s jinými makroagregáty (národní účty).

ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ VERSUS SPOTŘEBNÍ VÝDAJE

Spotřební výdaje skupin soukromých domácností na materiální statky a služby jsou popsány statistikou rodinných účtů. V makroekonomickém kontextu výdajů na konečnou spotřebu soukromých domácností jsou tyto spotřební výdaje doplněny o další náklady domácností, které nemají peněžní charakter (zemědělské samozásobení, naturální mzda), nemohou být ze své podstaty šetřeny přímo u domácností (spotřeba drog, nelegálního alkoholu a tabáku, prostitute, spotřeba zboží nakoupeného podnikateli na náklady firmy) nebo neodpovídají metodice mikrostatistik (imputované nájemné, FISIM, pojištění).

V roce 2019 dosáhla míra pokrytí výdajů na konečnou spotřebu soukromých domácností spotřebními výdaji statistiky rodinných účtů 61 % a makro- mikro- mezera na výdajové straně přesáhla 1 017 mld. Kč.

KOMPONENTY MAKRODŮCHODU NEOBSAŽENÉ V MIKROPŘÍJMECH (% , 2019)

Zdroj: ČSÚ

DEFINICE ZAMĚSTNANOSTI

Odlíšné definice zaměstnanosti v národních účtech a mikrostatistikách implikují rozdíly v ekonomických stavech osob obou systémů. EU-SILC z podstaty svého zaměření uvádí počty pracujících osob. Jejich převažující ekonomické statusy jsou ovlivněny počtem odpracovaných měsíců v daném roce a dále pak rozsahem pracovní činnosti (alespoň 20 odpracovaných hodin v týdnu) a zdrojem příjmu (hrubý výdělek ve výši alespoň poloviny minimální mzdy).

Národní účty vycházejí při odhadu zaměstnanosti z výsledků Výběrového šetření pracovních sil, v nichž je ekonomický status pracujících definován prací alespoň po dobu jedné hodiny v referenčním týdnu. Získaná data jsou v národních účtech s ohledem na metodiku dále upravována (ESA2010). Úpravy v národních účtech zahrnují jednak koncepční rozdíly (klasifikace pracujících majitelů firem ze sektoru nefinančních a finančních podniků jako zaměstnanců v sektoru domácností) a dále úpravy orientované na úplnost ekonomiky (pracující „načerno“, nelegální podnikání, drobní zemědělci, domácí personál).

Imputované nájemné

Je to hypotetické nájemné, které by majitelé obydlí, v nichž bydlí, inkasovali v případě, že by je pronajímali.

FISIM

FISIM je platbou za finanční zprostředkování, kterou nejen domácnosti platí v rámci úrokových sazeb komerčních bank. Banky o FISIM navyšují úrokové sazby z úvěrů a naopak redukuje sazby u vkladů, čímž realizují zisk.

Nelegální ekonomika

Jedná se o nelegální činnosti, jako jsou prostitute, výroba drog či nelegálních tabákových a alkoholických výrobků a obchodování s nimi, prodej kradených aut či zboží bez ochranné známky.

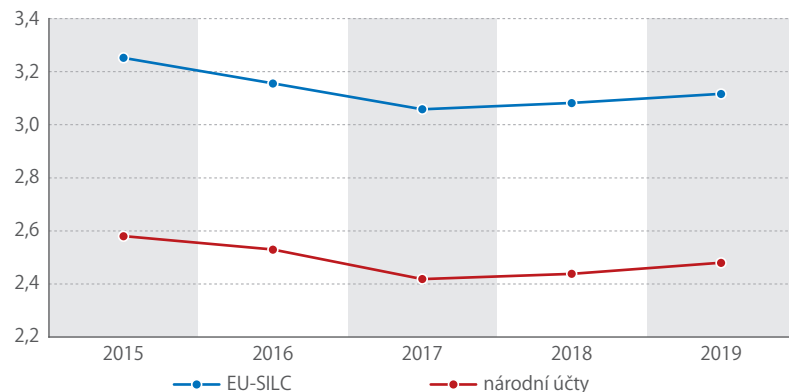
Více než z poloviny je tato mezera způsobena rozdílnou metodikou obou systémů, tj. zachycením nepeněžních nebo specifických výdajů domácností na straně národních účtů. Pro národní účty není statistika rodinných účtů jediným zdrojem informací o peněžních výdajích domácností. Národní účty sledují také údaje o maloobchodních tržbách nebo využívají expertní odhady pro určení spotřeby vybraných položek (nelegální ekonomika, energie, doprava).

Významnou roli při měření životní úrovně domácností na makroekonomické úrovni hraje imputované nájemné. Celková výše imputovaného nájemného soukromých domácností hospodařících v bytech dosáhla v roce 2019 hodnoty 386 mld. Kč a tvořila 38 % celkové makro- mikro- mezery na výdajové straně. Imputované nájemné odráží kvalitu bydlení soukromých domácností ve vlastním obydlí a podle vybraných skupin domácností je tak významným indikátorem jejich životní úrovně.

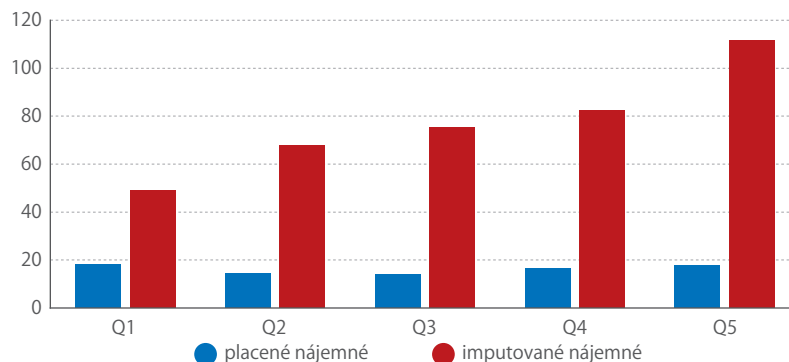
ZÁVISLOST MAKROSTATISTIK NA MIKROSTATISTIKÁCH

Satelitní účet domácností poskytuje informace nejen o ekonomickém chování vybraných skupin domácností v makroekonomickém kontextu, ale sleduje také makro- mikro- mezery na podrobné úrovni, a to od roku 2015. Kvalita výstupů národních účtů v oblasti ekonomické prosperity skupin domácností závisí v určité míře na věrohodnosti vstupních údajů z mikrostatistik. Nejde přitom o pouhé sledování struktur příjmů a výdajů různých skupin domácností mikrostatistikami, ale cenné jsou také sociodemografické informace za skupiny domácností, které mohou mikrostatistiky poskytnout.

MAKRO- A MIKROEKONOMICKÁ DISPARITA VE SPOLEČNOSTI – KOEFICIENTY PŘÍJMOVÉ NEROVNOSTI PRO ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD A ČISTÝ DISPONIBILNÍ PŘÍJEM (soukromé domácnosti, na osobu)

IMPUTOVANÉ NÁJEMNÉ A PLACENÉ NÁJEMNÉ – KVINTILY SOUKROMÝCH DOMÁCNOSTÍ PODLE EKVIVALIZOVANÉHO DISPONIBILNÍHO PŘÍJMU (národní účty, mld. Kč, běžné ceny, 2019)

Zdroj: ČSÚ

Statistická ročenka ČR

Portrét České republiky v datech

pravidelně od roku 1957

každoročně česko-anglicky

v knižní i elektronické podobě

objednavky@czso.cz
www.czso.cz/rocenka_CR

Informační společnost v číslech 2022

V druhé polovině března vyšla již tradiční publikace Českého statistického úřadu Informační společnost v číslech 2022.

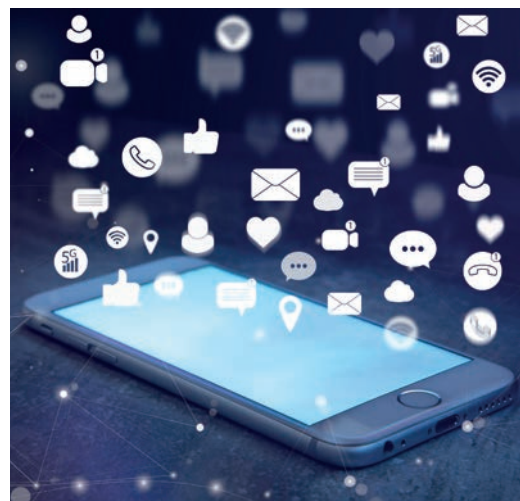
**EVA MYŠKOVÁ
SKARLANDTOVÁ**
vedoucí oddělení
výzkumu, vývoje
a informační
společnosti

Brožura přináší na více než sto stranách podrobné informace o výskytu a využívání informačních a komunikačních technologií napříč celou společností, a to nejen v České republice, ale také v kontextu země evropské sedmadvacítky. Publikace je přehledně rozdělena do sedmi tematických kapitol, které se zabývají ICT infrastrukturou, ICT v domácnostech, využíváním ICT ze strany osob a podniků nebo tím, jak jsou moderní technologie využívány ve školství, zdravotnictví a ve veřejné správě.

Údaje jsou členěny podle různých kritérií, jako je například typ sledovaných domácností, podniků nebo ordinací lékařů. V případě osob starších 16 let se pak čtenář dozví, jak závisí využívání internetu na pohlaví, věku či vzdělání. U většiny ukazatelů je k dispozici srovnání s členskými státy EU.

ELEKTRONIZACE NA POSTUPU

Po otevření publikace čtenář například zjistí, že k internetu se v Česku v roce 2021 připojovalo již 83 % osob a 72 % Čechů k tomu použilo mobilní telefon. Téměř polovina osob si přes internet přehrává hudbu a pětina hraje hry. Šest z deseti Čechů v roce 2021 přes internet nakoupilo a mezi komodity, které se na internetu nejčastěji nakupují, patří oblečení a obuv. Nepatrně častěji na internetu nakupují ženy

než muži. Na sociálních sítích funguje 56 % osob a téměř polovina podniků. Mezi podniky je internet mnoho let naprostou samozřejmostí. S tím, jak se zvyšují požadavky na moderní technologie, se zvyšuje rychlost připojení k internetu. V roce 2021 se už 38 % podniků připojovalo rychlostí vyšší než 100 Mbit/s. Ve srovnání s ostatními státy EU však máme co dohánět, například v Dánsku se zmiňovanou rychlostí připojuje k internetu 80 % podniků.

Zajímavým zjištěním je také to, že mezi lety 2019 a 2020 došlo po letech stagnace ke skokovému nárůstu počtu provolaných minut z mobilní sítě v Česku, a to z 23,5 miliardy na 27 miliard. Během posledního desetiletí rostl také počet aktivních SIM karet používaných pro hlasové služby v mobilní telefonní síti. Z 13,1 milionu v roce 2010 se zvýšil na 14,6 milionu v roce 2020. Naproti tomu klesal počet telefonních linek v pevné telefonní síti z 2,3 milionu v roce 2010 na 1,3 milionu o deset let později.

Z oblasti vzdělávání se čtenář například dozví, že na 100 žáků druhého stupně základních škol připadá 37,5 počítače, 98 % škol druhého stupně má školní bezdrátovou síť a 74 % jich pak disponuje školním intranetem. Vybavenost a využívání informačních a komunikačních technologií jsou také stále více patrné v ordinacích lékařů. Tři čtvrtiny ordinací již v elektronických systémech předepisují léky, 35 % ordinací využívá možnost upozornění na lékové interakce a 38 % ordinací si objednáva elektronicky výsledky laboratorních vyšetření. Využívání informačních technologií se postupně rozšiřuje i ve veřejné správě. Ke zjednodušení komunikace státu s občany slouží např. kontaktní místa Czech POINT, kterých u nás v roce 2021 fungovalo 7 880 a vyřízeno na nich bylo více než 2 miliony požadavků.

Tyto a mnoho dalších informací naleznete v publikaci Informační společnost v číslech 2022.
bit.ly/3wyLd6y

Vývoj obyvatelstva hl. m. Prahy v letech 2011 až 2020

Vydavatel: Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze

Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze vydala publikaci mapující vývoj obyvatelstva v Praze v uplynulých deseti letech a vytvořila tak další pokračování dlouhodobé řady vydávané od roku 1958.

V publikaci nalezneme průvodní text, který popisuje základní tendence demografického vývoje v Praze v uplynulých deseti letech, a dále především velké množství tabulek a grafů mapujících desetiletý vývoj v základních demografických kategoriích. Sledovány jsou např. počty narozených a zemřelých obyvatel, imigrace a emigrace nebo sňatky a rozvody. Mnoho údajů je prezentováno v poměrně velkém detailu. Publikace se zaměřuje jak na hlavní město Prahu celkově, tak i na vývoj v menších územních a správních celcích. Součástí jsou i tabulky mapující pohyb obyvatel v každé z 57 městských částí Prahy.

PŘIBÝVAJÍ HLAVNĚ CIZINCI

Data uvedená v aktuální publikaci odhalují, že ke konci roku 2020 žilo v Praze 1 335 084 obyvatel, což bylo nejvíce v celé historii hlavního města. Od konce roku 2011 se počet obyvatel zvýšil o 93,4 tisíce osob. Hlavním důvodem nárůstu je migrace do Prahy, a to především ze zahraničí. Migraci se zbytkem České republiky naopak Praha ztrácí, přičemž nejvíce Pražanů se stěhuje do Středočeského kraje. Na zvyšování počtu obyvatel se menší měrou podílel i přirozený přírůstek, který Praha zaznamenala v každém roce desetiletého období. Pouze v roce 2020 byl tento přírůstek výrazně nižší než v předchozích letech.

Počet sňatků se mírně zvyšoval až do roku 2019, naopak počet rozvodů se po desetileté období držel na stabilní úrovni. V Praze se také rodilo výrazně méně mimomanželských dětí než ve zbytku České republiky, i jejich podíl ovšem postupně stoupal.

Přírůstek obyvatel v průběhu deseti let zaznamenala drtivá většina pražských městských částí. Nejvíce se počet obyvatel zvýšil v Dolních Měcholupech, v Březiněvsi a ve Zličíně, kde se populace zvedla o více než 50 %. Úbytek obyvatel byl zaznamenán jen v pěti městských částech, z toho největší v Běchovicích, kde počet obyvatel klesl o 10,5 %.

ŽENY A MUŽI V SR 2021

Vydavatel:
Štatistický úrad SR

Komplexní přehled statistických informací charakterizujících postavení žen a mužů v současné slovenské společnosti. Součástí je rovněž mezinárodní porovnání.

bit.ly/3i4IFp9

STATISTICKÁ ROČENKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR 2020

Vydavatel:
CENIA

Souhrnné údaje o základních příčinách změn životního prostředí, údaje o stavu složek životního prostředí a o nástrojích, kterými lze řídit a ovlivňovat politiku tvorby a ochrany životního prostředí.

bit.ly/3q62T5d

KULTURA ČR 2020 V ČÍSLECH

Vydavatel:
NIPOS

Statistické informace o činnosti kulturních subjektů typu památkové objekty, muzea, galerie a památníky, veřejné knihovny, divadla, neperiodické publikace a periodický tisk, rozhlas nebo televize.

bit.ly/3JaxuGt

PUBLIKACE ČSÚ

📄 tištěná 🌐 online

Vývoj ekonomiky České republiky (4. Q 2021)

Data o výkonnosti základních odvětví české ekonomiky – HDP, výdaje, důchody, vnější ekonomické vztahy, ceny, trh práce, peněžní zásoba, úroky, státní rozpočet.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR – 1. díl (2021)

Přehled výsledků voleb za Českou republiku celkem, v jednotlivých krajích a v okresech. Kromě rozdělení mandátů, složení Poslanecké sněmovny a seznamu poslanců jsou uvedeny i další detaily z kandidátních listin a o volební účasti.

Stav a pohyb obyvatelstva v ČR (2021)

Předběžné výsledky přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva od počátku roku. Publikována jsou data na úrovni regionů soudržnosti, krajů a okresů.

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy (4. Q 2021)

Údaje o evidenčním počtu zaměstnanců, mzdových prostředcích a průměrných mzdách v národním hospodářství v členění podle odvětví, území, sektorů a velikosti.

Indexy cen stavebních prací, stavebních děl a indexy nákladů stavební výroby (4. Q 2021)

Informace o vývoji indexů cen ve stavebnictví. Publikace obsahuje i cenové a nákladové indexy podle číselníku druhů staveb a průměrné ceny vybraných stavebních prací.

www.czso.cz | objednavky@czso.cz

KALENDÁŘ: Rychlé informace

KVĚTEN
2022

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

2 PO

Míry zaměstnanosti,
nezaměstnanosti
a ekonomické aktivity
(3/2022)

4 ST

Zaměstnanost
a nezaměstnanost
podle výsledků VŠPS
(1. Q 2022)

9 PO

Průmysl
(3/2022)
Stavebnictví
(3/2022)
Zahraniční obchod
se zbožím
(3/2022)

10 ÚT

Indexy cen vývozu
a dovozu zboží
(3/2022)

Indexy
spotřebitelských cen
– inflace
(4/2022)

Maloobchod
(3/2022)

11 ST

Služby
(1. Q 2022)
Živočišná výroba
(1. Q 2022)
Cestovní ruch
(1. Q 2022)

16 PO

Indexy cen výrobců
(4/2022)

24 ÚT

Konjunkturální
průzkumy
(5/2022)

31 ÚT

Tvorba a užití HDP
(1. Q 2022)

Divoký rok pro českou ekonomiku

Česká ekonomika se loni zotavovala z náhlého a hlubokého propadu v roce 2020 a zároveň čelila novým překážkám a výzvám souvisejícím s narušením globálních dodavatelských řetězců.

KAROLÍNA ZÁBAJKOVÁ
analytička ČSÚ

Hrubý domácí produkt v roce 2021 vzrostl o 3,3%. Za celkovým číslem se ale skrývá velmi dynamický vývoj v průběhu celého roku. Meziročně totiž hrubý domácí produkt nejprve v prvním čtvrtletí klesl o 0,3%, následně i vlivem nízké základny druhého čtvrtletí 2020 vzrostl o 8,7% a ve třetím čtvrtletí meziroční přírůstek zmírnil na 3,5%. Ve čtvrtém čtvrtletí se HDP meziročně zvýšil o 3,6%. Navzdory růstu se ale zatím nepodařilo zacelit výpadek HDP, ke kterému došlo v roce 2020, a česká ekonomika stále reálně zaostávala za úrovní roku 2019.

DOMÁCÍ POPTÁVKA POSILOVALA

Za celý rok 2021 k růstu HDP nejvíce přispívala tvorba hrubého kapitálu, zejména navýšení zásob. Především výrobci totiž čelili problémům s narušením dodávek součástek, a tak jejich nedokončená produkce mířila hlavně ve druhé polovině roku do zásob. Nejistota podniků ohledně budoucího vývoje situace ale oslabovala dynamiku samotných investic.

Výrazně pozitivně loni působila na růst HDP také domácí spotřeba. Na výdaje domácností totiž velmi dlouho dopadaly restriktce – maloobchod a služby byly s výjimkou prosince 2020 v nějaké formě omezeny od 22. října 2020 až do 10. května 2021. Již od druhého čtvrtletí ale mohly domácnosti realizovat svůj nákupní apetit, který byl podpořen i velkým objemem úspor naakumulovaných v předchozím roce a také dlouho odkládanými nákupy. Meziročnímu nárůstu pomohla rovněž slabá základna roku 2020.

Zahraniční poptávka byla v loňském roce problematickým článkem vývoje české ekonomiky. Přispívala sice k výraznému meziročnímu přírůstku HDP

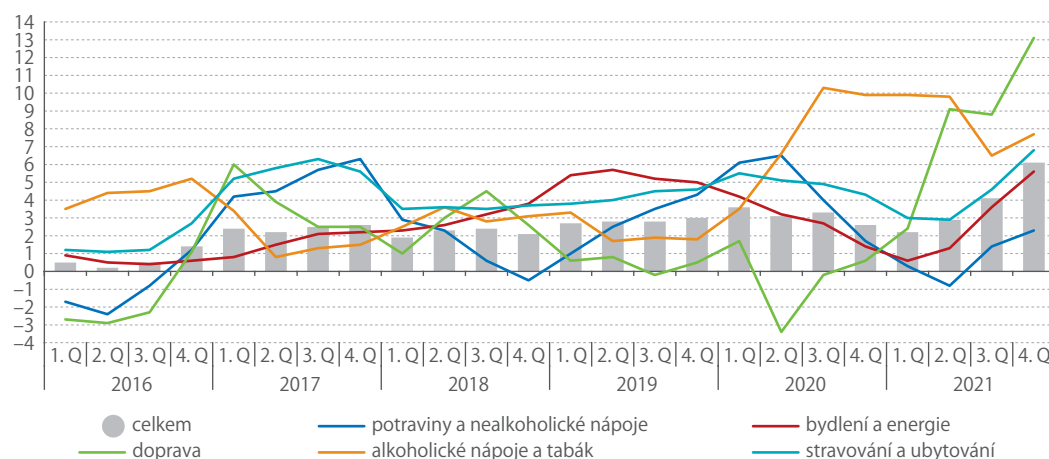
ve druhém čtvrtletí, následně ale ekonomický růst silně tlumila. Na straně vývozu se prohlubovaly problémy s dodávkami v průmyslu, což negativně ovlivňovalo především export motorových vozidel, zároveň také výrazně reálně stoupl dovoz, který stimulovala rostoucí domácí poptávka. To zhoršovalo výslednou bilanci zahraničního obchodu a HDP.

PROBLÉMY V PRŮMYSLU

Zatímco v první polovině roku ještě byla v platnosti omezení, která brzdila růst v obchodu a ve službách, po jejich ukončení se naopak začalo silně projevovat narušení chodu globální ekonomiky, jehož výsledkem byl kromě nedostatku některých součástek i prudký růst cen. To se podepsalo rovněž na vývoji hrubé přidané hodnoty, která loni vzrostla o 3,0%. Tento přírůstek, podobně jako v případě HDP, nestačil na kompenzaci propadu z roku 2020 a reálně HPH celkově zaostávala za úrovní roku 2019. Z jednotlivých odvětví se nad úroveň roku 2019 dostaly jen zemědělství, lesnictví a rybářství, informační a komunikační činnosti, peněžnictví a pojišťovnictví a odvětví s převahou vládního sektoru (veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče).

Odvětví služeb se ještě v prvním čtvrtletí 2021 meziročně propadalo, protože některé obory byly nadále omezovány protipandemickými restrikcemi, ale od druhého čtvrtletí už služby k meziročnímu růstu hrubé přidané hodnoty přispívaly. Při podzimním zhoršení epidemické situace se pak neopakovala tak přísná omezení jako v roce 2020, což službám umožnilo pokračovat v růstu.

MEZIROČNÍ RŮST CEN VE VYBRANÝCH ODDÍLECH SPOTŘEBITELSKÉHO KOŠE (%)

Zdroj: ČSÚ

Oproti roku 2020 se hrubá přidaná hodnota snížila jen v ostatních činnostech. Ty byly silně zasaženy vládními restrikcemi, protože jsou v nich zahrnuty například služby osobní péče. Podobně zasažené uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství dosáhlo oproti roku 2020 alespoň mírného růstu. Vyšší byla loni hrubá přidaná hodnota i v odvětvích s převahou vládního sektoru, v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech a v činnostech v oblasti nemovitostí. Velmi dobře se dařilo peněžnictví a pojišťovnictví a informačním a komunikačním činnostem.

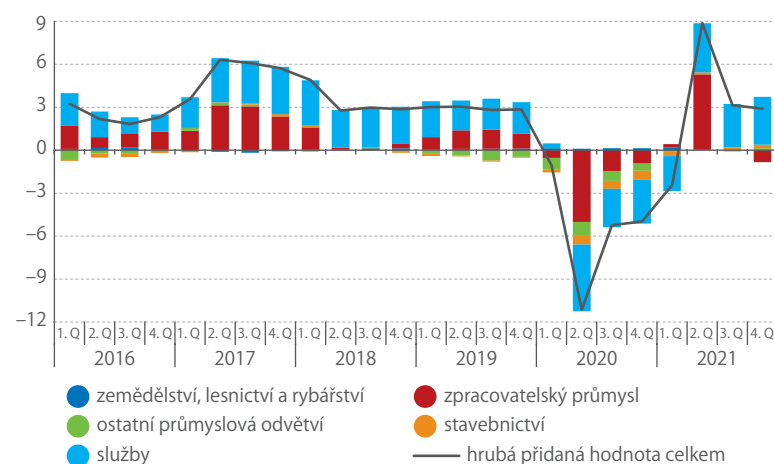
Průmyslová odvětví se po šokovém propadu, k němuž došlo ve druhém čtvrtletí 2020, postupně zotavovala a především vývoj na konci roku 2020 přinášel naději na rychlé zacelení předchozích ztrát. Od počátku loňského roku ale začaly být citelné problémy s nedostatkem některých komponent v automobilovém průmyslu, které postupně sílily a vyvrcholily prodloužením pravidelných letních odstávek v domácích automobilkách. Ačkoli ke konci roku došlo k částečnému zmírnění těchto potíží, výrobě motorových vozidel situace zasadila velkou ránu.

Automobilový průmysl má v české ekonomice velkou váhu, takže jeho zbrzdění celkový výkon ekonomiky silně poznamenalo. Zbytku průmyslu se ale dařilo. Rostla produkce v kovovýrobě, v hutnictví, ve strojírenství, ale i v některých odvětvích částečně navázaných na výrobu motorových vozidel, jako jsou gumárenství a plastikářství nebo výroba elektrických zařízení. Výrazný byl také růst chemického průmyslu nebo výroby stavebních hmot. Celkově loni hrubá přidaná hodnota ve zpracovatelském průmyslu vzrostla o 4,5 %. Reálně se ale ani tak nepodařilo dosáhnout úrovně roku 2019.

PRUDCE ROSTOUCÍ CENY

Aktuální téma, tedy rekordní nárůst cen v celé ekonomice, se v loňském roce postupně dostávalo do popředí. Zastavení globální ekonomiky na jaře 2020 a následný rozjezd a zvýšená poptávka totiž vedly k problémům na mnoha místech ve výrobních a logistických řetězcích. Podobně se také rozkolísala

PŘÍSPĚVKY ODVĚTVÍ K MEZIROČNÍMU RŮSTU HPH (růst v %, příspěvky v p. b.)

Zdroj: ČSÚ

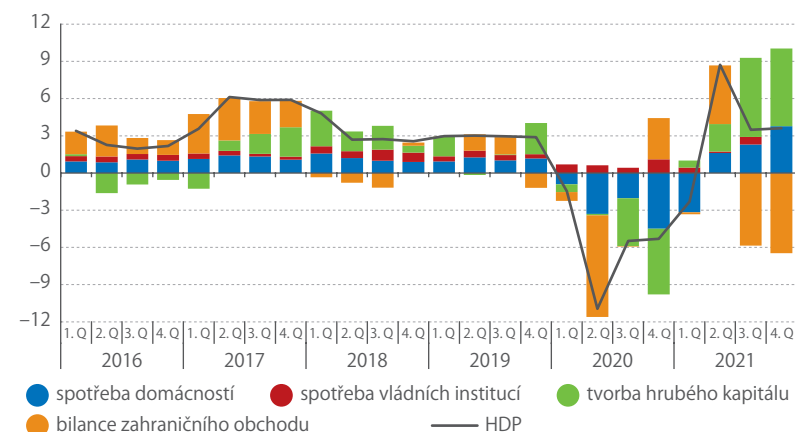
se surovinami, které začaly prudce zdražovat (ropa, zemní plyn, kovy, dřevo, papír atd.). Ještě na počátku roku meziroční přírůstek spotřebitelských cen zpomaloval (v prvním čtvrtletí to byla 2,2 %), ale v následujících kvartálech dynamika růstu cen svižně posilovala až na 6,1 % ve čtvrtém čtvrtletí.

Index spotřebitelských cen se celkově oproti roku 2020 zvýšil o 3,8 %. To byl nejvyšší přírůstek od roku 2008. Nejvíce k němu přispěl vývoj cen dopravy, alkoholických nápojů a tabáku a bydlení, vody, energií a paliv (dále bydlení a energie). Vyšší ale byly ceny v téměř všech oddílech spotřebního koše s výjimkou cen pošt a telekomunikací. Zejména ve druhém pololetí se do cenového růstu výrazněji než obvykle promítal vývoj cen odívání a obuvi nebo bytového vybavení a zařízení, což byly položky ovlivněné protiepidemickými opatřeními v maloobchodě a zároveň narušením mezinárodních dodavatelských řetězců. Zrychloval i růst cen některých služeb.

Ceny bydlení a energií se v roce 2021 zvýšily o 2,8 %. Nejvýrazněji vzrostly položky imputovaného nájemného (vyjadřuje náklady vlastnického bydlení), cen běžné údržby a drobných oprav a ostatních služeb souvisejících s bydlením. Naproti tomu ceny elektřiny, plynu a paliv loni klesly. Ve druhé polovině roku sice ceny elektřiny na světových trzích prudce vyskočily, ale dočasné prominutí DPH u energií, ke kterému u nás došlo v závěru roku, tento nárůst ve spotřebním koši dočasně utlumilo.

Ceny dopravy se v roce 2021 celkově zvýšily o 8,4 % a nejvíce k tomu přispěl silný nárůst nákladů na provoz osobních dopravních prostředků, který odrážel prudké zvýšení cen ropy. Velmi výrazně ale dál rostly také ceny automobilů, motocyklů a jízdních kol. To se děje už od roku 2020, kdy došlo k dočasnému pozastavení zahraničního obchodu a průmyslu a specificky v českém případě také k oslabení měnového kurzu, což zdražilo dovoz. Také loňské problémy s nedostatkem součástek v automobilovém průmyslu a narušení globální logistiky způsobovaly další zdražování dopravních prostředků.

MEZIROČNÍ RŮST HDP A PŘÍSPĚVKY JEDNOTLIVÝCH SLOŽEK (růst v %, příspěvky v p. b.)

Zdroj: ČSÚ

Naše informace slouží všem

Důležitou součástí práce ČSÚ je poskytování informačních, konzultačních a poradenských služeb.

JAN HONNER
odbor informačních služeb

Český statistický úřad poskytuje informační služby podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, především prostřednictvím oddělení informačních služeb. Jejich pracovníci zprostředkují každoročně více než deset tisíc kontaktů s klienty, kteří od ČSÚ žádají nějaké informace.

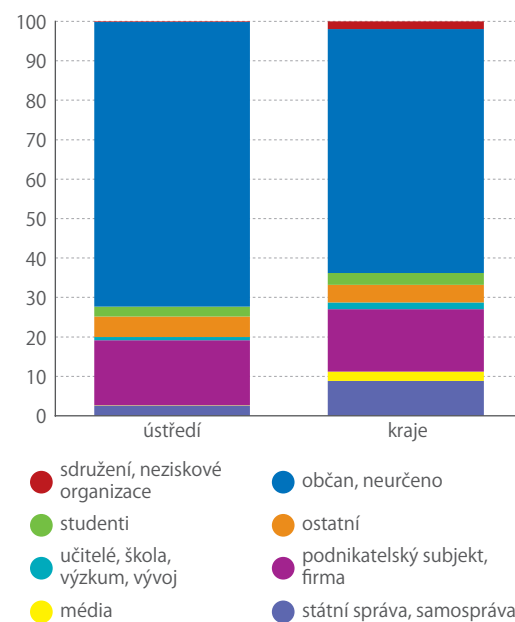
NÁRŮST KVŮLI SČÍTÁNÍ

V průběhu roku 2021 zaměstnanci útvarů informačních služeb v ústředí a na krajských správách vyřídili celkem 16 378 požadavků zákazníků v různé úrovni složitosti. Jako jednoduché bylo označeno 42 % dotazů, 56 % zakázek bylo vyhodnoceno jako středně náročné a 2 % jako složité. Pracovišti informačních služeb v ústředí ČSÚ bylo adresováno 56 % dotazů, 44 % obdržela krajská pracoviště. Celkem bylo vyřízeno o 4 659, tedy o 39,8 % zakázek více než v předchozím roce.

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že počet dotazů se postupně snižuje s výjimkami v termínech, kdy probíhalo sčítání lidu. Na plynule klesající křivce se tak objevují vzestupy v letech 2011 a 2021. Kromě dotazů na sčítání ovlivnily loňské navýšení rovněž dotazy související s volbami do Poslanecké sněmovny a Senátu a dotazy na počty zemřelých vyvolané pandemií covidu-19. Vzhledem k velkému zvýšení zájmu o statistiku zemřelých začal ČSÚ nově zveřejňovat na webu počty zemřelých v týdenní periodicitě.

Žebříčku témat loni vévodilo sčítání lidu, domů a bytů, na které bylo zaměřeno 43,7 % z celkového počtu dotazů, k registru ekonomických subjektů se pojilo 15,0 %, se statistikou obyvatelstva, do níž spadají i již zmíněné počty zemřelých, souviselo 12,7 % dotazů a výsledky statistiky cen byly předmětem 10,3 % dotazů.

STRUKTURA ZÁKAZNÍKŮ (% z celkového počtu požadavků, 2021)

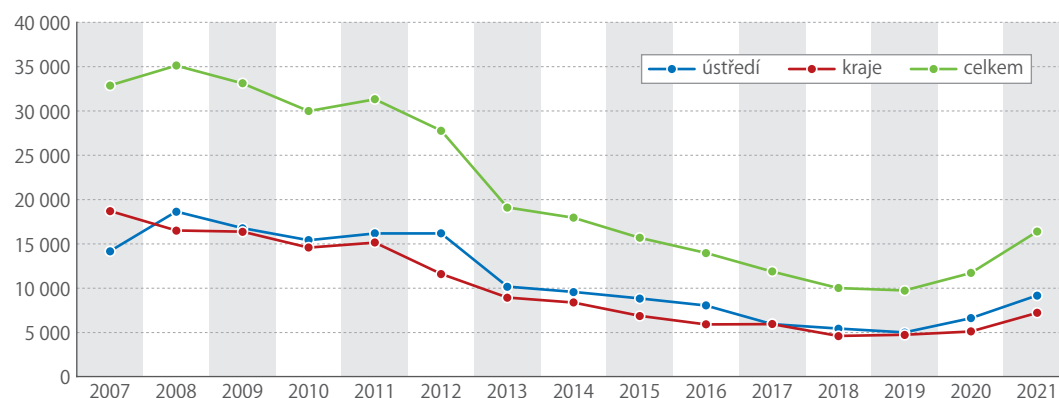

Zdroj: ČSÚ

ODPOVÍDÁME BEZ PRODLENÍ

Postupný dlouhodobý pokles počtu dotazů souvisí se skutečností, že ČSÚ zveřejňuje stále více údajů ve formě otevřených dat, která je možné získat zdarma na webových stránkách. Zájemci tak nemusejí kontaktovat oddělení informačních služeb, ale potřebné informace si stahují sami. Významně tak klesla potřeba např. po potvrzení o inflaci, které je od roku 2019 dostupné včetně elektronického podpisu dokládajícího správnost, a snižují se i počty žádostí vztahujících se k průměrné mzdě, počtu obyvatel

CELKOVÝ POČET DOTAZŮ

Zdroj: ČSÚ

a dalším tématům, k nimž jsou data volně dostupná na webu ČSÚ.

Přestože se klienti obražejí na pracovníky informačních služeb spíše s náročnějšími dotazy, které neumějí zodpovědět sami s pomocí dat publikovaných na internetu, podařilo se v loňském roce ještě ve stejný nebo následující den vyřídit 91 % požadavků. Statisticky zcela nevýznamný (0,2%) byl podíl zakázek, k jejichž vyřízení bylo potřeba více než 30 dní. Jednalo se výhradně o komplikované požadavky, jejichž obsah byl konzultován (často i opakovaně) se zákazníkem.

V roce 2021 se oproti předchozím letům vzhledem k epidemické situaci zvýšil podíl telefonických dotazů, naopak ubyly osobní návštěvy uživatelů. Dotazy prostřednictvím telefonu činily 46 % ze všech kontaktů, e-mailem své požadavky poslalo 34 % zákazníků. Osobní návštěvu zvolilo 9 % klientů krajských správ, ale jenom 0,6 % klientů v ústředí. Do datové schránky bylo zasláno 1,2 % dotazů a poštou 1,1 %.

Nejčastěji se zákazníci rekrutují z řad široké veřejnosti – běžných občanů. Jejich podíl v loňském roce oproti letům předchozím v souvislosti se sčítáním narostl. Druhou nejsilnější skupinou jsou podnikatelé a zástupci firem a na krajských správách patří mezi významné klienty také představitelé samospráv a regionálních pracovišť orgánů státní správy, vyšší zastoupení zde mají rovněž spolky, sdružení nebo neziskové organizace.

Oddělení informačních služeb vyřizuje i dotazy ze zahraničí nebo zajišťuje informace z jiných zemí prostřednictvím Evropské podpory statistických dat ESDS (European Statistical Data Support). V roce 2021 pracovníci tohoto oddělení vyplnili 149 dotazníků z mezinárodních institucí a zodpověděli 102 dotazů na evropská data v rámci ESDS.

ZAVÁDÍME NOVÉ TECHNOLOGIE

Loni byla pro účely SLDB zprovozněna webová aplikace chatbot, která pomáhala při zodpovídání dotazů veřejnosti. Po skončení terénní fáze sčítání začaly práce na úpravách chatbota tak, aby mohl být využit i pro komunikaci s klienty a partnery ČSÚ a usnadnit jim vyhledávání výsledků statistických zjišťování nebo vyplňování statistických výkazů. V průběhu sčítání od 27. března do 11. května vyřídil chatbot zhruba 510 tisíc dotazů, v průměru tedy 11 tisíc denně. Pouze na 3,6 % z nich nedokázal najít odpověď. K nasazení chatbota pro ostatní agendy ČSÚ došlo na přelomu let 2021 a 2022, hodnocení jeho výkonů proto bude možné až s delším časovým odstupem.

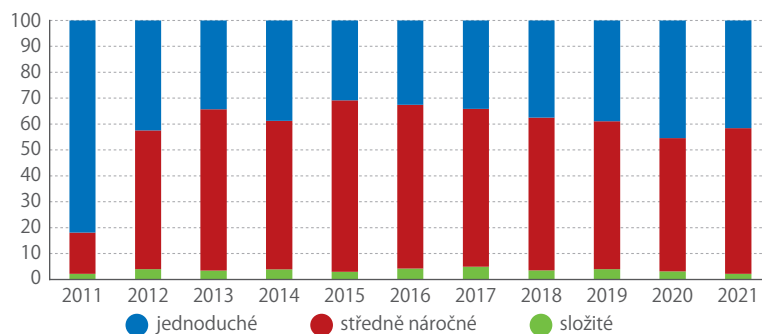
Oddělení informačních služeb se rovněž významně podílelo na přípravě mobilní aplikace ČSÚ, která byla

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ČINNOSTI ÚSTŘEDNÍ STATISTICKÉ KNIHOVNY

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet návštěvníků	1 045	1 006	720	732	172	287
Počet výpůjček	5 549	4 803	2 382	2 168	361	614
Přírůstky knižního fondu	1 951	1 797	1 149	1 423	242	274

Zdroj: ČSÚ

SLOŽITOST ZAKÁZEK (% z celkového počtu požadavků)

Zdroj: ČSÚ

4,2 mil.

stránek si
prohlédli uživatelé
v otevřené
databázi ČSÚ
v roce 2021.

uvedena do ostrého provozu a poskytnuta uživatelům v lednu 2022. V aplikaci se zobrazují aktuální údaje z různých statistik, aktuality z webu ČSÚ a vybrané články z časopisu Statistika & My. Pro zájemce o podrobnější informace jsou k dispozici odkazy do Veřejné databáze ČSÚ.

Stále větší část dat zveřejňujeme v otevřeném formátu, v roce 2021 bylo vygenerováno 236 nových datových sad, které jsou zapsány v Národním katalogu otevřených dat.

Webová aplikace Porovnání krajů uživatelům umožňuje zobrazit vývoj vybraných ukazatelů v časové řadě od roku 2000 prostřednictvím dynamických grafů nebo map. Ukazatele je v ní možné různě kombinovat a jejich zobrazení upravovat podle vlastních potřeb. Značný zájem vyvolaly také interaktivní grafy o vývoji počtu zemřelých podle věkových skupin a krajů, které byly aktualizovány každý týden.

STATISTICKÁ DATA PRO ŠIROKOU VEŘEJNOST

ČSÚ věnuje značnou pozornost přiblížení statistických informací veřejnosti. Hlavním a dlouhodobě nejvýznamnějším veřejně přístupným zdrojem statistických údajů je Veřejná databáze na webu ČSÚ. V ní bylo v roce 2021 zaznamenáno více než 950 tisíc návštěv a uživatelé si prohlédli 4,2 milionu stránek. Počet exportů dat překročil 100 tisíc. Z databáze bylo v roce 2021 vygenerováno 236 nových sad se statistickými údaji v otevřeném formátu a vloženo do ní bylo více než 20 milionů nových údajů.

V roce 2021 bylo připraveno nové vydání publikace Česko v číslech, která obsahuje nejdůležitější údaje (většinou v časových řadách od roku 1993) ve formě přehledných infografik.

Dalším důležitým informačním zdrojem spravovaným ČSÚ je Ústřední statistická knihovna, která sídlí v centrální budově úřadu v Praze. Přestože služby knihovny pro veřejnost byly v průběhu roku 2021 z důvodu opatření proti šíření nemoci covid-19 omezeny, navštívilo ji 287 uživatelů, kteří si vypůjčili 614 publikací. K 31. 12. 2021 bylo v jejím fondu zpracováno a uloženo 58 642 svazků v celkové hodnotě cca 27,7 mil. Kč. Do knižního fondu přibýlo 274 nových publikací.

V Katalogu produktů ČSÚ na rok 2021 bylo v době jeho schválení zahrnuto celkem 317 produktů, v průběhu roku pak bylo doplněno dalších 12 produktů.

Poskytujeme nejvčasnější a současně nejdetailnější informace o podnicích

Pokračujeme v rozhovoru s ředitelem odboru koordinace podnikových statistik a konjunkturálních průzkumů ČSÚ Jurajem Lojkou, jehož první část byla zveřejněna v březnovém vydání Statistiky & My.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Můžete čtenářům přiblížit obsah zjišťování, jak jsou české firmy zapojeny do globálních hodnotových řetězců?

Odpověď na tuto otázku bych začal tím, že se pokusím vysvětlit pojem globální hodnotové řetězce. Přestože tento pojem je poměrně neznámý, reprezentuje fenomén, který nás v současné době doprovází doslova na každém kroku. Pro většinu z nás není žádným překvapením zjištění, že např. nově pořízená pračka byla vyrobena v Číně. Dokonce pokud by si někdo dal tu práci a zjistil, kde bylo vyrobeno veškeré spotřební zboží, které běžně využívá, mohl by nabýt dojmu, že se všechno vyrábí v Asii. Země původu nám nicméně dává pouze informaci o tom, kde bylo zboží zkompletováno, neříká nám nic o výrobním procesu. Ve skutečnosti je většina spotřebního zboží, které dnes kupujeme a spotřebováváme, sestavena z komponent vyráběných v různých částech světa. Jednotliví výrobci přidávají konkrétnímu výrobku větší či menší část konečné přidané hodnoty a při tom vytvářejí jakýsi pomyslný dodavatelsko-odběratelský řetězec, pro který se vžil název globální hodnotový řetězec nebo také GVC (z anglického Global Value Chain). Jako příklad se v dané souvislosti často uvádí společnost Apple, jejíž výrobky se z velké části kompletují v Asii, ale daleko největší podíl celkové přidané hodnoty, potažmo zisku z prodeje telefonů a počítačů, končí ve Spojených státech, kde vznikl koncept, design, podstatná část technologií a odkud je řízen marketing prodeje této věhlasné značky.

V souvislosti s GVC se mluví také o fragmentaci výroby. Ta umožňuje jednotlivým výrobcům nebo i státům specializaci na určité oblasti, v nichž mají komparativní výhodu. Z pohledu jednotlivých států je pak samozřejmě důležité vědět, jaký podíl přidané hodnoty zůstane nakonec v jejich ekonomikách. A všichni se snaží, aby se tento podíl v čase zvyšoval. Na makroúrovni již existují statistiky, které dokážou podat modelové informace o tom, kde končí jaká část globální přidané hodnoty, ale na mikroúrovni, tedy na úrovni jednotlivých firem, toho zatím o GVC až tak moc nevíme. Svědčí o tom třeba nedávná kauza nedostatku čipů, která dokládá komplexnost a nepředvídatelnost vazeb uvnitř různých GVC. Na tento deficit evropské statistiky již řadu let poukazují někteří významní uživatelé, což

přimělo Eurostat k tomu, aby do nového nařízení o evropských podnikových statistikách zahrnul i zjišťování o globálních hodnotových řetězcích a outsourcingu.

Jaké informace přináší konjunkturální průzkumy?

Jak jsem již zmiňoval, konjunkturální průzkumy jsou nejvčasnější statistikou publikovanou ČSÚ. Výsledky máme k dispozici ještě před koncem měsíce, ve kterém se zjišťování provádí. To umožňuje poměrně jednoduchá, ale propracovaná metodika. Je založena na tom, že respondenti na položené otázky odpovídají výběrem ze škály nejčastěji tří možných odpovědí. Průmyslových podniků se třeba ptáme, zda očekávají, že se jejich výrobní činnost v nadcházejících třech měsících zvýší, nezmění, nebo sníží. Dotazy zodpovídají většinou manažeři od střední úrovně výš, takže i když se jedná o odhad, je založený na dobré znalosti situace v dané firmě. Koncept průzkumů nám navíc umožňuje ptát se na věci, které standardními statistikami nelze zjistit nebo by to bylo hodně obtížné. Zjišťujeme například, jaké bariéry brání růstu produkce, jaké je procento využití výrobních kapacit nebo na kolik měsíců dopředu mají firmy nasmlouvanou výrobu. Samozřejmě cenou za mimořádnou včasnost a flexibilitu konjunkturálních průzkumů je jejich nižší přesnost, proto se o nich někdy mluví jako o zdroji tzv. měkkých dat. Přes to všechno mají konjunkturální průzkumy velice široké využití. Jsou významným zdrojem dat pro ekonometrické modelování, využívají se například pro odhad vývoje hrubé přidané hodnoty, HDP nebo výdajů na konečnou spotřebu domácností. Pracují s nimi banky, ministerstva a další instituce.

Kontrolujete nějak, zda firmy vyplňují údaje ve výkazech správně?

Samozřejmě, společně s kolegy z krajských správ a věcně příslušných odborů, kterým bych tímto rád poděkoval za výbornou spolupráci, věnujeme validaci vykázaných dat poměrně hodně času. Ověřování je několikastupňové. Začíná již tím, že výkazy, které jsou vesměs vyplňovány elektronicky, mají v sobě zabudované různé typy kontrolních vazeb. To, co nebylo možné zkontrolovat tímto způsobem, dále prověřují kolegové na krajských správách. Detailnější

Cenou za mimořádnou včasnost a flexibilitu konjunkturálních průzkumů je jejich nižší přesnost.

Ing. Juraj Lojka

analýzy dat a metodicky komplikovanější záležitosti řeší kolegové z věcně příslušných odborů. Do analýz je samozřejmě zapojen i náš odbor, mimo jiné v případech, kdy je nutné k nějaké otázce zaujmout metodické stanovisko nebo konzultovat konkrétní metodickou záležitost s externími poradci pro oblast účetnictví či s dalšími útvary ČSÚ.

Mohou firmy účast ve statistickém šetření odmítnout?

Povinnost poskytnout Českému statistickému úřadu zjišťované informace je dána zákonem, za její nesplnění hrozí sankce až 100 tisíc korun. Pokud tedy někomu vznikne zpravodajská povinnost, neměl by to brát na lehkou váhu. Chápu, že pro firmy je vyplňování statistických výkazů jenom další z řady povinností, ze kterých jim neplyne žádný přímý užitek, na druhé straně je ale potřebné si uvědomit, že stát potřebuje pro to, aby mohl realizovat racionální hospodářskou politiku založenou na objektivních faktech, spolehlivá a mezinárodně srovnatelná data. Dobře fungující stát pak vytváří lepší prostředí pro řadu našich respondentů. V této souvislosti musím konstatovat, že velká většina respondentů to chápe a máme s nimi velice dobrou spolupráci.

Jaké hlavní úkoly čekají na váš odbor v letošním roce?

Od roku 2021 platí nové nařízení o evropských podnikových statistikách, z něhož pro nás vyplývá řada metodických a technologických změn. Ty se týkají zjišťovaných údajů za rok 2021, takže nejvíc práce na jejich implementaci nás čeká právě letos. Bude to poměrně náročný úkol.

Druhý úkol, který uvedu, se týká již zmíněné redukce rozsahu výkazu P5-01 od letošního roku (viz 1. část rozhovoru, S&M č. 3/2022 – pozn. red.). Úpravou výkazu pro nás práce v dané souvislosti zdaleka nekončí. Kolegové z odboru metodiky realizace statistických zpracování, kterým také musím poděkovat za výbornou spolupráci, připravili nové programové vybavení pro zpracování vstupních dat ze všech využívaných zdrojů včetně aktualizace aplikovaných dpočtových metod. Programové úpravy byly rozsáhlé a nás čeká jejich testování a ladění, což bude také velice náročné.

Zaujala vás v poslední době nějaká statistická data z ČSÚ?

Nemůžu nezmínit vývoj spotřebitelských cen. Jejich růst se v průběhu minulého roku očekával, ale to, čeho jsme svědky v současné době, čekal jenom málokdo. Navíc inflace je zajímavá i z pohledu našich dat, protože realitu do jisté míry formují očekávání a data konjunkturálních průzkumů již několik měsíců indikují, že rekordní počet spotřebitelů očekává další růst cen.

Vystudoval Fakultu provozu a ekonomiky dopravy a spojů Žilinské univerzity. Po ukončení studia začal pracovat v ČSÚ v tehdejší oddělení statistiky dopravy a spojů. V roce 2008 se stal ředitelem odboru koordinace podnikových statistik, od roku 2012 byla agenda odboru rozšířena o konjunkturální průzkumy. V letech 2003 a 2004 absolvoval stáž v Dánském statistickém úřadě, je členem pracovní skupiny Eurostatu ke krátkodobým podnikovým statistikám a nepřímo se podílí na činnosti pracovních skupin ke strukturální podnikové statistice a statistice zahraničních afilací.

Foto: Tereza Koutecká

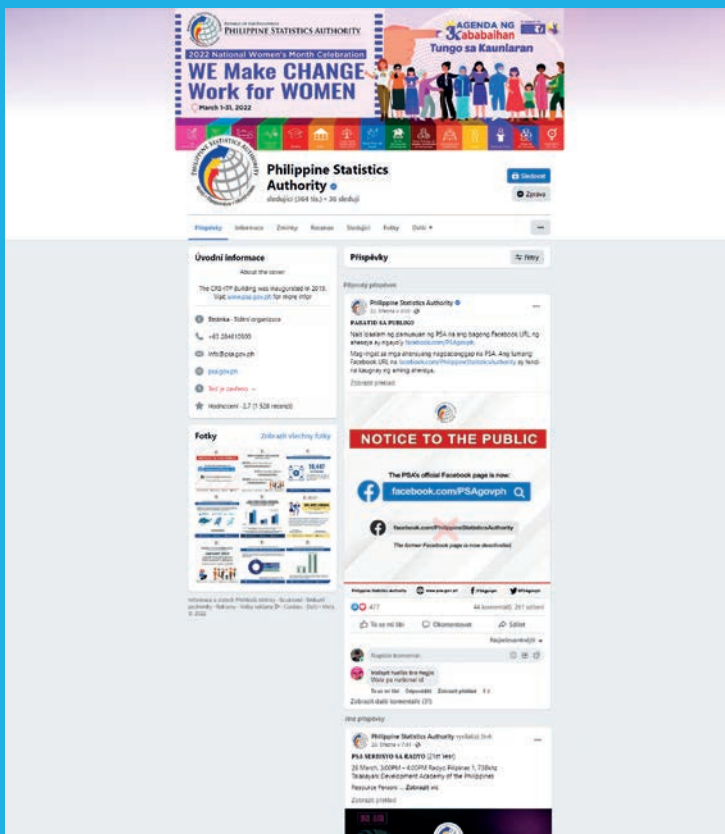

FACEBOOK: PHILIPPINE STATISTICS AUTHORITY

Facebookový profil filipínského statistického úřadu je vedený ve filipínštině a v angličtině. Ostatně angličtina je v tomto ostrovním státě oficiálním úředním jazykem.

I když si s filipínštinou většina z nás asi neporadí, pořád zůstává k prohlížení spousta grafů a infografik, kterým lze docela dobře porozumět přesto, že u nich zrovna chybí anglická verze. Správce profilu se dlouhodobě snaží nezveřejňovat pouze nahodilě aktuální údaje podle toho, jak jsou zpracovávány, ale pro příspěvky zachovává jistou návaznost. Např. posty v měsíci březnu byly často zaměřeny na gender a nesly se v duchu ocenění významu role žen ve společnosti. Mezinárodní den žen tedy nebyl prezentován jako jednorázová izolovaná událost. Kromě ženské otázky nabízí facebookový profil statistického úřadu Filipín řadu dalších zajímavých témat a příběhů čísel z druhé strany zeměkoule.

bit.ly/3MYXRkX

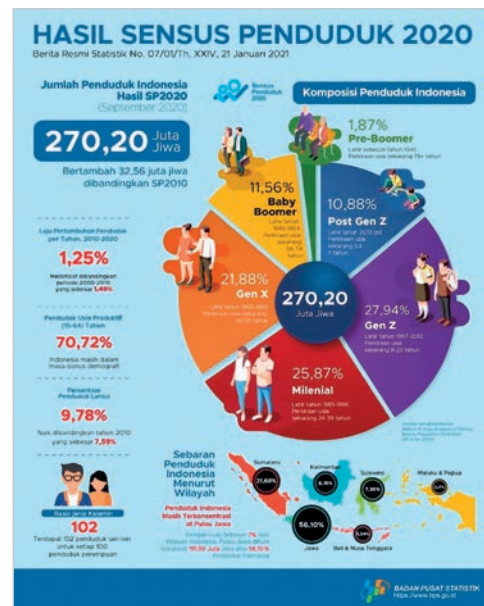

VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL INDONÉSIE

Indonéské sčítání lidu, které se konalo v roce 2020, již přineslo první výsledky. V září 2020 žilo v Indonésii 270,2 milionu obyvatel a na jeden kilometr čtvereční připadalo 141 osob.

V letech 2010–2020 bylo průměrné tempo růstu indonéské populace 1,25% ročně. I nadále v důsledku snižování porodnosti pokračoval pokles zastoupení dětské složky populace. Na druhé straně se podíl osob v produktivním věku 15–64 let zvýšil z 53% v roce 1971 na 71% v roce 2020. Zastoupení osob 65letých a starších vzrostlo ve stejném období z 2% na 6%. Nárůst podílu starších věkových skupin v populaci lze interpretovat jako výsledek zlepšení veřejného zdraví, vyšší kvality výživy a zlepšeného životního stylu, uvádějí tamní statistici.

bit.ly/36dKhcG

JAK SE ŽIJE V IZRAELI

Za zprůměrovanými čísly jsou životy konkrétních lidí. V Izraeli šlo na konci roku 2020 o životy 9 289 800 osob.

Chlapci narození v Izraeli v roce 2020 měli před sebou průměrně 80,7 roku života, dívky čekal v průměru život ještě o 4,1 roku delší. Mezi dospělými staršími 21 let bylo 16,4 % kuřáků. Dvě třetiny domácností (66,5 %) bydlelo na koci roku 2020 ve vlastním. Publikace Izrael v číslech však nezapomíná ani na ekonomické, environmentální, správní či samosprávné a mnohé další charakteristiky.

bit.ly/3ijlx4g

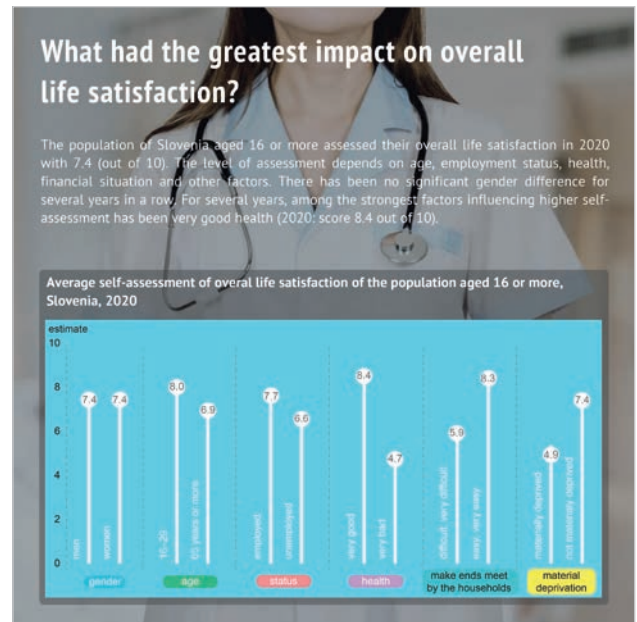
2 POPULATION	
The population of Israel is constantly growing, and its demographic characteristics are changing. Data on the population are necessary, in order for government institutions to provide appropriate long-term and short-term responses to the needs of the population, including urban planning and formulation of social and economic policies.	
The data relate to the demographic characteristics of the population of Israel: population growth and its causes, the geographic distribution of the population and population density, immigration to Israel and international migration. In addition, data are presented on the structure of households and families, as well as on the main components of change in the family fertility, marriage, divorce.	
The data are based on the last Population and Housing Census (PHC), as well as on the reports of residents, as recorded in the Population Register after the Census, births, deaths, immigration, address changes, marriages, divorces, etc.	
Population of Israel Total population 9,289,800 (Jan. and Oct. 2021) 78.9% Jews 21.1% Arabs Annual population growth rate 1.6% (compared with 1.1% in 2019)	Immigration to Israel and International Migration Immigrants since the establishment of the state 3.3 million Immigrants in 2020 15,900 (compared with 15,100 in 2019) Migration of Israelis abroad (2019) Departures from Israel 15,500 Returned to Israel 8,000 Work permit holders Total abroad 76,000 (compared with 60,000 in 2019) Employed 22,300 Unemployed 53,700
Family Marriage and divorce (2019) Couples who married 48,056 Couples who divorced 15,992 Live births and fertility Live newborns 177,267 Total fertility rate (average number of children per woman) 2.90 Terminations of pregnancy Applications for consent for termination of pregnancy 16,492 Rate of applications per 1000 women aged 15-49 7.7	Households and Families Households 2,710,700 Average number of persons per household 3.25 Nuclear families 2,167,500

ŠTĚSTÍ MÁ SVŮJ MEZINÁRODNÍ DEN

Šťěstí, to není pouze neurčitá „muška jenom zlatá“, slovníští statistici se pokusili jej pomocí různých indikátorů změřit.

Při příležitosti Mezinárodního dne štěstí, který Valné shromáždění Organizace spojených národů stanovilo na 20. března, publikoval slovenský statistický úřad zajímavé výsledky.

Obyvatelé Slovinska ve věku 16 a více let ohodnotili svou celkovou životní spokojenost v roce 2020 koeficientem 7,4 z 10. Úroveň spokojenosti závisela na věku, postavení v zaměstnání, zdravotním stavu, finanční situaci a dalších faktorech. Již několik let po sobě neexistuje žádný významný rozdíl v počtech spokojenosti a štěstí mezi muži a ženami. Mezi nejsilnější faktory ovlivňující úroveň spokojenosti

se životem dlouhodobě patří velmi dobrý zdravotní stav – pro Slovincy, kteří se cítili zdraví, vycházel v roce 2020

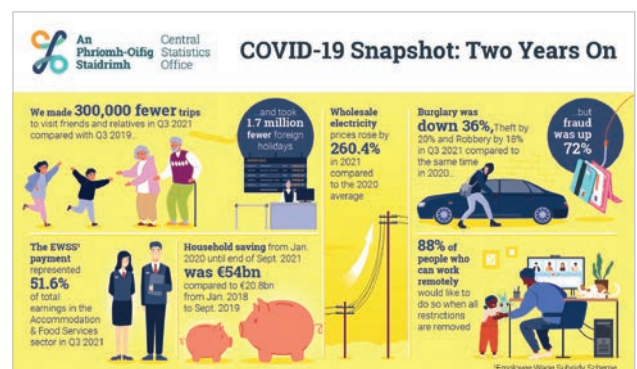
koeficient životní spokojenosti 8,4 z 10.

bit.ly/3u5uZ15

DVA ROKY S COVIDEM

Také v Irsku ovlivnil covid-19 všechny aspekty života a dominový efekt se projevuje i po dvou letech, jak dokládají různé statistické charakteristiky.

Výrazné omezení osobního a rodinného života se projevilo ve snížení počtu cest za přáteli a příbuznými. Ve třetím čtvrtletí 2021 uskutečnili Irové o 300 tisíc cest za přáteli a příbuznými méně než ve stejném období roku 2019. Na druhé straně s tím, jak byli lidé stále více doma, klesl počet vloupání o 36 %, krádeží o 20 % a loupeží o 18 %.

Asi 88 % lidí, kteří mohli pracovat na dálku, by chtěli takto pracovat i po ukončení všech pandemických opatření. Téměř tři čtvrtiny těch, kteří pracovali na dálku, se

domnívaly, že mají více času, a mohou tak dělat věci, na které před pandemií nikdy neměli čas.

bit.ly/3DjswVz

První republika: zlatý věk odborů

V roce 1926 bylo v Československu 1,7 milionu zaměstnanců členy odborů. Vlastní odbory měli například holiči, číšníci, státní úředníci, profesionální fotbalisté, ale i zaměstnanci Státního úřadu statistického.

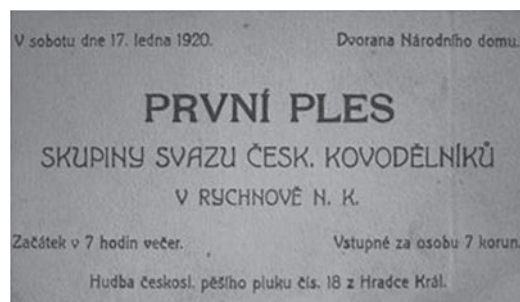
PAVEL HORTIG
oddělení
marketingu a PR

Jedním z důležitých cílů nové Československé republiky bylo zlepšení sociální situace dělníků a ostatních skupin zaměstnanců. V roce 1918 byl schválen zákon o osmihodinové pracovní době. Od roku 1925 měli všichni zaměstnanci s výjimkou zemědělců a dělníků na sezonních pracích nárok na placenou dovolenou. Počet dnů volna závisel na délce pracovního poměru a pohyboval se mezi šesti až osmi ročně. Státní zaměstnanci měli volna řádově více než dělníci, placenou dovolenou mohli čerpat po dobu dvou až šesti týdnů. Československo převzalo rovněž rakousko-uherský sociální systém, tedy systém nemocenského a úrazového pojištění. V roce 1918 byla zavedena také podpora v nezaměstnanosti, na kterou měli nárok všichni nemocensky pojištění. Většina těchto vymožeností byla zavedena zásluhou zaměstnaneckých odborů.

PESTRÝ I ROZTRŽIŠTĚNÝ SVĚT ODBORŮ

O tom, jaký byl za první republiky odborářský svět, vypovídají údaje v článku „Statistika odborových organizací zaměstnaneckých v Republice československé podle stavu 31. prosince 1926“ zveřejněném v časopise Zprávy Státního úřadu statistického Republiky československé.

V Československu existovalo ke konci roku 1926 celkem 13 odborových ústředí, z toho osm

československých, čtyři německé a jedna mezinárodní, která byla pod vlivem Komunistické strany Československa (Mezinárodní všeodborový svaz). Ústředny sdružovaly 322 odborových organizací, z toho 243 československých, 62 německých a 17 komunistických. Mimo ústředny fungovalo nezávisle dalších 128 československých a 59 německých organizací.

Jedním z nezávislých, tzv. volných odborových sdružení byla například Konfederace duševních pracovníků, která sdružovala organizace vysokoškolských učitelů, novinářů, skladatelů atd. Patřily k ní například Klub profesorů Pražské konservatoře, Klub sólistů Národního divadla, Syndikát denního tisku československého i dnes známé Ochranné sdružení autorské, Klub českých skladatelů a Syndikát československých spisovatelů a hudebních skladatelů.

Dohromady statistici napočítali 509 odborových zaměstnaneckých organizací s 1,671 milionu členů. V československých bylo zapojeno 58 % všech zaměstnanců, v německých 17 % a v komunistických 12 %. V současnosti mají odbory v Česku zhruba půl milionu členů.

Nejpočetnější odborovou ústřednou bylo Odborové sdružení československé s 340 tisíci členy. Za ním následovala Československá obec dělnická s 290 tisíci odboráři a na třetím místě byla německá dělnická ústředna s 205 tisíci členy. Největší počet odborářů se rekrutoval z oborů zpracování kovů a strojírenství, průmyslu bez bližšího označení, zemědělství, lesnictví a rybářství a dále hornictví a hutnictví.

Jednou z důležitých činností jednotlivých odborových organizací bylo vydávání časopisů, kterých bylo neuvěřitelné množství. Čtenáři si mohli vybrat celkem z 318 titulů, z nichž bylo 26 týdeníků s nákladem 331 tisíc výtisků, 95 čtrnáctideníků s nákladem 576 tisíc výtisků a 159 měsíčníků s nákladem 543 tisíc výtisků.

Statistika

Mezinárodní odborný časopis ČSÚ

4x ročně
anglicky
tištěný
i on-line

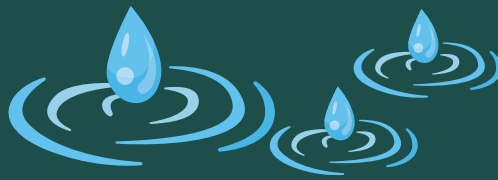

v citačních
databázích
Scopus
a Web of Science

czso.cz/statistika_journal

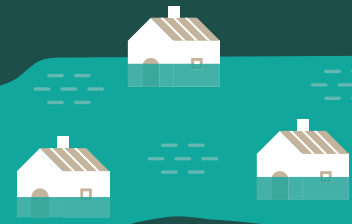
VODA

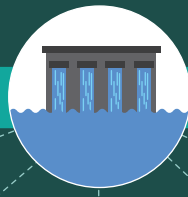
DÉLKA
VODNÍCH TOKŮ
94 028,8 km
2020

VODNÍ
PLOCHY
167 tis. ha
2021

PLOCHA ÚZEMÍ
OHROŽENÝCH STOLETOU
VODOU
3 655 km²
2020

VODNÍ DÍLA
2020

JEZY

862

PLAVEBNÍ
KOMORY

64

VELKÉ VODNÍ
NÁDRŽE

124

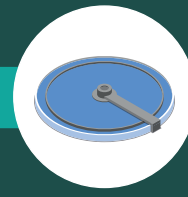
VODÁRENSKÉ
NÁDRŽE

50

OSTATNÍ
VODNÍ NÁDRŽE

1 488

ČISTÍRNÝ
ODPADNÍCH VOD

2 795

2020

DÉLKA
VODOVODNÍ SÍTĚ
79 104 km
2020

BEZ VLASTNÍ
SPLACHOVACÍ TOALETY
(podíl populace)

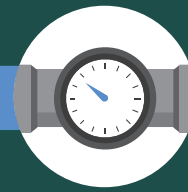
NL, SE	0 %
Česko	0,3 %
EU	1,9 %
Rumunsko	22,8 %

PRŮMĚRNÁ DENNÍ
SPOTŘEBA VODY
V DOMÁCNOSTECH

91,1 l/os.

2020

PRŮMĚRNÁ CENA ZA 1m³
leden 2022, vč. DPH, Kč

VODNÉ	STOČNÉ
53,71	48,19

PODÍL OBYVATEL
ZÁSOBOVANÝCH VODOU
Z VODOVODŮ

94,6 %

2020

SPOTŘEBA
MINERÁLNÍ VODY

2011	65,0 l
2015	56,4 l
2020	54,3 l

os/rok

SPOTŘEBA
SODOVÉ VODY

2011	38,0 l
2015	31,2 l
2020	28,3 l

os/rok

PRŮMĚRNÁ CENA
PŘÍRODNÍ MINERÁLNÍ
VODY UHLIČITÉ

9,3 Kč/l

leden 2022